

KOKEMUKSIA KIVILLÄ HOITAMISESTA

Etnografinen tutkimus vaihtoehtolääkinnän marginaalista

Katja Helo
Pro gradu -tutkielma
Folkloristiikka
Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos
Humanistinen tiedekunta
Turun yliopisto
Kesäkuu 2017

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos / Humanistinen tiedekunta

HELO, KATJA: Kokemuksia kivillä hoitamisesta. Etnografinen tutkimus vaihtoehtolääkinnän marginaalista

Pro gradu -tutkielma, 80 s., 14 liites.

Folkloristiikka

Kesäkuu 2017

Tarkastelen pro gradu -työssäni kivillä hoitamisen ilmiötä sellaisena kuin kivihoidoita käyttävät ihmiset itse sitä kuvaavat. Tutkin aiheitani etnografisen menetelmän keinoin. Pääasiallisia tutkimuskysymyksiäni ovat: A) Millä tavoin tutkittavat kertovat hoitavansa kivillä? B) Mitä kivihoidoista merkitsee käyttäjilleen? Miten käyttäjät kuvaavat hoitokokemuksiaan?

Tutkimusaineistoni muodostuu haastatteluista ja teemakirjoituksista. Näiden tarkastelussa olen soveltanut grounded theory -menetelmää aineistolähtöisen sisällönanalyysin työskentelytapana.

Kivillä hoitaminen paikantuu vaihtoehtolääkinnän ja kokonaisvaltaisen henkisyiden alueille. Folkloristiikan näkökulmasta se on osa nykykansanlääkintää. Osa tutkimistani ihmisistä on hoitanut itseään tai muita kivillä muutamia vuosia, osa jopa yli kymmenen vuoden ajan. Tavallisimpia hoitamisen tapoja ovat tutkimukseni mukaan yhden tai useamman kiven asettaminen omalle tai toisen henkilön keholle. Monet hoitavat myös asettamalla kiviä kehon ympärille, tai muuten koskettamatta kivillä kehoa. Osa hoitamisesta tapahtuu nukkuessa. Lisäksi aineistossa kuvataan paljon intialaista jokikivihoidoa, meditointia, ja kivien käyttöä esimerkiksi sisustuksessa ja koruina.

Olen jakanut aineistosta löytämäni kokemukset kahteen yläluokkaan, fyysisiin ja psyykkisiin. Suurin osa kivihoidoista liittyy fyysisistä kokemuksista on jollakin tavoin yhteydessä kipuun. Aineiston perusteella myös esimerkiksi flunssan hoito ja ehkäisy kivihoidon avulla on melko tavallista. Psyykkisten kokemusten osalta yleistä on kokea kivihoidoista rentouttavana, ja monien henkilöiden kokemukset liittyvät horrokseen, nukahtamiseen tai uneen. Aineistossa viitataan runsaasti myös esimerkiksi tasapainoon, energiaan ja vahvistumiseen. Lisäksi kirjoittajat ovat maininneet jonkin verran kivillä hoitamiaan psyykkisiä vaivoja, kuten pelko ja ahdistus, ja hoitojen yhteydessä kokemiaan tunteita.

Kivihoidojen merkitykset käyttäjilleen jakaantuvat aineiston pohjalta neljään ryhmään. *Ajalliseen ulottuvuuteen* liittyvät ilmaukset kuvaavat kirjoittajien pitkäaikaista kiinnostusta kiviä kohtaan. Monille ihmisille kivet ja kivihoidot muodostavat keskeisen alueen elämässä. Heitä kuvaa luokka *kivihoidot elämäntapana*. Kolmantena ryhmänä erotin aineistosta *luontoon liittyvät ilmaukset*, joiden perusteella kivihoidoista esimerkiksi nähdään luonnonmukaisena ja pehmeänä hoitokeinona. Neljäs ryhmä, *kivihoidoista yhtenä hoitomuodosta*, koostuu ihmisistä, jotka ovat tuoneet esiin käyttävänsä kivihoidojen lisäksi myös muita vaihtoehtohoitoja.

Asiasanat: kansanlääkintä, vaihtoehtolääkintä, hoitomenetelmät, etnografia, jalokiviterapia, kiviterapia, luontaishoito, uushenkisyys

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkimuksen lähtökohdat	1
1.2. Tutkimuskysymysten, tutkimuksen tavoitteiden ja taustan esittelyä	3
1.2.1. Tutkimuksen taustaa	4
1.2.2. Keskeisiä käsitteitä	6
1.3. Kivillä hoitamisen taustaa	10
1.3.1. Kivillä hoitamisen historiaa	10
1.3.2. Taustalla vaikuttavat terveys- ja sairauskäsitykset	11
1.3.3. Kokonaisvaltainen henkisyys ja hoitaminen	12
1.3.4. Energiahoito	13
2. VAIHTOEHTOLÄÄKINNÄN AIEMPAA TUTKIMUSTA	17
2.1. Vaihtoehtolääkinnän tutkimus yleisesti	17
2.2. Työn paikantuminen kulttuurientutkimukseen	18
3. TUTKIMUSAINIESTON MUODOSTAMINEN JA METODOLOGIA	20
3.1. Etnografia tutkimusmenetelmänä	20
3.1.1. Etnografia ja refleksiivinen paikantaminen omassa tutkimuksessani	22
3.2. Grounded theory -menetelmä ja sen osuus työssä	23
3.3. Tutkimusaineiston muodostaminen	24
3.3.1. Teemakirjoittaminen ja teemakirjoituspyyntö	24
3.3.2. Vastajaat ja vastaukset	26
3.3.3. Haastateltavat ja haastattelut	29
3.3.4. Kivillä hoitamista käsittelevä kirjallisuus ja muut aineistot	30
3.4. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi	31
3.5. Tutkimusetiikka	32

4. KOKEMUKSIA KIVILLÄ HOITAMISESTA	33
4.1. Aloittelijoita ja vanhoja konkareita	33
4.2. Kivien käyttötavat	35
4.2.1. Kiviä keholle ja kehon ympärille	38
4.2.2. Muita kivillä hoitamisen tapoja	42
4.3. Fyysisiä ja psyykkisiä kokemuksia kivihoidoista	48
4.4. Läheisten suhtautuminen	62
4.5. Kivihoitojen merkitys käyttäjilleen	66
5. KIVIHOIDON KOKEMUKSET JA MERKITYKSET	72
LÄHTEET	74
LIITTEET	
Kuva: päächakrat ja auran tärkeimmät kerrostumat	
Kirjoituspyyntö	
Taulukot: hoitokivien ryhmät ja yleisimmät kivet	
Kaavio: kivillä hoitamisen tavat	
Taulukko: kivillä hoitamisen kokemukset	

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen lähtökohdat

Kiinnostukseni kiviä kohtaan on herännyt jo lapsuudessa, jolloin poimin mukaani ja vein kotiin pikkukiviä, jotka syystä tai toisesta viehättivät minua. Ala-asteella opettaja jakoi kaikille kappaleen tulivuoren kivettynyttä laavaa, joka on minulla vieläkin tallessa. Lapsena keräsin myös ensimmäisiä kertoja joitakin kauniita kiviä lomilta matkamuistoiksi. Kauniiden kivien satunnainen kerääminen jatkuu edelleen, ja toisinaan ystävät ja sukulaisetkin tuovat tuliaisena jonkun kiven esimerkiksi matkoiltaan. Aikuisena tekemieni omien tutkimusretkien huipentumana on ollut päästä katsomaan ja koskettamaan Ulurua, Australian aboriginaalien pyhää kiveä. Kokemus oli ainutlaatuinen ja hyvin erilainen verrattuna pienten kivien parissa heränneisiin tunteisiin. Tämän kiven luo en osunut sattumalta, ja lähdin katsomaan sitä kunnioittaen niitä monia merkityksiä, joita ihmiset ovat sille eri aikoina antaneet.

Pienten kivien löytäminen ja kotiin vieminen on kohdallani vain satunnaista, joten en miellä itseäni kivien keräilijäksi, joka lähtee matkaan määrätietoisesti löytääkseen jonkin tietyn kohteen. Minulla ei myöskään ole tietoa eri tavoin saamieni luonnonkivien geologisesta koostumuksesta. Niissä on useimmiten kiinnittänyt huomiota erikoinen muoto, väri tai yksinkertaisesti kauneus. Ajan kuluessa monet kivistä ovat myös kadonneet tai menettäneet merkityksensä, jolloin olen luopunut niistä.

Vuosien mittaan olen ostanut tai saanut muutamia puolijalokiviä, joita voi käyttää myös hoitamiseen. Valtaosa kivistä on pieniä, niin sanottuja taskukiviä, jotka ovat minulla esillä eri paikoissa. Eniten tunnearvoa taitaa olla Lampivaaran ametistikaivokselta itse kaivetuilla pienillä ametisteilla tai ystäviltä saaduilla kivillä. Minulla on myös hieman taskukiviä suurempi ametisti ”kidesykerö”, ruusukvartsisauva sekä akaattilevy, jonka päälle mahtuvat hyvin melkein kaikki pienet taskukiveni. Ajattelen kivieni olevan kauniita koristeita, jotka voivat esillä ollessaan myös mahdollisesti vaikuttaa jollakin tavoin lähellä oleviin ihmisiin. Varsinaisena hoitamisena pidän kuitenkin aktiivisempaa toimintaa kivien kanssa. Omalla kohdallani tämä on tarkoittanut käyntejä intialaisessa jokikivihoidossa ja kivien ostamista varta vasten hoitamistarkoitukseen, kuten helpottamaan univaikeuksia.

Kivi-innostukseni laajeni vähitellen, ja kiinnostuin myös puolijalokivistä ja jalokivistä. Aluksi kiinnostuin ametistista, koska se on monessa lähteessä mainittu horoskooppimerkkini kalojen onnenkivenä. Tein ametistiin liittyvästä perinteestä folkloristiikan proseminaarisesitelmäni vuonna 2005 (Nieminen 2005). Etsiessäni erilaisia käyttötapoja ja uskomuksia tutustuin moniin kivikirjoihin ja internet-lähteisiin, joissa kerrottiin myös kivillä hoitamisesta. Alun perin tarkoitukseni oli tutkia pro gradu -työssäni kokemuksia jalokiviterapiasta. Vaikutti kuitenkin hankalalta löytää kovinkaan monia täsmälleen sillä nimikkeellä itseään tai muita hoitavia henkilöitä, joten päädyin väljempään määritelmään kivillä hoitamisesta.

Jalokiviterapialla tarkoitetaan kivien asettamista tiettyihin kohtiin kehon päälle tai ympärille. Itse kutsun tällaista hoitamisen tapaa *perusjalokiviterapiaksi*. Kiveä voidaan myös katsella tai kantaa mukana (Pohjankyrö 1995, 154). Jalokiviterapian harjoittamiseen on monia eri tapoja: joko yksin, ryhmässä tai hoitajan hoidettavana (*Energiakeskus Indigo: Kivien voimia ja vaikutuksia.*) [Viitattu 14.6.2016]. Kivillä hoitamisen asiantuntija Sari McGlinn kokee kivien hoitavan jo pelkällä olemassaolollaan esimerkiksi kodin eri huoneisiin sijoitettuina (McGlinn 2004, 25 - 26). Hänen mukaansa jokaisen kiven omat hoitavat vaikutukset ovat sisustuskäytössä miedompia kuin silloin, kun niitä käytetään tietoisesti ja fyysisesti hoitamiseen. McGlinn toteaa kaikkien kodin kiviesineiden sopivan hoitavilta vaikutuksiltaan kaikille, joten kiviesinettä tai kiveä hankkiessa ei tarvitse miettiä mikä sen hoitava vaikutus on. Valinnan perusteena voikin olla ensisijaisesti kiviesineen ulkonäkö, ellei erityisesti halua tilaan jotain tiettyä kiveä, jonka hoitavaa värähtelyä tarvitsee. (McGlinn 2013, 67.) Tässä tutkimuksessa kivien käyttö sisustuksessa lasketaan hoitamiseksi, koska tutkittavat ovat tietoisia kivien vaikutuksista ja kokevat niiden tehoavan tällä tavoin käytettynä. Toisin sanoen: kun ihmiset itse antavat toiminnalleen merkityksen juuri hoitamisenä, kyseinen kivien käyttötapo kuuluu mukaan tutkimuksen piiriin. Kivien sisustuskäytön ohella työssä on mukana muitakin sellaisia käyttötapoja, joissa tutkittavat eivät välttämättä toimi kivien kanssa kovin aktiivisesti, mutta mieltävät ja nimeävät menettelyn silti hoitamiseksi.

Oletan edellä mainitsemieni kiviterapian muotojen olevan sellaisia, joita tavallisimmin käytetään. Tavallisempien hoitamisen muotojen lisäksi jalokiviterapiasta on olemassa

myös monia muunnoksia, kuten esimerkiksi sähkökidehoito, kidekortit, kidelamppu, jalokivieliksiiri ja sähköinen jalokivihoito (Simpson 1998, 112 - 113, 116 - 117). Ajoittain markkinoille ilmestyy uusia versioita jalokiviterapiasta.

Intialaisessa jokikivihoidossa keholle asetellaan lämpimät kivet, joilla sivellään ja painellaan kehon alueita ja energiakanavia. Intialaisen jokikivihoidon on kehittänyt Sari McGlenn Suomessa vuonna 2006. Siinä hoitopöydällä lepäävän keholle asetellaan lämpimät kivet, joilla sivellään ja painellaan kehon alueita ja energiakanavia. Molemmille puolille kehoa tehtävässä hoidossa käsitellään kehon energiaratoja, jolloin niissä mahdollisesti olevien tukosten sanotaan avautuvan. Kivien lämmön ajatellaan rentouttavan kehon lihakset sekä ajatukset ja mielen. (*Harmoniahuone: Kurssit. Intialainen jokikivihoito.*) [Viitattu 14.6.2016].

1.2. Tutkimuskysymysten, tutkimuksen tavoitteiden ja taustan esittelyä

Folkloristiikassa työni paikantuu nykykansanlääkinnän alueelle. Kansanlääkintä on ollut folkloristien mielenkiinnon kohteena jo Elias Lönnrotin aikaan. Hänen jälkeensä merkittävää tutkimusta kansanlääkinnän piirissä ovat tehneet erityisesti Lauri Honko, Anna-Leena Siikala ja Juha Pentikäinen. Mervi Naakka-Korhosen väitöskirjan (1997) jälkeen folkloristiikassa ei ole tehty laajempia kansanlääkintään liittyviä tutkimuksia, mutta joitakin pro gradu -töitä aihepiiristä löytyy. Tutkimusten aiheina ovat olleet esimerkiksi tietäjät (parantajat) ja parantamiseen liittyvät loitsut, sairauskäsitykset, taudinselitykset ja tiettyjen sairauksien kansanomaiset parannuskeinot.

Pro gradu -työni tavoitteena on tutkia kivillä hoitamisen ilmiötä hoitoja käyttävien ihmisten kertomien kokemusten pohjalta. Pääasiallisia tutkimuskysymyksiäni ovat: A) *Millä tavoin tutkittavat kertovat hoitavansa kivillä?* B) *Mitä kivihoito merkitsee käyttäjilleen? Miten käyttäjät kuvaavat hoitokokemuksiaan?* Tutkimuksessani pyrin kuvaamaan erilaisia kiviterapian muotoja niiden käyttäjien näkökulmasta ja käyttäjien omaa terminologiaa noudattaen. Aineistona on kaksi haastattelua, teemakirjoituspyyntöön saamani 22 vastausta, kirjallisuutta ja internet-sivustoja. Aineiston laajuus kokonaisuutena on (haastattelujen litteraatiot ja kirjoituspyyntövastaukset yhteensä) 63 sivua. Esittelen tarkemmin sellaisia

hoitomuotoja, joita aineiston mukaan näytetään käytettävän eniten. Toisaalta vertaan omia käsityksiäni kivillä hoitamisesta siihen, millä tavoin aineiston perusteella hoidetaan kivillä itseä tai muita, tai minkälaisessa hoidossa on käyty. On myös kiinnostavaa selvittää millaiseen laajempaan kontekstiin kivillä hoitaminen mahdollisesti liittyy.

Rajaan tutkimusaiheeni ulkopuolelle sellaisten suomalaisten loitsujen käsittelyn, joissa kipuja manataan kipumäkeen, -vuoreen tai -kiveen. Hyvin laajasti määriteltynä tällaisella tavalla ”käyttää” kiviä on kaukainen yhteys kivillä hoitamiseen siinä mielessä kuin sitä tässä työssä kuvaan. Hoitamistapahtumaan liittyvä käyttäytyminen on kuitenkin loitsujen osalta lähtökohtaisesti niin erilainen, että en katso niiden tarkastelun kuuluvan tähän tutkimukseen, vaikka ne osana suomalaista kansanparannusta liittyvät myös vaihtoehtolääkinnän piiriin. Lisäksi työni painottuu voimakkaasti nykyaikaan – millä tavoin tämän päivän suomalaiset hoitavat itseään kivillä.

Kiinnostukseni kohdistuu ensisijaisesti sellaisiin kivillä hoitamisen muotoihin, joiden katsotaan toimivan energian tai värähtelyn välityksellä, eikä niinkään kiviterapioihin, joissa vaikkapa hieronnalla on keskeinen asema. Esimerkiksi kuumakivihieronnassa tai -hoidossa korostuu juuri hieronnan merkitys, joskin markkinoinnissa tuodaan vaihtelevasti esiin myös energian osuutta. Vaikka molemmat hoitamisen tavat kuuluvat tasapuolisesti kivihoitojen kategoriaan, en ole käsitellyt työssä Hot Stone -hierontaa, koska tutkimusaineistoon ei kertynyt kokemuksia siihen liittyen. En ole perehtynyt myöskään kosmetologien tekemiin jalokivi- tai kristallikasvohoitoihin, tai muihin vastaaviin.

1.2.1. Tutkimuksen taustaa

Terveystutkija Pauliina Aarvan mukaan suunnilleen kolmasosa suomalaisista aikuisista hyödyntää tavanomaisten lääkäripalvelujen lisäksi epävirallisia hoitomuotoja kohentaakseen terveyttään (Aarva 2015, 11). Vaihtoehtohoitojen suosio huomattiin jo 1980-luvulla. Esimerkiksi folkloristi Pekka Laaksonen kirjoittaa artikkelissaan ”Kansanlääkinnän tutkimuksen vaiheita” (1983) keskustelun terveyskäyttämisen eri

muodoista, kuten esimerkiksi luontaishoidoista, kansanlääkinnästä ja vaihtoehtoisista hoitomuodoista, olleen erikoisen aktiivista jo tuolloin. Usein esitetyksi syiksi Laaksonen luettelee ongelmat potilaan ja lääkärin välisessä suhteessa, rajusti lisääntyneet psykosomaattiset vaivat ja sairaudet, ja liiallisen lääkkeiden syönnin ja syöttämisen. Kansainvälisyydestään huolimatta ilmiöön liittyvillä keskusteluilla oli Laaksosen mukaan myös selviä alueellisia ja kansallisia tunnusmerkkejä, jotka johtuivat eri maissa noudatettavasta lääkintälainsäädännöstä sekä sellaisista erilaisista paikallisista perinteistä, jotka ovat pohjana oppilääketieteen ulkopuoliselle terveystyöskäytännöille. (Laaksonen 1983, 22.) Tällöin kiinnostuttiin vaihtoehtohoitojen tutkimuksesta puolesta ja vastaan. Mielenkiinto on jatkunut tähän päivään, ja oma työni on osa tätä jatkumoa.

Jatkuvan suosionsa vuoksi vaihtoehtohoidot ovat merkittävä ja ajankohtainen tutkimusaihe. Kivillä hoitamisesta ei ole aiempaa tutkimusta. Vaihtoehtolääkinnän ja perinteisen kansanlääkinnän tarjoamien hoitomuotojen kirjo on valtava, mikä kertoo mielestäni niiden tarpeesta ja mahdollisesti myös käyttäjien tyytyväisyydestä. Sijoitan kivillä hoitamisen vaihtoehtolääkinnän marginaaliin, koska se edustaa vain hyvin kapeaa sektoria kaikkien vaihtoehtoisten hoitomuotojen lukuisassa joukossa.

Keskeisimpiä vaihtoehtoisiin hoitomuotoihin liittyviä keskusteluja on ollut niin sanotun ”puoskarilain” tarpeen arviointi Suomessa. Lakiin liittyviä mielipiteitä esitettiin erityisesti kevään 2009 aikana runsaasti puolesta ja vastaan myös julkisuudessa: sekä eri tiedotusvälineissä että sosiaalisessa mediassa. Lyhyesti sanottuna kyse on sosiaali- ja terveysministeriön asettamasta työryhmästä, jonka tehtävänä oli selvittää vaihtoehtohoitoja koskevan lainsäädännön tarpeita. Työryhmän 14.4.2009 jättämä raportti sisältää selvityksen ohella lakiehdotuksen, jolla pyritään suojelemaan tiettyjä potilasryhmiä, kuten esimerkiksi lapsia, raskaana olevia ja vakavasti sairaita, mahdolliselta puoskaroinnilta. Potilasturvallisuuden varmistamiseksi eräiden henkilöryhmien tutkiminen tai hoito rajoitettaisiin vain terveydenhuollon ammattihenkilöiden tehtäväksi, ja eräitä vakavia sairauksia ja potilasryhmiä muut kuin terveydenhuollon ammattihenkilöt taas voisivat hoitaa vain yhteistyössä lääkärin kanssa. Työryhmän jäsenet eivät olleet yksimielisiä raportin sisällön eivätkä

lakiehdotuksen suhteen. (*Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:17: Vaihtoehtohoitojen sääntelyn tarve.*) [Viitattu 14.6.2016].

Ajankohtaisin keskustelu vaihtoehtohoidoista nousi syksyllä 2015 Pauliina Aarvan teoksen *Parantavat energiat: myyttistä ja tutkittua tietoa täydentävistä hoidoista* (2015) julkaisemisen jälkeen. Aarva pohtii esimerkiksi täydentävien hoitojen vaikutusmekanismeja ja syitä näiden hoitojen suosioon. Hän ei ajattele virallisia terveyspalveluja ja täydentäviä hoitoja toisilleen vastakkaisina, vaan katsoo molemmille olevan tarvetta. Aarvan kirjaa kritisoitiin huomattavasti ja syytökset yltyivät, kun Tampereen yliopiston terveystieteiden yksikkö päätti Aarvan ehdotuksesta järjestää aiheeseen liittyvän tutkimusseminaarin marraskuussa 2015. (Laurinolli 2015.)

1.2.2. Keskeisiä käsitteitä

Koululääketieteen näkökulmasta kiviterapia kuuluu *vaihtoehtolääkintään*. Tuula Vaskilampi kuvaa artikkelissaan vaihtoehtolääkinnän käsitettä selkiytymättömäksi ja monimerkityksiseksi, mutta kuitenkin terminä vakiintuneeksi. Hänen mukaansa vaihtoehtolääkinnän termiä “käytetään melko yleisesti tarkoittamaan kaikkia lääketieteen ulkopuolisia hoitomuotoja ja koulukuntia.” Vaskilampi katsookin vaihtoehtolääkintään kuuluvan sekä perinteisen kansanlääkinnän että uudemman kaupallisen »tuontilääkinnän» eli esimerkiksi kaupallisesti myytävät luonnonlääkkeet, luontaistuotteet ja vyöhyketerapian. (Vaskilampi 1994, 222.)

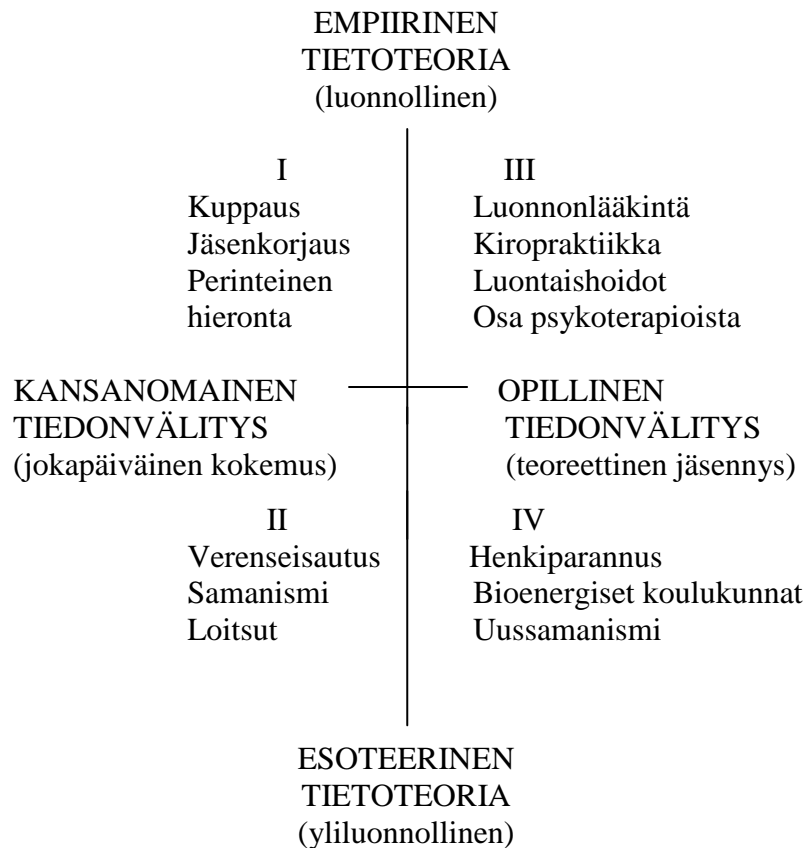
Pauliina Aarva on päätenyt käyttämään kirjassaan termiä *täydentävät hoidot*, koska se kuvaa hänen mielestään parhaiten niiden nykyistä käyttöä muun hoidon täydentäjänä. Hoidot ovat yleensä lääkäripalvelujen lisä niiden korvaamisen sijaan. (Aarva 2015, 13, 46.) Kansainvälisissä tieteellisissä ja ammattijulkaisuissa taas käytetään Aarvan mukaan määritelmää *täydentävä ja vaihtoehtoinen lääketiede* eli Complementary and Alternative Medicine (CAM). Täydentävillä hoidoilla tarkoitetaan viralliseen terveydenhuoltojärjestelmään kuulumattomia hoitoja, epävirallista hoitamista. Virallisen ja epävirallisen välinen raja ei silti ole ehdoton. (Aarva 2015, 46.)

Epäviralliseen hoitamiseen viitataan myös termillä *vaihtoehtohoito*. Aarva pitää käsitettä ongelmallisena sen hoitojen luonteesta antaman virheellisen kuvan vuoksi. Hän

toteaa tutkimusten osoittaneen ihmisten hyödyntävän epävirallisia hoitoja tavallisesti edistääkseen terveyttään ja täydentääkseen muita hoitoja, eikä vaihtoehtona niille. Vaihtoehtoista epävirallisissa hoidoissa on Aarvan mukaan lähinnä hoitoajattelu, ihmiskäsitys ja maailmankuva. (Aarva 2015, 46.) Aarvan tavoin tulkitseen tutkittavieni käyttävän kivihoitoja täydentämässä muita hoitoja, eikä niinkään vaihtoehtona muille hoidoille. Pidän kuitenkin vaihtoehto-hoito-nimitystä niin vakiintuneena, että käytän myös sitä tutkimuksessani, vaikka se ei täsmälliseltä sisällöltään vastaakaan tulkintojani.

Kivillä hoitaminen on folkloristiikan näkökulmasta osa nykykansanlääkintää. Mervi Naakka-Korhonen luonnehtii väitöskirjassaan *kansanlääkintää* muun muassa seuraavasti: “Yleensä kysymys on spesialisoituneiden maallikoiden lääkinnällisestä tietämyksestä ja menettelyistä sekä itsehoidosta.” (Naakka-Korhonen 1997, 48.) Pekka Laaksonen toteaa, että perinteisesti kansanlääkinnän käsitteeseen on kuulunut sekä kansanomaiset tautioppi monine taudinnimityksineen ja -selityksineen että tautien useat parannustavat. Kansanomaiset parannustavat taas on jaettu Laaksonen mukaan kokemuksiin perustuviin käsityksiin ja menettelytapoihin (esimerkiksi hieronta, kuppaus, yrthihoidot), ja magiaan pohjautuvaan ajatteluun (esimerkiksi taitat, loitsut, tietyt lääkeaineet). (Laaksonen 1985, 360.)

Kansanlääkintä eri muodoissaan on vain osa vaihtoehtolääkinnän aluetta. Perinteisen ja modernin kansanlääkinnän suhdetta toisiinsa ja koko vaihtoehtolääkinnän piiriin selventää Vaskilammen laatima kuva vaihtoehtolääkinnän tietopohjan rakenteesta. Vaskilampi on luokitellut hoitomuodon etiologiset ja hoidon vaikuttavuuden selitykset pystyakselilla sen mukaan, pohjautuvatko ne empiiriseen, aistien välittämään todellisuuteen, jota voidaan periaatteessa testata kokeellisesti, vai uskomukselliseen, yliluonnolliseen todellisuuteen, jota ei voida havaita aistein. Vaaka-akselilla taas kuvataan tiedonvälityksen ulottuvuutta vastakohtina kansanomaisen perinteen siirto ja opillinen, koulutuksellinen tiedonvälitys, jonka pohjana on hoitomuodon käsitteistön teoreettinen jäsentäminen. (Vaskilampi 1994, 222.)

Kuva 1. Tuula Vaskilammen hahmottelema jäsenyys vaihtoehtolääkinnän tietopohjan rakenteesta (Vaskilampi 1994, 223).

Vaskilammen kuvan *kenttä I* on perinteen ja käytännön ohjaama vaihtoehtolääkinnän alue, jonka tietoinen perustuu kokeellisesti tutkittavissa oleviin havaintoihin tai uskomuksiin. Kenttään I kuuluvat esimerkiksi kuppaus, jäsenkorjaus ja perinteinen hieronta, jotka pohjautuvat fyysiseen manipulaatioon. Siinä sairaus on Vaskilammen mukaan konkreettista, elimellistä ja käsin pois siirrettävää. Myös *kenttä II* on perinteistä kansanlääkintää, jota Vaskilampi kutsuu esoteeristen, yliluonnollisten selitysmallien alueeksi. Tähän ryhmään sisältyvät esimerkiksi verenseisautus, samanismi ja loitsut. Tuonpuoleisten voimien ajatellaan vaikuttavan sairauden syntyyn ja parantumiseen, ja parantamisen katsotaan tapahtuvan parantajan sanan ja yliluonnollisten ominaisuuksien voimalla. Perinteisen kansanlääkinnän kenttien tieto ei ole kovin pitkälle organisoitunutta, eikä sitä yleensä ole välitetty kirjallisesti. (Vaskilampi 1994, 223 - 224.)

Vaskilampi kuvaa kenttiä III ja IV perinnealueen moderniksi vastinpariksi. Hänen mukaansa *kenttä III* sisältää hoitomuotoja, jotka ovat muodostuneet pitkälti

samantapaisesti lääketieteen kanssa. Pyrkimys ymmärtää sairauksien ja hoidon vaikutusmekanismeja, organisoitunut tieto ja käsitteistön kehittyminen ovat johtaneet vaihtoehtolääkinnän uusien koulukuntien syntymiseen. Nämä koulukunnat ovat myös perustamassa omat ammattivaatimukset sekä standardit koulutukseen ja hoitoon. Vaskilampi toteaa, että vaihtoehtolääkinnästä ei ole tehty kovin paljoa tieteellisiä, koeasetelmaan perustuvia tutkimuksia. Tutkimusten vähäisyydestä huolimatta vallitsevat käsitykset ja uskomukset esitetään tavallisesti rationaalisesti ja tieteellisten selitysten tapaan. (Vaskilampi 1994, 224.)

Kenttään IV Vaskilampi luonnehtii kuuluvan yliluonnollisen tai selittämättömän, jota ei voida havainnoida suoraan. Esimerkkeinä tämän ryhmän hoitomuodoista hän luettelee henkiparannuksen, uskolla parantamisen, uussamanismin ja monet erilaiset bioenergiaa painottavat koulukunnat ja itämaiset filosofiat. Näiden kunkin perustana on oma esoteerinen, länsimaiselle luonnontieteelliselle ajattelulle vieras oppinsa. Vaskilampi huomauttaa hoitomuotojen voivan olla käsittämättömiä myös käyttäjilleen, elleivät he ole erityisesti perehtyneet niiden oppeihin. Kentän III tavoin myös kentän IV asioita yritetään silti selittää rationaalisesti. Vaskilammen mukaan parantumisen katsotaan tapahtuvan jonkinlaisen säteilyn, voiman tai elinvoiman (vastustuskyvyn) vaikutuksesta. Yliluonnollisten parantumistapahtumien käsittämättömyyden ja salaperäistä selitetään myös kvanttifysiikkaan viittaamalla. (Vaskilampi 1994, 224 - 225.)

Ruotsin parlamentaarisen vaihtoehtolääketieteen komitean (1989) kehittämän luokituksen mukaan kristalliterapia kuuluu tarkemmin määriteltynä henkiparannuksen osa-alueeseen. Tämän luokituksen mukaan henkiparannuksen menetelmät toimivat sekä ruumiin että hengen alueella energian keinoin tai henkien välityksellä. (Vaskilampi 1994, 234 - 235.) Vaskilammen artikkelin liitteenä on toinenkin luokitus (Vaskilampi 1994, 234). Täydentäviä ja vaihtoehtoisia hoitomuotoja on jäsennellyt eri kriteerien mukaan myös esimerkiksi kirjassa *Täydentävät vaihtoehdot terveydenhoidossa: opas ja käsikirja* (1998).

Jalokiviterapian kannattajista Liz Simpson toteaa kiteiden käytön olevan yksi värähtelyparantamisen eli "energialääketieteen" muoto (Simpson 1998, 99). Mielestäni energialääketieteen ja värähtelyparantamisen käsitteet kuvaavat kivillä parantamista

erittäin hyvin, koska tämän parantamisen ajatellaan tapahtuvan nimenomaan energian välityksellä. Työssäni käsittelen kiviterapioita juuri niiden kannattajien näkökulmasta.

Kivien voimista löytyy aineistostani paljon erilaisia oletuksia ja väittämiä. Useimpia niistä ei ole kuitenkaan voitu todistaa oikeiksi tai vääriksi tieteellisen tutkimuksen keinoin. Monia ilmiöistä ei ole pystytty selittämään, koska niitä ei voi havaita aistein. Ne ovat asioita, joita ihmiset kokevat muilla tavoin. Sitä, minkä on henkilökohtaisesti tuntenut ja kokenut, on usein vaikea yrittää selittää sanoin muille ihmisille, vaikka nämä tunteet ja elämykset itselle ovatkin totta.

1.3. Kivillä hoitamisen taustaa

1.3.1. Kivillä hoitamisen historiaa

Monissa lähteissä kuvataan kiviterapiaa erittäin vanhaksi hoitomuodoksi. Tarkkaa aikaa kivihoidon syntymiselle on miltei mahdoton löytää, varsinkin jos vielä otetaan huomioon, että kiviterapialla on tarkoitettu eri aikoina ehkä hyvin erilaisia kivillä hoitamisen tapoja. Joitakin esimerkkivuosisilukuja olen lähdeaineistosta kuitenkin pystynyt poimimaan. Hildegard Bingeniläinen (1098–1179) antaa runsaasti kiviin, kasveihin ja metalleihin liittyviä hoito-ohjeita lääketieteellisissä teoksissaan (Hovila 1997, 14 - 19). Vielä huomattavasti vanhempi kivillä hoitamisen mainitseva teksti on joidenkin lähteiden mukaan egyptiläinen Ebersin papyrus, joka on peräisin noin vuodelta 1500 eKr (Ks. esim. Tarma 1992, 34). Oman ryhmänsä kivihoitojen ikäpohdinnoissa muodostavat käsitykset, joiden mukaan kivillä olisi hoidettu jopa Atlantiksella tai muilla myyttisillä mantereilla.

Kivikirjoissa luetellaan monia merkittäviä muinaisia kulttuureja, joissa kiviä on tavalla tai toisella käytetty. Samoin niissä on kerrottu lukemattomista erilaisista kiviin liittyvistä uskomuksista useiden eri kansojen parista. Tavallisesti lähdeviittauksia ei kuitenkaan juuri mainita, joten tietojen luotettavuuden arviointi jää vain lukijan oman harkintakyvyn varaan. Tietyn kivillä hoitamisen tavan kuvaaminen tiettyssä muodossaan ”uudestisyntytyksi äärettömän vanhaksi” on mielestäni varsin osuva ilmaisu, jonka

voi ulottaa käsittämään kiviterapian kenttää laajemminkin.¹ Joitakin jalokiviterapian (nykyisiä) muotoja on harjoitettu jo pidempään, kun taas esimerkiksi intialainen jokikivihoito on uudempi, vuonna 2006 kehitetty, Suomessa käytettävä hoitomuoto. Ymmärrän nykyisen kivillä hoitamisen ilmiöksi, joka on muodostunut vuosien, vuosikymmenten, vuosisatojen ja jopa tuhansienkin vuosien kuluessa moneen kertaan suodattuneista käsityksistä, joiden alkuperää, kulkemia reittejä, saamia vaikutteita ja muokkautumista ei enää pysty jäljittämään.

1.3.2. Taustalla vaikuttavat terveys- ja sairauskäsitykset

Uskontotieteen ja folkloristiikan tutkija Lauri Honko viittaa englanniksi käytävässä hoitotieteellisessä keskustelussa erotettaviin sairauden (sickness) yläkäsitteeseen ja sen kahteen osaan, lääketieteelliseen termiin tauti (disease) ja valtaväestön nimitykseen vaiva (illness) (Honko 1983, 40 - 41; ks. myös Helman 1994, 101; Naakka-Korhonen 1997, 50). Honko luonnehtii taudin viittaavan lääkärin määrittämään sairauteen, ja vaivan taas tarkoittavan sairautta sellaisena kuin potilas ja häntä ympäröivä sosiaalinen ryhmä sen havaitsevat ja arvioivat (Honko 1983, 40 - 41). Oman työni kannalta ovat keskeisiä juuri ne havainnot ja arviot, joita kivihoitoja eri tavoin käyttävät henkilöt tekevät erilaisiin vaivoihin liittyen.

Hongon mukaan vaivojen ympärille rakentuvat merkitysten verkostot liittyvät esimerkiksi ihmissuhteisiin, riippuvuuteen yliluonnollisista olennoista ja voimista, taloudellisiin asioihin, sosiaalisiin rooleihin ja asemaan. Inhimillinen kärsimys tulee ymmärrettävämmäksi, kun sille löytyy syy ja yhteisöllinen sekä yksilöllinen merkitys myös niissä tapauksissa, joissa biolääketiede ei toimi. Honko toteaa sairauden olevan aina myös kulttuurista kommunikaatiota. Hän katsoo, että lähes minkä tahansa arkielämän tapahtuman voi yhdistää vaivan syntyhistoriaan. Lisäksi sairautta hyödynnetään kaikkialla kulttuurisena koodina, ilmaisuvälineenä, myös muiden kuin varsinaisten terveysongelmien tarkastelussa. (Honko 1983, 41 - 42.)

Folkloristi Georg Drakos huomauttaa, että sairauskäsitteen molemmat puolet eivät aina ilmene samanaikaisesti. Vaiva voi näyttäytyä ilman että tautia on olemassa, esimerkiksi

¹ Kyseessä on haastateltavan luonnehdinta tekemänsä kivihoidon iästä (TKU/A/11/12).

ihmisen kokiessa kipua ilman että lääkärit voisivat löytää mitään vammaa. Toisaalta tauti voi olla olemassa ilman että potilas tuntee itseään sairaaksi, vaikkapa kun sairaus todetaan terveystarkastuksessa. (Drakos 1997, 37 < vrt. Sachs 1987, 50 alkaen.) Honko toteaa, että vaivojen ongelmallisuus ei välttämättä hälvene, vaikka lääketiede ei löytäisikään niistä tautia. Tämän seurauksena vaivoista kärsivä saattaa etsiä apua lääkäriltä tai kansanparantajalta toisensa jälkeen, kokeilla vaihtoehtoisia hoitomuotoja ja itseparannusta. Honko näkee toiminnassa yhtäläisyyttä niiden potilaiden käyttäytymisen kanssa, jotka lääketiede puolestaan on luokitellut toivottomiksi tapauksiksi. Toisaalta taas oireettomina olleet henkilöt alkavat kärsiä myös vaivasta, kun lääketiede on diagnosoinut heillä piilevänä olleen taudin. (Honko 1983, 42.)

1.3.3. Kokonaisvaltainen henkisyys ja hoitaminen

Työssäni eräänlaisena kokoavana yläkäsitteenä toimii *kokonaisvaltainen henkisyys*, jota kutsutaan myös *new ageksi* (uusi aika) tai *vaihtoehtoiseksi henkisyysdeksi*. Uskontotieteilijät Paul Heelas ja Linda Woodhead näkevät ilmiön taustalla subjektiivisen kääntein: enää elämää ei eletä niinkään ulkoisten odotusten mukaan, vaan omien sisäisten tuntemusten ohjaamana. Yhä useammat ihmiset mieltävätkin itsensä enemmän henkiseksi kuin uskonnollisiksi. (Heelas & Woodhead 2005, 1 - 3, 7 - 8.) Heelas ja Woodhead perehtyvät teoksessaan *The Spiritual Revolution. Why Religion is Giving Way to Spirituality* väitteeseen spirituaalisesta vallankumouksesta, jonka mukaan uskonnon, varsinkin kristinuskon, perinteiset muodot ovat väistymässä kokonaisvaltaisen henkisyyden tieltä. He tekivät tutkimuksensa kenttätyön luoteisenglantilaisessa Kendalin kaupungissa ja sen ympäristössä, ja tarkastelevat tuloksia suhteessa sekä koko Iso-Britannian että USA:n tilanteeseen. Heelasin ja Woodheadin havainnot esimerkiksi hoitajien tavasta hahmottaa maailmaa ovat pitkälle yhteneväisiä sen kanssa, miten kivihoitoja käyttävät ihmiset puhuvat aineistossani hoitamisestaan. Siksi Heelasin ja Woodheadin teosta voi hyvin soveltaa oman työni taustan määrittelyssä.

Heelas ja Woodhead puhuvat *holistisesta ympäristöstä* viitatessaan paikkoihin, joissa havaitaan kokonaisvaltaiseen henkisyyteen liittyviä toimintoja (Heelas & Woodhead 2005, 8). Toiminta holistisessa ympäristössä tarjoaa Heelasin ja Woodheadin tutkittaville tilaisuuden *kasvaa*, eli päästä yli sairauten liittyvistä *esteistä, tukoksista*,

malleista tai *tottumuksista* luomalla uusia yhteyksiä. Kokonaisvaltaisuuden uskoville ihmisille on tyypillistä, että ruumiilliset vaivat yhdistetään taustalla oleviin tunneperäisiin tekijöihin, ja tällä helpotetaan yhteyden löytämistä juuri niihin elämän puoliin, jotka palvelevat parhaiten kokonaisuuden dynamiikkaa. Heelasin ja Woodheadin tutkittavat kokevat esimerkiksi auttavansa ihmisiä saamaan yhteyden siihen, keitä he ovat, ja kutakin henkilöä autetaan tämän omassa, henkilökohtaisessa paranemisprosessissa. (Heelas & Woodhead 2005, 26 - 27.)

Kokonaisvaltaisessa henkisyudessa arvoa annetaan yksilöllisyydelle ja ainutlaatuisuudelle. Vain ihmisellä itsellään on kokemuksellista tietoa itsestään ja vapaus ilmaista itseään ja toimia oman sisäisen ainutkertaisuutensa pohjalta. Subjektiiivisesti suuntauneet ihmiset ovat vapaita etsimään oman polkunsä ja kokeilemaan mitkä toiminnan muodot sopivat parhaiten juuri heidän elämäkokemuksiinsa. (Heelas & Woodhead 2005, 82 - 83.) Uskontotieteilijä Gordon Lynch on myös tutkinut uudenlaista henkisyyttä. Hän toteaa Bryan Wilsonin havainneen, että nykyään vain harvat länsimaalaiset ihmiset toivovat jonkinlaisen pelastuksen tapahtuvan tuonpuoleisessa tai odottavat jonkin hengellisen tai jumalallisen voiman huolehtivan parantamisesta ja pelastuksesta tässä tai seuraavassa elämässä. Todennäköisemmin pelastusta etsitään tässä maailmassa ja tämän elämän aikana oman, henkilökohtaisen hyvinvoinnin muodossa, mihin tähdätään ihmisten hallitsemin keinoin, kuten esimerkiksi koulutuksen, lääkkeiden tai psykoterapian avulla. (Lynch 2007, 114 < Wilson 2001, 40.)

1.3.4. Energiahoito

Pauliina Aarva toteaa täydentävien hoitojen yhteydessä käytettyjen käsitteiden eroavan usein siitä, miten lääketieteessä määritellään terveyttä, sairautta ja hoitamista. Yhtenä ydinkäsitteenä Aarva mainitsee *energian*. Hän sanoo, että ei käytä sitä mekaanisen fysiikan terminä, vaan laajassa fyysisen, psyykkisen ja spirituaalisen voiman merkityksessä. Aarva näkee energian vertauskuvana ilmiöille, joihin kuuluu niin yhteisöllisiä, kehollisia, psyykkisiä kuin spirituaalisiakin vaikutelmia ja voimia.² *Energiakentällä* Aarva viittaa näiden voimien ilmentymään kehossa ja sen

² Toisaalla kirjassaan Aarva luonnehtii energian käsitteen kattavan kehollisuuden sekä tunteet, tietoisuuden ja suhteet muihin ihmisiin, luontoon ja elinympäristöön (Aarva 2015, 60).

ulkopuolellakin. (Aarva 2015, 13 - 14.) Tulkitsen omien tutkittavieni tarkoittavan energialla ja energiakentällä suunnilleen samoja asioita kuin mitä Aarva kuvailee.

Energiahoidoilla Aarva tarkoittaa energian käsitettä soveltavia hoitomuotoja, joihin voi kuulua keskustelua, käsien päälle panemista, hienovaraista kosketusta tai taputtelua sekä muita ihmisen psykofyysis-spirituaalista puolta hoitavia käytäntöjä. Esimerkkeinä energiahoidoista Aarva mainitsee *terapeuttisen kosketuksen* ja reikin. (Aarva 2015, 60.) Aarva viittaa terapeuttisella tai parantavalla kosketuksella hoitomenetelmään, jossa ihmisen energiakentän eri tasoja käsitellään tavoitteena palauttaa kehon tasapaino ja aktivoida sen kykyä parantaa itse itsensä esimerkiksi rentoutumisen kautta. Aarva kutsuu terapeuttista kosketusta yhdeksi henkisen parantamisen muodoista, joiden yhteisenä piirteenä hän näkee muun muassa hoitajan toimimisen korkeamman voiman tai parantavan energian välittäjänä – hoitaja kanavoi asiakkaaseen maailmankaikkeudesta virtaavaa parantavaa energiaa. (Aarva 2015, 61, 75.) Aarvan mukaan tämä tapahtuu monissa henkisen parantamisen muodoissa siten, että hoitaja laittaa kätensä hoidettavan päälle tai sitten koskettaa tätä kevyesti (Aarva 2015, 75).

Jalokiviterapian ja energiahoidon suhde toisiinsa vaikuttaa melko monimutkaiselta, ja näyttää siltä, että toisinaan näitä termejä käytetään toistensa synonyymeinä. Jalokiviterapian harjoittaja Marianne Aalto kirjoittaa kivien toimivan jalokiviterapiassa energiakerkkyyden vahvistajina. Hänen mukaansa jalokiviterapialla, energiahoidolla ja aurahoidolla tarkoitetaan samaa, universaalista kommunikoimiskeinoa. Värähtelyyn perustuvana kommunikointitapana energiahoitojen luokittelu ei hänen mielestään olisi välttämättä lainkaan tarpeen. (Aalto 2006, 74.) Aalto käyttää kirjassaan myös termejä energiakokeilu ja aurakokeilu, jotka ymmärtän synonyymeiksi energia- ja aurahoidolle, sekä jalokiviterapialle, mikäli hoidossa käytetään kiviä mukana (Aalto 2006, 75, 81).

Aallon mukaan aurakokeilija voi kanavoida parantavaa energiaa auttaakseen potilastaan (Aalto 2006, 75). Kokeilija ei kuitenkaan kosketa potilasta, sillä Aalto kertoo koskettamisen johtavan energiatuntemuksen katoamiseen ja muuttumiseen fyysisen tason tuntemukseksi. (Aalto 2006, 81.) Aalto sanoo kokeilussa pyrittävän vahvojen kohtien löytämiseen ja ongelma-alueiden tukemiseen, mikä saattaa hänen mielestään esimerkiksi helpottaa fyysisiä sairauksia tai auttaa välttämään ne. Aalto toteaa, että samalla selviää tietoa sairauksien tarkoituksesta ja alkuperästä. Aalto katsoo tietojen

vaivan syystä voivan auttaa potilasta muuttamaan elämäänsä päästäkseen vaivasta eroon tai kärsiäkseen siitä vähemmän. (Aalto 2006, 77.)

Kivillä parantamisesta puhuttaessa kuvataan tavallisesti ihmisen energiakenttää. Parannus perustuu käsitykseen ihmisen eri kehoista. Fyysisen eli aineellisen kehon lisäksi ihmisellä ajatellaan olevan *energiakeho, aura*, joka koostuu eri kerroksista (ks. liite 1). Auran tärkeimmät kerrostumat ovat Kati Tarman mukaan *eetteri- eli elämänvoimakeho, astraali- eli tunnekeho, mentaali- eli ajatuskeho ja henkikeho*. (Tarma 1992, 15 - 17.) Tarma kuvaa eetterikehoa fyysisen kehon näkymättömäksi kaksoispuoleksi, jonka tehtäväksi hän sanoo elämänvoiman kuljettamisen. Tarman mukaan ihminen kuolee, kun fyysisen kehon ja eetterikehon välinen yhteys lakkaa. Tarma selittää, että ihmisen sairastaessa eetterikehon yhteys fyysiseen kehoon on usein epätasapainossa ja elämänvoiman kulku osin estynyt. (Tarma 1992, 15.) Vastaavasti Liz Simpson toteaa eetterikentässä tapahtuvien muutosten vaikuttavan ihmisen fyysiseen terveyteen ja henkiseen tilaan. Hänen mukaansa kivillä parantaminen tapahtuu juuri eetteriruumiin tasolla, tasapainottamalla sen energiaa hyvinvoinnin edistämiseksi. (Simpson 1998, 101.)

Maalla ajatellaan olevan oma energiakehonsa, jonka eetterikehoon kivien sanotaan olevan yhteydessä muodostuttuaan maankuoren sisällä (Tarma 1992, 13, 15). Liz Simpson luonnehtii kiviin varastoituneen valtavia määriä tietoa (Simpson 1998, 8). Ne voivat Tarman mukaan myös luovuttaa maan elämänenergiaa ihmisen auraan, ja fyysisen kehon päälle asetettuina vaikuttaa suoraan ihmisen eetterikehoon. Tarma luettelee teoksessaan paitsi fyysiseen ja eetterikehoon voimakkaimmin vaikuttavia kiviä, myös sellaisia, jotka tehoavat parhaiten astraali-, mentaali- ja henkikehoon (Tarma 1992, 15 - 16.)

Tarman ja Simpsonin lisäksi myös Anne Hietanen kertoo auran kerrostumista. Hänen mukaansa eetterinen kaksoispuoli löytyy kaikelta elävältä. Esimerkiksi Hietanen ottaa kasvit, joiden eetteristä energiaa hän sanoo olevan paljon luonnonlääkkeissä. Kemiallisesti valmistetuilta lääkkeiltä Hietanen katsoo eetterikehon sen sijaan puuttuvan. Sairastunut ihminen tarvitsee Hietasen mukaan eetteristä ainesta parantuakseen nopeammin ja välttääkseen sairauden uusiutumisen. Jalokivet voivat Hietasen mielestä välittää tätä eetteristä ainesta keholle. Hietanen kuvaa maaäidin

syllissä olleilla kivillä olevan vahvan eetterikentän ja sanoo aitojen kivien pystyvän kanavoimaan energioita ympärilleen värähtelynsä kautta. Hän näkee aidot kivet yksilöinä, joilla on oma historiansa. Synteettistä kiveä Hietanen puolestaan luonnehti historiattomaksi, eikä sillä ole hänen mukaansa eetteristä kaksoispuolta. (Hietanen 1998, 106 - 107.)

Ihmisen aurassa katsotaan olevan energiakeskuksia eli *chakroja*, joiden ajatellaan yhdistävän sen kerroksia ja säätelevän elämänenergian liikettä (Tarma 1992, 18) toimien sekä energian välittäjinä että muuntajina (Simpson 1998, 69). Chakrojen läpi sanotaan keholle virtaavan valon ja värin värähtelyjä. Chakrojen suuaukkojen kuvataan sijaitsevan eetterikehon pinnalla. Ihmisessä kerrotaan olevan seitsemän päächakraa (ks. liite 1), joita on usein kuvattu valopyörinä tai suppiloina. Näillä chakroilla ajatellaan jokaisella olevan myös oma värinsä, jonka katsotaan vastaavan sen värähtelytaajuutta. Päächakrojen sijainnin nähdään olevan yhteydessä aineenvaihdunnan, rauhasten, immuunijärjestelmän, keskushermoston ja lisääntymiselinten säätelyyn. Kullakin seitsemästä chakrasta sanotaan olevan yhteys myös tiettyyn henkiseen toimintaan. (esim. Hietanen 1998, 106, 110; Simpson 1998, 64, 68 - 69; Tarma 1992, 18.)

Ihmisen ja kivien yhteydestä puhuttaessa tärkeäksi käsitteeksi nousee myös *värähtely*. Kaiken maailmankaikkeudessa olevan sanotaan värähtelevän eri taajuuksilla. Näin ollen kaikilla mineraaleilla, kivillä ja kiteilläkin ajatellaan kullakin olevan oma värähtelytaso eli energia. Erilaisten kivilaatujen hoitavien ominaisuuksien katsotaan johtuvan juuri tietyillä taajuuksilla tapahtuvista värähtelyistä. Vastaavasti kuvataan myös kunkin ihmisistä värähtelevän energiaa tietyillä taajuuksilla. (McGlenn 2004, 12 - 13; Simpson 1998, 12.) Tarman mukaan ihmisen oma värähtely voi vaihdella jopa päivittäin. Hän toteaa myös, että jalokiviterapiassa valitaan hoidettavan henkilön tilanteeseen ja hänen sen hetkiseen värähtelytaajuuteensa parhaiten sopivat kivet. (Tarma 1992, 65.) Valittaessa kiveä itselle tulisi kuunnella itseään ja omia tunteita sekä noudattaa omaa intuitiota. (esim. McGlenn 2004, 37 - 47; Hietanen 1998, 16; Tarma 1992, 41 - 42.)

Olen tietoisesti valinnut työhöni varsin yksipuolisen selostuksen esimerkiksi auran rakenteen, chakrojen sijainnin ja tarkemman kuvailun osalta. Korostan, että tässä on vain yksi tai muutama tapa käsittää asiat. Sekä erilaisia energiahoitoja että kivillä

hoitamista käsittelevää kirjallisuutta on valtava määrä. Siten myös erilaisia nimityksiä ja näkökulmia on tarjolla runsaasti. Tämän työn kannalta pidän tärkeänä sitä, että kivihoitoihin tarkemmin perehtymätön pystyy selostukseni perusteella ymmärtämään ne pääperiaatteet ja käsitteet, joiden pohjalta kivihoidon ajatellaan toimivan. Tällöin riittävät vaikka vain yhdenkin kirjoittajan ajatukset, ja tämän vuoksi olen katsonut lähteikseni riittävän vain muutaman helppotajuisen kirjan, joista osaa käytin jo proseminarityötä tehdessäni. Uudempaa kivikirjallisuutta ja useampia näkökulmia löytyy helposti niille, jotka kiinnostuvat asiasta enemmän.

2. VAIHTOEHTOLÄÄKINNÄN AIEMPAA TUTKIMUSTA

2.1. Vaihtoehtolääkinnän tutkimus yleisesti

Lääketieteen näkökulmasta vaihtoehtolääkintään suhtaudutaan tutkimuksissa myönteisesti, avoimen neutraalisti tai kriittisesti. Vaihtoehtolääkintää selkeästi puoltavista uusista tutkimuksista on esimerkkinä terveysutkija Pauliina Aarvan teos *Parantavat energiat. Myyttistä ja tutkittua tietoa täydentävistä hoidoista* (2015). Aarva ei näe virallisia terveyspalveluja ja täydentäviä hoitoja toisilleen vastakkaisina, vaan katsoo molemmille olevan tarvetta. Terveys sosiologi Tuula Vaskilampi kirjoittaa vaihtoehtolääkinnästä myös positiiviseen sävyyn, mutta hänen asennoitumisensa on paljon Aarvaa neutraalimpaa. Vaskilampi käsittelee vaihtoehtolääkintää muun muassa väitöskirjassaan *Vaihtoehtoinen terveydenhuolto hyvinvointivaltion terveysturkinoilla* (1992). Työni kannalta erityisen tärkeä on hänen artikkelinsa ”Vaihtoehtolääkintä kuluttajien terveysturkinoilla”, joka on osa kokoelmaa *Sairaus ja ihminen. Kirjoituksia parantamisen perusteista* (1994).

Lääkäreistä vaihtoehtolääkinnän alueelta ovat kirjoittaneet myönteisesti esimerkiksi Antti Hernesniemi ja Marja-Liisa Honkasalo. Hernesniemen tutkimukset sijoittuvat kansanlääkinnän kenttään, kuten väitöskirja *Presentation of bonesetter-patient collaboration through positiographical cinemanalysis* (1999) ja artikkeli ”Lääkäri ja kansanparantaja yhteistyössä” (1994). Honkasalon tutkimus *Reikä sydämessä: sairaus*

pohjoiskarjalaisessa maisemassa (2008) kuvaa sydänsairauksien kansanomaisia tulkintoja. Teos on kirjoitettu kulttuurintutkimuksen näkökulmasta.

Uusimpia vaihtoehtolääkinnästä kriittisesti kirjoitettuja teoksia ovat esimerkiksi lääkäri Simo Räisäsen salanimellä Simon Flint julkaisema kirja *Villit vaihtoehdot: uskomushoitokritiikkiä viisaille* (2014) ja hänen omalla nimellään vastikään ilmestynyt *Nykyajan poppamiehet: tiivistä tietoa vaihtoehtohoidoista* (2016). Aiemmin kriittisesti kansanlääkinnästä ovat kirjoittaneet muun muassa lääkärit Pekka Reinikainen ja Marja Rantanen. He tarkastelevat parantamistoiminnan historiaa, arvioivat vaihtoehtoisia lääketieteellisiä menetelmiä sekä vertailevat vaihtoehto- ja koululääketiedettä kirjassaan *Parantajat. Kuinka puoskarointi muuttui vaihtoehtolääketieteeksi* (1992). Noin kolmasosa kirjasta on varattu vaihtoehtolääketieteen muotojen esittelyyn, ja näiden joukossa mainitaan esimerkiksi jalokiviterapia ja kristalliterapia. Ylilääkäri ja dosentti Hannu Lauerma teoksessa *Usko, toivo ja huijaus. Rohkaisusta johdattelun kautta psykoterroriin* (2006) taas pikemminkin vain sivutaan uskomushoitoja. Ne ovat kirjassa vain yhtenä osana monien muiden pohdinnan kohteiden joukossa. Uskomuslääkintää ovat kritisoineet voimakkaasti myös esimerkiksi Lääkelaitoksen ylilääkäri Veijo Saano ja Kuopion yliopiston terveystieteiden dosentti Markku Myllykangas. Heidän mielipiteitään löytyy muun muassa sanomalehtikirjoittelusta ja artikkeleista.

2.2. Työn paikantuminen kulttuurintutkimukseen

Folkloristiikassa kansanlääkinnästä on oltu kiinnostuneita jo pitkään. Varhaisimmat kansanlääkinnän folkloristiset tutkimukset koskevat tietäjiä (parantajia) ja parantamiseen liittyviä loitsuja. Näihin perehtyi jo esimerkiksi Elias Lönnrot väitöskirjassaan *Om finnarnes magiska medicin* (1832). Merkittävimpiin kansanlääkinnän tutkimuksiin kuuluvat Lauri Hongon tutkimukset, kuten hänen väitöskirjansa *Krankenheitsprojekte: Untersuchung über eine uralische Krankheitserklärung* (1959) ja esimerkiksi artikkelit ”Varhaiskantaiset taudinselitykset ja parantamisnäytelmä” teoksessa *Jumin keko: tutkielmia kansanrunoustieteen alalta* (1960) ja ”Terveyskäyttäytymisen kokonaisuus” teoksessa *Kansa parantaa* (1983). *Kansa parantaa* -teos käsittää useita muitakin mielenkiintoisia, eri näkökulmista kirjoitettuja artikkeleita.

Hongon ohella keskeisessä asemassa kansanlääkinnän tutkimuksessa ovat Anna-Leena Siikalan (esimerkiksi *Parantamisen taitajat* 1983, *Suomalainen šamanismi: mielikuvien historiaa* 1992) ja Juha Pentikäisen (muun muassa *Marina Takalon uskonto: uskontoantropologinen tutkimus* 1971, ”Näkökulmia pohjoiseen parantajaperinteeseen: tietäjäsamaani kansansa parantajana” 1994) tekstit. Pentikäisen artikkeli kuuluu kokoelmaan *Sairaus ja ihminen. Kirjoituksia parantamisen perusteista* (1994).

Kansanlääkinnän tutkimusta folkloristiikassa edustaa myös Mervi Naakka-Korhosen väitöskirja *Vaivasta taudiksi. Lapamatoon liittyvä kansanparannus erityisesti pohjoiskarjalaisen aineiston valossa* (1997). Lisäksi kansanlääkintää on folkloristiikassa tutkinut esimerkiksi Anni Rissanen, jonka pro gradu -työ *Kansanlääkinnän murroskausi. Maailmankuvan muutoksen näkyminen 1900-luvun kansanparantajakokemusten kerronnassa* valmistui keväällä 2008. Rissanen pohtii tutkielmassaan muun muassa erilaisia sairauskäsityksiä ja puoskarikeskustelua sekä kansanlääkinnän ja koululääketieteen vastakkainasettelua. Seuraavana vuonna Heli Lempa teki kasvilääkinnästä pro gradu -työnsä otsikolla ”*Kun räntäsade lamaa niin nokkonen lataa*” – *Näkökulmia 2000-luvun kasvilääkintään* (2009).

Lähtitieteissä kansanlääkintää on tutkittu esimerkiksi lääketieteellisen antropologian näkökulmasta. Kattavassa teoksessaan *Culture, Health and Illness. An Introduction for Health Professionals* (1994) Cecil G. Helman tarkastelee muun muassa perinteisten ja vaihtoehtoparantajien asemaa sekä sitä, mitä asioita eri kulttuureissa ja sosiaalisissa ryhmissä pidetään syinä huonoon terveyteen. Uskontotieteen puolella kansanlääkintää on tutkinut esimerkiksi Matti Kamppinen väitöskirjassaan *Cognitive Systems and Cultural Models of Illness. A Study of Two Mestizo Peasant Communities of the Peruvian Amazon* (1989). Kognitiivisen ja lääketieteellisen antropologian alueille sijoittuvassa teoksessaan Kamppinen selvittelee laajasti perulaisten mestitsikylien asukkaiden sairauskäsityksiä ja niiden taustalla olevia tiedollisia malleja.

Uskontotieteessä on tehty myös kaksi hieman uudempaa kansanlääkintään liittyvää pro gradu -työtä, joilla on selkeä yhteys omaan työhöni. Tenna Käpylän *Koululääketiede ja vaihtoehtohoidot kategorioina. Rajankäyntiä virallisen ja epävirallisen välillä* (2005)

sisältää nimensä mukaisesti pohdintaa koululääketieteen ja vaihtoehtoisten hoitomuotojen kehittymisestä omiksi kategorioikseen. Ulla Kurkinen taas kuvaa tutkielmassaan *Vaihtoehtolääkintä Turussa* (1997) Turun vaihtoehtolääkinnän kenttää. Hän esittelee opinnäytetyössään muun muassa tutkimushetkellä Turussa tarjolla olevat noin 50 täydentävää hoitomuotoa sekä Turussa toimivien terapeuttien ja hoitoloiden yhteystiedot. Omaa tutkimustani ajatellen Kurkisen työssä on erityisen mielenkiintoista sen jalokiviterapiaa käsittelevä, lyhyehkö osuus (Kurkinen 1997, 89 - 90). Puutteellisten lähdeviittausten vuoksi tekstistä ei ilman perusteellista perehtymistä voi kuitenkaan erottaa mikä osa siitä perustuu kirjallisuuteen ja mikä haastatteluihin.

Tuoreempaa kirjallisuutta vaihtoehtohoidoista kulttuurintutkimuksen näkökulmasta edustaa esimerkiksi esseekokoelma *Terveyttä kulttuurin ehdoilla: näkökulmia kulttuuriseen terveystutkimukseen* (2012). Se on ensimmäinen Suomessa kirjoitettu tieteidenvälinen teos, jossa tarkastellaan kulttuurisen terveyden tutkimuksen sisältöä ja metodologiaa. Kirjassa tutkijat pohtivat kulttuuria, terveyttä ja hyvinvointia viidestä näkökulmasta.

3. TUTKIMUSAINEISTON MUODOSTAMINEN JA METODOLOGIA

3.1. Etnografia tutkimusmenetelmänä

Etnologit Pilvi Hämeenaho ja Eerika Koskinen-Koivisto toteavat artikkelissaan ”Etnografian ulottuvuudet ja mahdollisuudet”, että etnografialla tarkoitetaan esimerkiksi kulttuuristen ilmiöiden ja prosessien perusteellista analyysiä, sekä tulkintoja näiden merkityksistä yksilöille ja yhteisöille. Etnografiassa tutkija on merkittävässä asemassa valintoihin ja tulkintoihin, minkä vuoksi refleksiivisyys ja eettisyys ovat erityisen tärkeitä koko tutkimusprosessin ajan. Etnografisessa kirjoittamisessa pyritään saamaan tutkijan tekemät valinnat näkyviksi ja tieteellisen arvioinnin kohteeksi. (Hämeenaho & Koskinen-Koivisto 2014, 7 - 9.)

Hämeenahon ja Koskinen-Koiviston mukaan etnografisen tutkimusprosessin kolme olennaista ulottuvuutta ovat kenttätyö, vuorovaikutus ja vaikuttaminen. Kenttätyö

merkitsee tutkimuksen tekemistä ja aineiston keruuta kentällä: tutkittavien joukossa ja yhteistyössä heidän kanssaan. Aineisto voi olla itse kerättyä, mutta myös muiden keräämää arkistoaineistoa. Kenttä ei ole sidottu tiettyyn paikkaan, vaan on nykyään tavallisemmin monien vaihtuvien tilojen ja paikkojen muodostama kokonaisuus, jonka tutkija on rajannut ja määritellyt. (Hämeenaho & Koskinen-Koivisto 2014, 10 - 13.)

Hämeenaho ja Koskinen-Koivisto kutsuvat etnografista tutkimusprosessia itseään korjaavaksi prosessiksi. Siinä tutkija palaa aineistojensa pariin pohtimaan tekemiään tulkintoja useita kertoja tutkimuksen eri vaiheissa. Aineistojen ja tulkintojen sisäisiä ristiriitaisuuksia täytyy perustella, mikä puolestaan muovaa tutkijan ennakkokäsityksiä. (Hämeenaho & Koskinen-Koivisto 2014, 14 - 15.) Seurauksena on ilmiön ”tiheää kuvausta”, eli tutkimuskohteesta tehdään tulkintoja kulttuurinen, eritasoinen tai -aikainen kontekstuaalisuus huomioon ottaen (Honkasalo 2008, 41; Hämeenaho & Koskinen-Koivisto 2014, 15). Yksinkertaisemmin sanottuna tämä Clifford Geertzin näkemys etnografiasta ”tiheänä kuvauksena” merkitsee Marja-Liisa Honkasalon mukaan kenttätyössä kerätyn tiedon yksityiskohtaisuutta, rikkautta, vaihtelevuutta ja kerrostuneisuutta eri yhteyksissä (Honkasalo 2008, 41).

Kenttätyön tavallisimpia menetelmiä ovat esimerkiksi haastattelu ja (osallistuva) havainnointi. Etnologit Outi Fingerroos ja Jukka Jouhki sanovat artikkelissaan ”Etnologinen kenttätyö ja tutkimus: metodin monimuotoisuuden pohdintaa ja esimerkitapauksia”, että osallistuvan havainnoinnin vahvempana muotona voidaan pitää autoetnografiaa. Osallistuvalla havainnoinnilla tarkoitetaan tutkijan osallistumista tutkittaviensa elämään ja havaintojen tekemistä heidän toiminnastaan, kun taas autoetnografiassa tutkimuksen kohteena on tutkijan omakohtainen kokemus muiden tutkittavien toiminnan ohella, eli tutkija on itse osa kenttäänsä. Fingerroosin ja Jouhkin mukaan osallistuvan havainnoinnin ja autoetnografian välillä ei kuitenkaan ole selvää eroa. (Fingerroos & Jouhki 2014, 90 - 91.)

Outi Fingerroos luonnehtii artikkelissaan ”Refleksiivinen paikantaminen kulttuurien tutkimuksessa” paikantamisen ja refleksiivisyyden tarkoittavan melkein samaa asiaa, joskin paikantaminen liittyy ennen kaikkea tutkimuksen tekemisen prosessin ja sen subjektisidonnaisuuden tarkasteluun ja reflektointi näiden pohdintojen julkituontiin. Refleksiivisestä paikantamisesta puhuessaan Fingerroos painottaa tutkijan tekemän

paikantamisen merkitystä ja näkyväksi tekemistä itse tutkimustekstissä. Tulkintojensa pohjalta Fingerroos jakaa reflektion neljään eri tasoon tutkimuksen paikantamisen kentällä. Itsereflektiossa tutkija määrittelee ja kirjoittaa auki henkilökohtaiset sitoumuksensa. Metodologinen reflektio puolestaan tarkoittaa menetelmien, teorioiden ja käsitteiden määrittelemistä ja auki kirjoittamista. Epistemologinen reflektio on tietoteorian ja tiedonintressin sekä kulttuuri-käsitteen määrittelemistä ja auki kirjoittamista. Tutkimuksen sitoumusten reflektiolla Fingerroos viittaa tutkimuksen ulkoisten, poliittisten ja vallankäyttöön liittyvien sitoumusten ja vaikutusten määrittelyyn ja auki kirjoittamiseen. (Fingerroos 2003.)

3.1.1. Etnografia ja refleksiivinen paikantaminen omassa tutkimuksessani

Etnografia tarkoittaa itselleni kivillä hoitamisen ilmiön yksityiskohtaista kuvaamista ja tulkintojen tekemistä siitä, mitä kivihoito merkitsee käyttäjilleen ja miten käyttäjät kuvaavat hoitokokemuksiaan. Katson tutkimukseni olevan geertziläistä tiheää kuvausta, jossa olen analysoinut kivillä hoitamisen eri ulottuvuuksia monissa eri yhteyksissä mahdollisimman monipuolisesti. Tutkimusprosessi on ollut luonteeltaan kehämäinen. Olen ryhtynyt tulkitsemaan aineistoa mielessäni tiettyjä ennako-oletuksia, jotka ovat muovautuneet tai kehittyneet hieman toisenlaisiksi jokaisella kerralla, kun olen palannut uudelleen aineistoni pariin.

Olen kerännyt aineistoa kentältä esimerkiksi teemakirjoituspyynnön avulla, haastatellen ja osallistuvaa havainnointia hyödyntäen. Osallistuva havainnointi liittyy tutkimuksessani käynteihin intialaisessa jokikivihoidossa ja itselläni olevien kivien satunnaiseen käyttöön. Näissä tilanteissa saamieni kokemusten omakohtaisuus tuo työhöni toisaalta autoetnografian piirteitä. Vaikka omakohtaiset kokemukset tekevät minusta ”sisäryhmäläisen”, kivien käyttö on itselläni niin vähäistä ja vain muutamiin tapoihin rajoittuvaa, että monen asian suhteen koen olevani maallikko, ulkopuolinen tarkkailija.

Yhden, yhtenäisen kentän sijaan näen oman kenttäni olevan hajallaan monissa eri paikoissa. Se muodostuu esimerkiksi eri puolilla Suomea kirjoituspyyntöön vastanneiden henkilöiden tuottamasta aineistosta ja haastattelutilanteista kummankin haastateltavan kotona Turussa.

Itselfreflektiolla on työssäni suuri merkitys, koska minulla on omakohtaista kokemusta kivihoidoista. Refleksiivisyys merkitsee minulle sitä, että kuvaan mahdollisimman tarkkaan omaa suhdettani kivihoidojen käyttäjiin ja kivillä hoitamisen ilmiöön. Pysin tarkastelemaan tutkimuskohdettani mahdollisimman neutraalisti. Koska kuulun kuitenkin itse kiviterapian kannattajien joukkoon, en välttämättä kykene arvioimaan kaikkia tutkimuksessa esiin nousseita asioita riittävän kriittisesti. Emic-näkökulma vaikutti esimerkiksi haastattelutilanteissa siten, että haastateltavat olettivat minun tietävän jo valmiiksi joidenkin termien merkityksen. Yritin kysyä haastatteluissa myös sellaisia asioita, jotka tuntuivat itsestään selviltä. Silti jotain oleellista jäi varmasti kysymättä, juuri sen vuoksi, että olen itse sisäryhmäläinen.

3.2. Grounded theory -menetelmä ja sen osuus työssä

Kulttuurintutkija Kirsi Laurén käyttää väitöskirjassaan *Suo – sisulla ja sydämellä: suomalaisten suokokemukset ja -kertomukset kulttuurisen luontosuhteen ilmentäjinä* (2006) amerikkalaisten Barney Glaserin ja Anselm Straussin grounded theory -tutkimusmenetelmää, jolle on ominaista uuden teoreettisen käsitteistön muodostaminen aineistolähtöisesti (Laurén 2006, 69 < Glaser & Strauss 1967, 1 - 2). Laurénille grounded theory toimii apuna tutkimusaineiston muodostamisessa ja tutkimusongelman löytämisessä (Laurén 2006, 69). Omassa työssäni hyödynnän grounded theory -menetelmää aineiston analyysissä, etsiessäni sieltä kivillä hoitamisen kokemuksia ja merkityksiä kuvaavia teemoja. Tutkielman tekoa aloittaessa määrittelemäni tutkimuskysymykset ovat myös tarkentuneet työn kuluessa vastaamaan paremmin sitä, mitä tutkimuksellani todella pyrin selvittämään: kivillä hoitamisen tapoja, kokemuksia ja merkityksiä juuri tutkittavien kuvaamina.

Laurén mainitsee grounded theorylle tyypillisenä piirteenä, että tutkimusta ei aloiteta kysymyksenasettelua ja aineiston valintaa ohjaavalla valmiilla teoriolla. Hänen mukaansa on sen sijaan tarkoitus, että tutkijalla ei ole tutkimusaiheestaan lukkoon lyötyjä ennakkokäsityksiä. Omaa esiyymmärrystä ei kuitenkaan ole syytä jättää tutkimuksessa hyödyntämättä, vaikka tutkimuskohdetta tarkastellaankin avoimesti ja mahdollisimman vapaana siihen liittyvistä ennakkokäsityksistä. Laurén pitää tärkeänä, etteivät tutkijan omat ennako-odotukset saa johtavaa roolia tutkimuksessa siten, että

niille alettaisiin etsiä määrätietoisesti vahvistusta aineistosta. (Laurén 2006, 69 - 70.) Vaikka itselläni on ollut joitakin ennakkokäsityksiä tutkimusta aloittaessani, ovat omat kivillä hoitamiseen liittyvät tietoni silti sen verran suppeat, että olen pystynyt pysymään avoimena juuri aineistosta nouseville hoitamisen tavoille, kokemuksille ja merkityksille. Toisaalta tietty esiyymmärrys on ollut välttämätöntä, jotta aiheen tutkiminen olisi edes mahdollista.

Laurén toteaa seuraavansa tutkimuksessaan Straussin ja Corbinin alkuperäisestä grounded theorysta muodostamaa induktiivis-deduktiivista näkemystä Glaserin induktiivisuutta painottavan suuntauksen sijaan. Vaikka induktion merkitys grounded theoryssa nouseekin vahvasti esille, Laurén mainitsee Straussin painottavan, että tutkimukseen kuuluvat tärkeinä prosesseina induktion ohella myös deduktio ja verifiointi. Tutkimuksen kuluessa näiden prosessien järjestys vuorottelee. Laurén selittää tutkijan muodostavan deduktiivisesti oletuksia ilmiöiden tai ominaisuuksien suhteista sekä yrittävän edelleen verifioida, mitä on ajatellut niiden suhteesta muuhun aineistoon. Tutkija päättelee kuitenkin myös induktiivisesti vertaamalla kutakin yksityiskohtaa muuhun aineistoon ja sijoittamalla sen kategoriatasolle. Laurénin mukaan oletusten, hypoteesien ja tarkistusten välillä käydään jatkuvaa dialogia, jolla pyritään tekemään teoreettisista havainnoista perusteltuja (grounded). Laurén sanoo oletusten ja johtopäätösten kehittyvän tutkijan ja tutkimusaineiston välisessä läheisessä vuorovaikutuksessa ja huomauttaa, etteivät teoreettiset havainnot nouse aineistosta itseksensä, vaan tutkija luo ne aineiston pohjalta. Näin tutkija toimii eräänlaisena agenttina, mikä hänen on syytä tiedostaa tutkimusta tehdessään. (Laurén 2006, 70 < Strauss & Corbin 1997, 11 - 14.) Edellä kuvaillun kehämäisen prosessin kaltaisena näen myös oman tutkimukseni analyysivaiheen.

3.3. Tutkimusaineiston muodostaminen

3.3.1. Teemakirjoittaminen ja teemakirjoituspyyntö

Teemakirjoittamisella tarkoitetaan aineiston hankkimisen tapaa, jossa kirjoittajien toivotaan kertovan ajatuksistaan haluamallaan tavalla jostakin annetusta teemasta. Teemakirjoittaminen antaa kirjoittajille mahdollisuuden kertoa sellaisistakin asioista, joiden käsittely voisi olla vaikeaa esimerkiksi haastattelutilanteessa. Kirjoituspyynnön

avulla pystytään tavoittamaan ihmisiä myös pitkien etäisyyksien päästä. (Laurén 2006, 61 < Apo 1995, 173 - 176.)

Tutkimukseni keskeisintä aineistoa ovat kivihoitoja käyttävien ihmisten kirjoitukset kokemuksistaan. Tätä materiaalia saadakseni laadin keväällä 2008 kirjoituspyynnön (liite 2), jonka otsikkona on ”Hoidatko itseäsi tai muita kivien, jalokivien tai kristallien avulla?” Otsikon perusteella toivoin pyynnön innostavan kirjoittamaan sekä henkilöitä, jotka hoitavat kivillä itseään tai käyvät jonkun toisen hoidettavana että myös henkilöitä, jotka hoitavat kivillä muita ihmisiä. Toisin sanoen halusin kuvauksia mahdollisimman monesta eri näkökulmasta. Esitin kirjoituspyynnössä muutamia ohjaavia kysymyksiä kirjoittamisen tueksi mainiten kuitenkin samalla siitä, että vastaajat voivat kirjoittaa minulle kokemuksistaan haluamallaan tavalla.

Harkitsin erilaisia mahdollisuuksia teemakirjoituspyynnön levittämiseksi. Pynnön tarjoaminen julkaistavaksi lehteen vaikutti mielekkäältä vaihtoehdolta jo tutkimussuunnitelmaa kirjoittaessani. Aluksi olin ajatellut ehdottaa kirjoituspyyntöni julkaisua vain yhdelle lehdelle, mutta lopulta päädyin tarjoamaan sitä yhteensä kuuteen lehteen. Valitsin paikallislehtien sijaan aikakauslehtiä, koska toivoin pyyntöni tavoittavan kirjoittajia kaikkialta, eikä vain muutamilta, rajatuilta alueilta. Valitsemieni lehtien aihepiirit liittyivät vaihtelevasti terveyteen, hyvinvointiin, vaihtoehtohoitoihin ja/tai rajatietoon. Toivoin näiden lehtien lukijakuntaan kuuluvan henkilöitä, joilla olisi kokemusta kivillä hoitamisesta ja kiinnostusta kertoa siitä.

Sain myöntävän vastauksen *Minä Olen* -lehdestä, jossa käsitellään muun muassa luontaishoitoja ja -terapioita, henkisyyttä ja henkistä kasvua. Kirjoituspyyntöni julkaistiin numerossa 2/2008 varsin paljon alkuperäistä tiivistetyimmässä muodossa. Lisäksi vastaukset pyydettiin lähettämään lehden toimitukseen Turun yliopiston silloisen kulttuurien tutkimuksen laitoksen ja / tai henkilökohtaisen sähköpostini sijaan. (*Minä Olen* 2/2008, 53.) Toinen myöntävä vastaus tuli *Ultra*-lehdestä, joka käsittelee esimerkiksi rajatietoon liittyviä kysymyksiä ja tutkimusta sekä myös jonkin verran vaihtoehtohoitoja. Teemakirjoituspyyntöni julkaistiin *Ultran* numerossa 4/2008 lähestulkoon täsmälleen sellaisessa muodossa kuin sen lehteen lähetin (*Ultra* 4/2008, 31).

Lehtien lisäksi lähetin keväällä 2008 kirjoituspyynnön sähköpostitse kaikille intialaista jokikivihoidon ja jalokiviterapiaa tekeville, joiden yhteystiedot suinkin pystyin löytämään. Osa hoitajista lupasi välittää pyyntöä eteenpäin myös hoidettavilleen. Turun alueella vein tulostettuja kirjoituspyyntöjä asiakkaiden mukaan otettaviksi erilaisiin tutkimusaiheittani sivuaviin toimipaikkoihin, kuten hoitoloihin, kauppoihin ja kahviloihin. Lähetin niitä perinteisen postin välityksellä kauemmaksi, kolmelle eri paikkakunnalle, kussakin yhteen kohteeseen. Syksyllä 2008 ystäväni lupasi toimittaa hänelle lähettämäni teemakirjoituspyynnön eteenpäin, minkä tuloksena se levisi erään sähköpostilistan välityksellä monille ihmisille. Lähetin lopulta kirjoituspyynnön vielä yhdelle hoitajalle, joka lupasi lisätä sen omalle foorumilleen. Sain vastauksia syksyllä lähes yhtä paljon kuin keväällä, joten uusintayritys kirjoituspyynnön välittämisessä kannatti.

3.3.2. Vastaajat ja vastaukset

Sain kirjoituspyyntööni 19 vastausta sähköpostitse ja kolme perinteisen postin välityksellä. Yhteensä vastauksissa on noin 24,5 sivua tekstiä. Kolmesta postitse tulleesta vastauksesta yhdessä hoitaja kertoo omien kokemustensa lisäksi lyhyesti myös asiakkaidensa joistakin kokemuksista toisaalta erikseen, toisaalta asiakkaiden yhteisinä kokemuksina. Samassa kirjekuoressa kyseisen hoitajan tekstin kanssa saapui myös yhden hänen asiakkaansa kirjoittama vastaus. Kolmas kuoressa ollut vastaus on tarkemmin sanottuna Harmoniahuone Harmony House Oy:n Sari McGlinnan kokoama tietokooste, joka on lähetetty sähköpostitse kaikille intialaisen jokikivihoidon ammattihoidon kurssin käyneille. Tietokooste sisältää kokemuksia intialaisesta jokikivihoidosta hoitajien kertomana syksystä 2006 alkuvuoteen 2007. Tietokoosteen tarkoituksena on, että hoitajat voivat käyttää siinä olevia kokemuksia esitteissään ja kertoessaan hoidosta asiakkaille. Saamassani versiossa on useita kokemuksia vahingossa kahteen kertaan, ja toistojen poistamisen jälkeen laajuudeksi jää noin 3,5 sivua tekstiä.

Aineistossani on vain yksi kirjoitus, jossa henkilö itse kuvailee kokemustaan olla jonkun toisen hoidettavana. Tällaisten tekstien puuttuminen lähes täysin saattaa johtua kirjoituspyynnön kysymyksenasettelusta. Olen otsikoinut pyynnön ”hoidatko itseäsi tai muita kivien, jalokivien tai kristallien avulla?”, enkä kysynyt vielä erikseen esimerkiksi:

”Käytkö tai oletko käynyt hoidossa, jossa käytetään kiviä, jalokiviä tai kristalleja?”
Myös muutama kirjoituspyyntöön kirjoittamisen tueksi lisäämistäni kysymyksistä on muotoilultaan sellainen, ettei sitä ole suunnattu suoraan niille, jotka käyvät kivihoitossa muiden hoidettavana.

Vastauksiin sisältyy toki jonkin verran asiakkaiden kokemuksia, mutta nämä ovat pääsääntöisesti jonkun muun kuin heidän itsensä kertomia. En näe syytä epäillä, etteivätkö hoidettavat itse olisi voineet kokea hoitoa juuri niin kuin hoitaja siitä kertoo, saati että hoitaja tietoen tahtoen vääristelisi asiakkaidensa kertomuksia. Kaikesta huolimatta näkökulma on tällöin kuitenkin jonkun muun kuin hoidettavan itsensä, ja ”toisen käden” kokemus ja siitä kertominen on eri asia kuin omakohtaisesti koettu ja kerrottu. Osa tietokoosteeseen kootuista kommentteista vaikuttaa siltä kuin asiakkaat olisivat kirjoittaneet ne sellaisenaan hoitajalle, mutta olosuhteita tuntematta on mahdotonta sanoa onko näin tapahtunut.

Monissa vastauksissa kirjoittaja kertoo kivien tai hoitojen vaikutuksista hyvin yleisellä tasolla ja passiivista käyttäen, jolloin lukijan on vaikea erottaa puhutaanko kirjoittajan omasta kokemuksesta vai esimerkiksi asiakkaan kokemuksesta vai vain yleisesti vaikkapa kirjoista saadun tiedon perusteella. Analyysia tehdessäni pyrin mahdollisuuksien mukaan erottamaan, onko kyse kokemuksesta itsehoitossa, kokemuksesta olla jonkun muun hoidettavana, hoitajan kokemuksesta kun hoitaa asiakasta vai asiakkaan kokemuksesta hoitajan kertomana. Samoin erotan omaksi ryhmäkseen kokemukset, joissa kerrotaan kivien tai hoitojen vaikutuksista yleisellä tasolla.

Saamani vastaukset vaihtelevat pituudeltaan muutamista lauseista noin kolmeen sivuun. Jotkut kirjoittajista ovat vastanneet hyvin lyhyesti ja ytimekkäästi juuri kirjoituspyynnössä esittämiini ohjaaviin kysymyksiin, jotkut taas ovat vastanneet niihin pidemmin. Muutama vastaaja on kirjoittanut omista kokemuksistaan myös vapaammin. Olen korjannut niissä esiintyviä lyöntivirheitä ja kaikkein silmiinpistävimpiä kielioppivirheitä, vaikka kyseessä olisi suora lainaus. Toisaalta olen lisännyt niihin esimerkiksi puuttuvia välilyöntejä lukemisen helpottamiseksi. Lisäksi olen muuttanut alkuperäistä kappalejakoja joissakin pidemmissä lainauksissa. Sanajärjestyksen olen suorissa lainauksissa säilyttänyt sellaisenaan, vaikka se olisikin virheellinen. Näin

kirjoittajan persoonallinen tapa tuoda esiin asioita jää näkyviin. Viitataan vastauksiin niiden arkistointitunnuksen mukaan.

Varsinaisista vastaajista 20 on naisia ja vain yksi mies³. Tietokoosteessa olevissa hoitajien kuvauksissa omista ja asiakkaidensa kokemuksista sekä yhden vastaajan maininnoissa asiakkaidensa tuntemuksista hoidettavan sukupuoli on joidenkin kokemusten osalta ilmoitettu, joidenkin taas ei. Näissä teksteissä on kerrottu yhteensä 25 naisasiakkaan ja viiden miesasiakkaan tuntemuksista lyhyesti. Muut kokemukset on esitetty yleisemmin, usein kaikkia kyseisten hoitajien asiakkaita koskevinä, jolloin sukupuolta ei ole erikseen mainittu. Hoitajien sukupuoli ei myöskään käy ilmi tietokoosteesta. Hoidettavien naisten ja miesten määrästä ei voi olla aineiston perusteella täysin varma. On olemassa mahdollisuus, että kirjoittaja on kertonut saman asiakkaansa useammasta kokemuksesta erikseen. Lähden kuitenkin siitä oletuksesta, että kunkin hoidettavan kokemus on mainittu yhtenäisenä ja vain yhdessä kohtaa. Yhteistä omakohtaisista kokemuksistaan kirjoittavien varsinaisten vastaajien ja toisen käden kokemuksissa mainittujen henkilöiden sukupuolijakaumassa on se, että kummankin ryhmän kokijoina on selvästi enemmän naisia kuin miehiä.

Kirjoittajat ovat syntyneet vuosina 1931–1982. Tietokoosteessa olevissa hoitajien kuvauksissa asiakkaidensa kokemuksista on osassa kerrottu hoidettavan ikä. Samoin myös osassa yhden vastaajan mainitsemista asiakkaidensa tuntemuksista ikä on tuotu esiin. Näissä teksteissä hoidettavat ovat iältään 34–67 -vuotiaita. Asiakkaiden ikä ei ole välttämättä täsmälleen se, mikä kirjoituksissa on esitetty. Hoitaja kertoo maininneensa asiakkaidensa iän suunnilleen, ja tietokoosteessa olevista kokemuksista yhteen ikään on lisätty etuliite ”noin”. On silti vaikea sanoa, pitävätkö muutkaan tietokoosteessa ilmi tulevat iät täsmälleen paikkaansa. Lisäksi epävarmuutta tuo jo edellä mainitsemani mahdollisuus siitä, että saman hoidettavan kokemuksia on kerrottu useammassa kohdassa.

Vastaajien kotipaikat sijoittuvat eri puolille maata. Eniten kirjoituksia, lähes kaksi kolmasosaa, saapui kuitenkin eteläisessä Suomessa asuvilta henkilöiltä. Tietokoosteessa

³ Varsinaisten vastaajien teksteissä on mukana myös asiakkaiden kommentteja yleisellä tasolla ja sukupuolta mainitsematta. Vain muutamassa tekstissä näistä on mainittu hoidettavien sukupuoli (kaksi naista ja kaksi miestä).

olleista kuvauksista ei käy ilmi kokijoiden asuinpaikkaa. Hoitajan lähettämässä maininnoissa asiakkaidensa kokemuksista hoidettavat asuvat todennäköisesti samalla alueella kuin hoitaja, eli pohjoisessa Suomessa. Vastaukset painottuvat eteläiseen Suomeen, toiseksi eniten vastauksia saapui pohjoisesta, ja Keski-Suomen seudulta tuli vastauksia vähiten.

3.3.3. Haastateltavat ja haastattelut

Haastattelin tutkielmaani varten kahta naista, kumpaakin kerran. Haastateltava TKU/A/11/11 on vuonna 1956 syntynyt energiahoitaja, joka kertoo esimerkiksi luontaishoitajien, luontaislääkinnän ja henkisyyden kulkevan heillä suvussa. Haastateltava sanoo, ettei hänellä ole koskaan käynyt paljon asiakkaita. Asiakkaissa on haastateltavan mukaan enemmän naisia, mutta hänellä on käynyt kyllä muutamia miehiäkin hoidossa. Iältään haastateltava arvioi asiakkaidensa olevan neljänviidenkymmenen välillä, ehkä viiden- kuudenkymmenenkin; myös joku iäkkäämpi ihminen on ollut hoidettavana. Haastateltava kertoo lisäksi hoitaneensa paljon äitiään. Ihan nuoria hänen hoidoissaan ei juuri ole käynyt.

Haastateltava TKU/A/11/12 on vuonna 1943 syntynyt luontaisterapeutti, joka toteaa hänellä käyneen haastattelun teon aikaan hyvin vähän asiakkaita. Haastateltava luonnehtii hoidettavien määrän vaihtelevan, ja kertoo hänellä käyneen aikoinaan paljonkin asiakkaita. Haastateltava sanoo asiakkaissaan olevan enemmän naisia, mutta miehiäkin käyvän loppujen lopuksi aika paljon. Hänen mukaansa hoidettavat ovat iältään alle 30-vuotiaista 70–80-vuotiaisiin, tai ainakin 70-vuotiaita.

Valmistelin etukäteen haastattelujen rungoksi joitakin kivillä hoitamiseen liittyviä kysymyksiä, mutta annoin haastateltavien kertoa ja kuvailla haastattelutilanteessa mahdollisimman vapaasti teemoihin liittyviä asioita. Tällaista haastattelemisen tapaa kutsutaan teemahaastatteluksi tai puolistrukturoiduksi haastatteluksi. Teemahaastattelulle on ominaista, että haastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa yksityiskohtaisten kysymysten sijaan. Haastattelutavassa painottuu haastateltavien elämysmaailma ja heidän määritelmänsä tilanteista. Näin tutkittavien ääni tulee kuuluviin tutkijan näkökulman sijaan. Teemahaastattelussa ovat keskeisiä

ihmisten tulkinnat asioista ja heidän asioille antamansa merkitykset, sekä merkitysten syntyminen vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 47 - 48.)

Haastattelutilanteessa seurasin paperilta tekemääni haastattelurunkoa ja esitin kysymyksiä vaihtelevassa järjestyksessä sen mukaan, mistä teemasta haastateltavat mitään kertoivat. Merkitsin muistiin haastattelun kuluessa esiin tulleet, itselleni vieraat termit tai ihmisten nimet, koska niitä ei välttämättä olisi kuullut nauhalta myöhemmin riittävän tarkasti. Jälkeenpäin litteroin haastattelut sanatarkasti. Haastattelun TKU/A/11/11 litteraatio on 22 sivua ja haastattelun TKU/A/11/12 litteraatio 16,5 sivua. Viittaan haastatteluihin niiden arkistointitunnusta käyttämällä.

3.3.4. Kivillä hoitamista käsittelevä kirjallisuus ja muut aineistot

Kivikirjallisuus voidaan jakaa kolmeen osaan. Yhtenä ryhmänä ovat geologiset kirjat, joissa kuvataan lähinnä kivien, mineraalien ja jalokivien ominaisuuksia, kuten syntyperää, kovuutta ja väriä. Nämä kirjat sisältävät yleensä myös luettelon erilaisista kivistä ja niiden ominaisuuksista. Joissakin geologisissa kirjoissa on kerrottu lyhyesti myös kiviin liittyvistä uskomuksista ja niiden (parantavista) vaikutuksista ihmiseen. Esimerkiksi Rudolf Ďud'a ja Luboš Rejl ovat liittäneet kirjassaan *Jalokivien maailma: Jalo- ja korukivet ja niiden ominaisuudet* (1998) kunkin jalokiven esittelyn kohdalle mukaan kiitettävän paljon viittauksia muun muassa historiaan ja ruumiilliseen vaikutukseen.

Toisena ryhmänä ovat kivien ominaisuuksia ja kivillä hoitamista (kansantajuisesti) käsittelevät teokset. Näissä kirjoissa jalokivien ja kiteiden geologisia piirteitä käsitellään melko lyhyesti, jos ollenkaan. Kirjoihin sisältyy tavallisesti luettelo erilaisista hoitokivistä ja mineraaleista, joiden esittelyssä pääpaino on hoitavissa ominaisuuksissa. Teoksissa selitetään, millä tavoin kivillä voidaan parantaa, annetaan ohjeita ja esitellään mahdollisesti muitakin kivien käyttötapoja kuin hoitaminen. Kivillä hoitamista käsittelevässä kirjallisuudessa tärkeässä asemassa ovat myös värit. Tämän ryhmän kirjat ovat niitä, joita olen hyödyntänyt tutkimusaiheeni taustan hahmottamisessa ja keskeisten käsitteiden määrittelyssä. Itselleni tutuimpia on esimerkiksi Kati Tarman kirja *Kivien parantava voima* (1992).

Kivikirjojen kolmanneksi ryhmäksi olen erottanut okkulttiset teokset, joissa jalokivistä, kiteistä ja niillä hoitamisesta puhutaan hyvin vaikeaselkoisesti. Näiden kirjojen suhteen koen olevani maallikko, eivätkä ne avaudu minulle kuin vain pieneltä osaltaan. Katson okkulttisiin kivikirjoihin kuuluvan esimerkiksi Maria Rotterin teoksen *Jalokivien ihmemaailmassa: seitsemän satua* (1988).

Kivillä hoitamista käsittelevän kirjallisuuden lisäksi olen käyttänyt aineistona Energiakeskus Indigon ja Harmoniahuone Harmony House Oy:n internet-sivustoja. Nämä edustavat vain murto-osaa kaikista tarjolla olevista kivihoitoihin liittyvistä verkkosivustoista.

3.4. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Aineistolähtöisessä analyysissä analyysiyksiköt eivät ole ennakolta sovittuja tai harkittuja, vaan ne valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaan. Aiemmat havainnot, tiedot tai teoriat tutkimuskohteesta pyritään jättämään huomiotta, koska tavoitteena on analyysin aineistolähtöisyys. Käytännössä tällaista tutkimusta on kuitenkin hyvin vaikeaa toteuttaa, sillä objektiivisia, ”puhtaita” havaintoja sinällään ei ole olemassa. Sitä vastoin esimerkiksi jo käytetyt käsitteet, tutkimusasetelma ja menetelmät ovat tutkijan asettamia, eikä niiden vaikutuksia tuloksiin voida välttää. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95 - 96.)

Ensimmäisenä vaiheena analyysia aloittaessani luin kirjoituspyyntöön saamani vastaukset ja haastattelujen litteraatiot, tutustuin tarkoin niiden sisältöön ja rajasin pois kaiken sellaisen asian, mikä ei vastannut tutkielmani alussa esittämiini tutkimuskysymyksiin tai liittynyt tutkimuksen tavoitteisiin. Seuraavaksi luokittelin vastaajat sukupuolen, syntymävuoden ja asuinpaikan mukaan.

Aluksi etsin aineistosta erilaisia kivillä hoitamisen tapoja, kokemuksia ja merkityksiä kuvaavia sanoja, lauseita ja laajempia kokonaisuuksia, jotka esiintyvät teksteissä toistuvasti. Niiden pelkistämisen jälkeen yhdistin samankaltaiset ilmaukset omiksi alaluokikseen, alaluokat yläluokiksi ja lopulta muodostin yläluokista yhden, yhdistävän luokan. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 108 - 113.)

Edellä kuvaamani työskentelytapa perustuu suurelta osin grounded theory -menetelmän kolmivaiheiseen koodaukseen. Ensimmäiseen vaiheeseen eli *avoimeen koodaukseen* kuuluu kategoriatyypien etsiminen aineistosta. Löydettyjen teemojen toistuvuutta tarkkaillaan, niitä vertaillaan, ryhmitellään ja pelkistetään. Toista vaihetta kutsutaan *aksiaaliseksi koodaukseksi*, jossa avoimessa koodauksessa löydettyjä ryhmiä ryhdytään tarkentamaan ja jaottelemaan yksityiskohtaisemmin luokkiin ja alaluokkiin, jotka tutkija nimeää. Kolmas vaihe on *selektiivinen eli valikoiva koodaus*, jossa kategorioita ja niiden välisiä suhteita arvioidaan uudelleen, eri luokkia yhdistetään ja muodostetaan tutkimuksen ydinkategoria. (Laurén 2006, 72 - 73; Eskola & Suoranta 2003, 187.) Kuvaan tekemiäni luokitteluja tarkemmin työn analyysiosuudessa.

3.5. Tutkimusetiikka

Työni aihe on tutkimuseettisesti melko ongelmaton. Kivillä hoitamista käsittelevä aineisto ei ole varsinaisesti arkaluonteista, mutta paikoitellen hyvin henkilökohtaista. Osa ihmisistä suhtautuu vaihtoehtolääkintään erittäin kriittisesti, joten ei ole yhdentekevää, millä tavoin kuvaan tutkimuskohdettani. Olen ottanut työhöni mukaan runsaasti kivihoitoja käyttävien ihmisten omia käsitteitä, esimerkkejä ja suoria lainauksia, jotta tutkittavien ”ääni” tulisi esiin ja heidän toiminnastaan antamani kuva vastaisi mahdollisimman pitkälle heidän omaa käsitystään kivillä hoitamisen ilmiöstä. (ks. esim. Vakimo 2010, 100 - 101.)

Kerroin kirjoituspyynnössäni lyhyesti kerääväni kuvauksia kivillä hoitamisen kokemuksista folkloristiikan pro gradu -työtä varten ja käsitteleväni tekstejä anonyymeina. Kirjoittajat voivat kertoa kokemuksistaan haluamallaan tavalla, joskin pyynnössä oli myös muutamia ohjaavia kysymyksiä, joista saattoi olla heille apua kirjoittamisessa. Pyysin vastaajia liittämään tekstiinsä tiedot syntymävuodesta, sukupuolesta ja asuinpaikasta. Ilmoitin myös aineiston arkistoinnista Turun yliopiston Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen arkistoon, josta sitä voidaan käyttää tutkimustarkoituksiin myöhemminkin. Lopuksi pyynnössä ovat yhteystietoni paitsi vastausten lähettämistä varten, myös jotta kirjoittajilla olisi ollut mahdollisuus saada lisätietoja tutkimuksesta. (Ks. esim. Kuula 2011, 99; kirjoituspyyntö työn liitteenä 2.)

Haastateltavat löytyivät tekemäni kirjoituspyynnön perusteella, joten heillä oli tietoa tulevasta tutkimuksesta jo tapaamisista sopiessamme. Tämän jälkeen haastateltavilla on ollut mahdollisuus halutessaan täydentää tietojaan missä vaiheessa tutkimusta tahansa. Työni kahdesta haastattelusta yhdessä käyttösofimus on tehty lomakkeena ja toisessa lupa arkistointiin ja käyttöön on pyydetty suullisesti niin, että se on tallennettu haastattelunauhoituksen alkuun. Molemmissa haastatteluissa kysyn nauhoituksen alussa luvan myös opinnäytetyön mahdolliseen sähköiseen julkaisuun.

Luovutin kirjoitusaineiston arkistoon poistettuani siitä ensin tiedot esimerkiksi lähettäjien sähköpostiosoitteista, jolloin heitä ei voida enää tunnistaa yhteystietojen perusteella. Näin ollen arkistoiduissa kirjoituksissa näkyy pääsääntöisesti enää vain kirjoittajan syntymävuosi, sukupuoli ja asuinpaikka. Teksteissä, joita minulle toimitti joku muu kuin niiden kirjoittaja, otin yhteyttä kerääjään (tietokooste) ja kirjoittajaan (kokemus olla jonkun toisen hoidettavana), ja pyysin lupaa aineiston käyttöön työssäni sekä arkistointiin. Tietokoosteen osalta sitouduin noudattamaan sovittuja ehtoja, joihin kuului koosteessa kokemuksistaan kertovien hoitajien anonymiteetin varmistaminen ja toisaalta kerääjän yhteystietojen ilmoittaminen aineistoa käytettäessä. Olen kirjannut jälkimmäisen käyttöehdon näkyviin tietokoosteeseen, jotta myös sitä mahdollisesti myöhemmin hyödyntävät henkilöt tietävät noudattaa tekemääni sopimusta.

4. KOKEMUKSIA KIVILLÄ HOITAMISESTA

4.1. Aloittelijoita ja vanhoja konkareita

Tässä aluvuossa tarkastelen kuka kivillä hoitaa ja ketä, ja kuinka pitkään haastateltavat ja kirjoittajat ovat kivillä hoitaneet. Molemmat haastateltavat ja valtaosa kirjoituspyyntöön vastanneista henkilöistä (14 kpl) hoitaa kivillä sekä itseään että muita. Haastateltava TKU/A/11/12 ei käy muiden hoidettavana kivihoitossa, kun taas haastateltava TKU/A/11/11 on kokeillut useampaakin eri kivihoitoa. Yhdestä kirjoituspyynnön vastauksesta saa sen kuvan, että henkilö hoitaa kivillä vain muita eikä lainkaan itseään, joskin hän on kirjoituksessaan todennut hoitoa antaessaan saavansa sitä myös itse (TKU/O/11/2 t). Samaa tapaan selittää kaksi muutakin: ”...ni sehän on aina niinku hoita... antaa hoidon jolleki ni saa itekki siinä hoitoa...” (TKU/A/11/11) ja

”Hoitoja on aivan ihana tehdä. Hoidon jälkeen on itselläänkin rauhallinen ja levollinen olo.” (TKU/O/11/2 v.) Intialaista jokikivihoitoa käsittelevän tietokoosteen teksteissä hoitajat kertovat omista ja asiakkaidensa kokemuksista. Tämän aineiston perusteella hoitajat käyttävät kiviä vain muiden hoitamiseen. (TKU/O/11/2 v.) Pelkästään itseään hoitaa tulkintani mukaan viisi kirjoittajaa, ja vain yhdellä vastaajista on omakohtainen kokemus olla jonkun toisen hoitamana. Lisäksi hoidettavana olleiden kokemuksia on runsaasti tietokoosteessa, jossa niistä kertovat enimmäkseen hoitajat tai joissakin tapauksissa myös hoidettavat itse.

Intialaisen jokikivihoidon osalta kivillä oli hoidettu aineiston keruun aikoihin vasta lyhyen aikaa, koska kyseessä oli niin uusi hoitomuoto. Ensimmäiset jokikivihoitajat valmistuivat syksyllä 2006. Tietokooste on päivätty 18.4.2007, joten siinä omista ja asiakkaidensa kokemuksista kertovat hoitajat olivat tuolloin tehneet hoitoa noin puolen vuoden ajan. Olen kerännyt työni aineiston vuonna 2008, ja kaikki kivillä hoitamisen ajat kertovat sen hetkisestä tilanteesta. Keruun ajankohdan ja työn kirjoittamisen välillä kulunut aika on auttanut minua etäännyttämään itseäni tutkimuskohteesta siten, että tulkintani tutkimuskohteesta ovat nyt neutraalimpia kuin keruun aikoihin. Ajan kuluminen on auttanut myös hahmottamaan ilmiön eri puolia ja konteksteja selkeämmin.

Haastateltavista TKU/A/11/11 on hoitanut kivillä itseään ehkä noin kymmenen vuoden ajan, tai vähän toistakymmentä vuotta. Hän on myös tehnyt bioenergiahoitoja, joissa on satunnaisesti mukana kivi. Lisäksi hän on tehnyt ainakin viisi vuotta silloin tällöin Pohjois-Amerikan intiaanien hoitoa (tai intiaanihoitoa), johon niin ikään kuuluu mukaan kivi. (TKU/A/11/11.) Toinen haastateltava on hoitanut kivillä lähes kaksikymmentä vuotta. Hän käyttää aina kivihoitoa yhdessä bioenergiahoidon kanssa, eli siis käyttää kiviä toisinaan mukana siinä. (TKU/A/11/12.)

Kirjoittajat voidaan luokitella karkeasti kolmeen eri joukkoon sen perusteella, miten pitkään he ovat tehneet kivihoitoja. Yhdeksän vastaajaa on hoitanut kivillä kaksi vuotta tai vähemmän aikaa⁴, seitsemän vastaajaa kolmesta kahdeksaan vuotta ja neljä vastaajaa sekä molemmat haastateltavat kymmenen vuotta tai pidemmän ajan.

⁴ Aineistossa on yksi hyvin pitkää ajanjaksoa koskeva ilmaus kivillä hoitamiseen liittyen: ”Tietoisesti muutamia vuosia, [...] Uskon hoitaneeni kivillä tuhansia vuosia eri inkarnaatioissani.” (TKU/O/11/2 r.)

Suurin osa kirjoittajista on tutustunut kivillä hoitamiseen vasta muutaman vuoden sisällä. Lähes yhtä monet vastaajat ovat tehneet kivihoitoja kolmesta kahdeksaan vuotta. Ainoastaan muutamat kirjoituspyyntöön vastanneista ovat hoitaneet kivillä kymmenen vuotta tai kauemmin. Kumpikin haastateltavistani on hoitanut kivillä yli kymmenen vuoden ajan.

4.2. Kivien käyttötavat

Haastateltava TKU/A/11/11 mainitsee nimeltä useita käyttämistään kivistä sekä laajempaan ryhmään luonnonkivet. Hän kokee myös esimerkiksi kristalliesineiden voivan hoitaa. Haastateltava TKU/A/11/12 kertoo käyttävänsä puolijalokiviä, joista hän mainitsee haastattelun kuluessa myös muutamia esimerkkejä. Kirjoituspyyntöön vastanneet henkilöt ovat kertoneet käyttämistään kivistä joko varsin suurpiirteisesti tai sitten perusteellisemmin. Osa määrittelee vain yhden tai kaksi laajempaa ryhmää, joihin hoitokiviensä katsoo kuuluvan. Toisilla kirjoittajilla ryhmien nimitykset viittaavat hieman tarkemmin siihen, millaisista kivistä juuri heidän hoidoissaan on kyse. Monet ovat maininneet yhden tai useamman kiven myös erikseen nimeltä. Hoitokivien laajemmat ryhmät ovat liitteessä 3 taulukossa 1. Tietokoosteen tekstit liittyvät kaikki intialaiseen jokikivihoitoon, joten jokikivistä puhutaan niissä tietenkin monessa kohdassa. Lisäksi koosteessa mainitaan kertaalleen akaattilevy. Kirjoitukseen sisältyy myös toteamus: ”Olen välillä tehnyt hoitoa myös muilla minulla olevilla kivillä vastaavilla tavoilla.” (TKU/O/11/2 v.)

Jotkut vastaajista ovat luetelleet runsaasti esimerkkejä käyttämistään kivistä, mutta luetteloita ei ole tarpeen toistaa tässä yhteydessä sellaisenaan. Sen sijaan olen tehnyt yhteenvedon koko kirjoitus- ja haastatteluaineiston pohjalta siitä, mitä kiviä informantit käyttävät eniten. (Ks. työn liite 3 taulukko 2.) Toisinaan kivien käyttötarkoitus jää vastauksissa epäselväksi, eikä aina myöskään erotu, puhuuko kirjoittaja yleisesti esimerkiksi lukemansa kirjan perusteella, eikä omasta kokemuksestaan. Siksi käsittelen lueteltuja kiviä vain mainintoina, yrittämättäkään ottaa huomioon yhteenvedossa ainoastaan hoitamiseen käytettäviä kiviä. Suhtaudun samoin myös haastateltavien

Entisiin elämiin viittaava vastaus on tässä yhteydessä ja juuri tällä tavoin ilmaistuna ainoa laatuaan. Muualla kirjoituksissa usko useampaan elämään kyllä mainitaan joitakin kertoja.

antamiin esimerkkeihin. Kivien käyttötapojen yhteydessä erottelen sen sijaan kirjoituksista ja haastatteluista tarkemmin kivillä hoitamista koskevat viittaukset kivien muusta käytöstä. Taulukossa 2 on esitetty kymmenen kirjoituksissa eniten esiintynyttä kiveä. Jokainen näistä on mainittu vähintään neljä kertaa. Muut aineistossa esiin tulleet kivet mainitaan kukin vain kerran, kahdesti tai kolmesti.

Muutamit kivet, kuten vuorikide, ruusukvartsi, intialainen jokikivi ja ametisti, ovat vastaajien ja haastateltavien keskuudessa muita suosittumia. Kovin paljon yleistyksiä ei kuitenkaan voi tehdä, koska useampia esimerkkejä käyttämistään kivistä luetteli haastateltavien ohella vain noin kolmasosa kirjoittajista. Lisäksi on tärkeää ottaa huomioon, että ainakin haastateltava TKU/A/11/12 ja monet vastaajista käyttävät myös paljon muita kiviä kuin niitä, jotka ovat erikseen nimenneet. Toisaalta voisi ajatella, että nämä tietyt kivet silti ovat vastaajille ja haastateltaville ne kaikkein tärkeimmät, koska he ovat pitäneet juuri niitä mainitsemisen arvoisina.

Molemmat haastateltavat (TKU/A/11/11 ja 12) sekä 18 kpl kirjoituspyyntöön vastanneista käyttävät kiviä useammalla kuin yhdellä tavalla. Yhdestä tekstistä ilmenee vain se, että vastaaja käyttää kiviä jollain tavalla hoitaessaan (TKU/O/11/2 b) ja kahdessa kirjoituksessa kuvaillaan vain yhtä kivien käyttötapaa (TKU/O/11/2 t ja u). Nämä kaksi tekstiä koskevat intialaista jokikivihoitoa hoitajan ja hoidettavana olleen näkökulmista. Myös tietokoosteen kaikki kokemukset liittyvät intialaiseen jokikivihoitoon, eli yhteen tapaan käyttää kiviä. Mielenkiintoinen yksityiskohta tietokoosteessa on kuitenkin erään hoitajan maininta siitä, että hän on välillä tehnyt hoitoa myös muilla itsellään olevilla kivillä vastaavilla tavoilla. (TKU/O/11/2 v.)

Erilaisten kivillä hoitamisen tapojen jaottelu aineistosta omiksi ryhmikseen on hyvin haastavaa, ja joidenkin käyttötapojen osalta on vaikea sanoa ovatko ne varsinaisesti hoitamista lainkaan. Muutamissa vastauksissa kirjoittaja jopa toteaa jonkin kivien käyttötavan olevan hoitamista. Tällaisia tarkennuksia on aineistossa kuitenkin vain vähän, joten niiden varassa ei voi tehdä täsmällistä jakoa hoitamisen ja muiden käyttötapojen välille.

Myös rajat hoitamisen eri tapojen välillä ovat varsin epäselviä. Kukin kirjoittaja ilmaisee asiat hieman eri tavalla ja niinpä kahdella hyvin samanlaiselta vaikuttavalla

hoitomuodolla voi olla aivan eri nimet. Toisinaan tekstissä taas voidaan mainita vain nimitys tietylle hoitamisen tavalle, mutta ei ole selvitetty yksityiskohtaisemmin kuinka tämä hoito käytännössä tehdään. Tällöin hoitomuodon sijoittaminen tiettyyn ryhmään kuuluvaksi jää yksinomaan lukijan tulkinnan varaan.

Tavallisempien kivihoito tai kiviterapia -nimitysten lisäksi kirjoitusaineistossa kutsutaan esimerkiksi kivien keholle asettelemiseen liittyvää kivien ja energiahoidon yhdistelmää chakrahoidoiksi (TKU/O/11/2 d). Eräessä vastauksessa on mainittu yhtenä hoitamisen tapana kristallihoidot, mutta ei ole selvitetty sen tarkemmin millä tavoin hoitaminen käytännössä tapahtuu. Kirjoittaja on luetellut tässä yhteydessä kuitenkin useita eri kiviä, minkä perusteella oletan hänen hoitavan asettelemalla niitä joko keholle tai kehon ympärille. (TKU/O/11/2 g.) Teksteissä puhutaan myös chakrojen tasapainottamisesta (TKU/O/11/2 e) tai mainitaan chakrahoidoissa käytettävän kiviä tasapainottamaan niitä ja antamaan energiaa, joskaan tarkempaa hoitamisen tapaa tai kivien keholle asettelun paikkoja ei ole kerrottu. Jälkimmäinen vastaaja jatkaa: ”Joskus myös tarvitaan kunnan chakraputsausta, silloin voimakkaampia kiviä. Kristalleja tasapainottamaan koko auraa,” (TKU/O/11/2 o.) Edelleenkin kirjoituksesta ei tule esiin varsinainen hoitamisen tapa. Eräs vastaaja kertoo myös opiskelleensa mm. Ruotsissa kristalliterapiaa, mutta ei selitä tarkemmin millainen kyseinen hoitomuoto on (TKU/O/11/2 b). Muualla vastauksessa näkyy, että hän käyttää hoidoissa ainakin enemmän kuin yhtä kiveä, joten hoitaminen voi mielestäni tapahtua esimerkiksi juuri asettelemalla kiviä joko keholle tai kehon ympärille.

Erilaisten hoitotapojen erottelussa aineistosta on huomioitava, että jokainen henkilö toteuttaa kivihoitoa hieman omalla tavallaan, omana versionaan, mikä saattaa joissakin tapauksissa hankaloittaa entisestään kyseisen hoitomuodon sijoittamista yhteen, tiettyyn ryhmään kuuluvaksi. Olen poiminut haastatteluista ja kirjoituksista erilaisia tapoja hoitaa kivillä ja sijoittanut toisiaan muistuttavat hoitotavat omiin ryhmiinsä. Jaotteluja olisi voinut tehdä monella muullakin tavalla ja käyttää luokittelun pohjana jotain aivan muuta perustetta kuin kivillä hoitamisen erilaisia tapoja. Pyrin tuomaan lyhyesti esiin myös näitä vaihtoehtoisia lähestymistapoja kivillä hoitamista pohtiessani. Erilaiset hoitotapojen ryhmät ja toisinaan myös muiden käyttötapojen ryhmät ovat osittain päällekkäisiä ja yksi käyttötapa voisi sopia useampaankin eri luokkaan. En ole pystynyt

huomioimaan läheskään kaikkia yksilöllisiä eroja, vaan olen sen sijaan joutunut paikoitellen yleistämään persoonallisia hoitamisen tapoja hyvin voimakkaastikin.

Luokittelin aineistosta löytämäni hoitotavat 19 ryhmään. Erottelemani hoitotapojen ryhmät ovat: **A** Kivien asettelu keholle (ilman erillistä mainintaa energiahoidosta), **B** Kivien asettelu keholle (kivet energiahoidossa mukana), **C** Intialainen jokikivihoito (kivien asettelu keholle ja kehon ympärille), **D** Hoito Atlantiksen kivillä, **E** Intiaanihoito, **F** Kivillä hoitaminen öisin, **G** Hoitaminen pitämällä kiveä tai kiviä käsissä, **H** Hoitaminen ilman kivien asettelua ja ilman fyysistä kosketusta, **I** Kivet intialaisessa jokikivihoidossa apuna, **J** Kivet esillä kotona, osana sisustusta, **K** kivien käyttö koruina, **L** Sähköenergian suodattaminen, **M** Jalokivivesi, **N** Jalokiviutteet, **O** Aura-Soma -väriterapia. Kivet tai mineraalit mukana nesteissä energioina, **P** Taskukivet, **Q** Voiman hakeminen kalliolta, **R** Isolla kiteellä hoitaminen ja **S** Meditointi kivien kanssa. Työn liitteessä 4 on kaavio kivillä hoitamisen tavoista. Kaaviossa näkyy paitsi erilaisten hoitotapojen yleisyys, myös se, miten katson niiden olevan suhteessa toisiinsa.

4.2.1. Kiviä keholle ja kehon ympärille

Molemmat haastateltavat ja suurin osa kirjoituspyyntöön vastanneista tekee kivihoitoa asettamalla yhden tai useampia kiviä omalle tai toisen henkilön keholle. Jotkut kertovat vielä erikseen käyttävänsä kiviä tavalla tai toisella energiahoidon yhteydessä, mutta valtaosa perusjalokiviterapian ryhmään kuuluvista kirjoittaa kivillä hoitamisestaan tuomatta sen kummemmin esiin mitään tiettyä energiahoidon muotoa. (Ks. liite 4 kaavio.) Usein kivihoitoon ajatellaan jo itsessään olevan yksi energiahoidon muoto, joten ehkä kaikki vastaajat eivät koe tarpeelliseksi mainita mahdollisesta muusta energiaparantamisesta kivihoitoon ohella. Toisaalta tämä voi merkitä myös sitä, että kyseiset kirjoittajat todella tekevät kivihoitoa ”vain” kivihoitona, eivätkä ole perehtyneet erilaisiin energiahoidon koulukuntiin lainkaan.

Kiviä asetellaan keholle chakrojen päälle tai akupisteiden tai hermoratojen päälle, otsalle tai muualle kehon alueelle, rintakehälle tai chakra-alueiden lähelle. Hoitoa voidaan tehdä myös pitämällä kiveä kädessä.

Erotan omaksi ryhmäkseen hoitamisen, jossa kivillä ei kosketeta asiakkaan kehoa lainkaan. Esimerkiksi Atlantiksen kivihoitossa kivet sijoitellaan kehon ympärille eikä suoraan keholle. Haastateltavan TKU/A/11/11 tekemässä intiaanihoidossa mukana on tavallisesti vain yksi kivi, joka on joko hoitajan intuitiivisesti valitsema tai asiakkaan mukanaan tuoma, jos esimerkiksi joku kivi on hänelle erityisen tärkeä. Koska kivi on tässä hoidossa symbolin asemassa, yksikin riittää.⁵ Intiaanihoidossa haastateltava kertoo laittavansa selällään olevan asiakkaan pääpuolelle, jalkojen puolelle, vasemmalle ja oikealle elementtejä kuvaavat asiat, kuten esimerkiksi vettä kuppiin, kynttilänvalon tulen elementiksi, kiven maata symboloimaan ja vaikka sulan ilman elementiksi. (TKU/A/11/11.) Muutamassa hoitotavassa ei asetella kiviä ollenkaan, eivätkä kivet kosketa asiakkaan (fyysistä) kehoa. Kirjoittajat kertovat hoitavansa esimerkiksi kristallikärjellä hoidettavan energiakenttää tai hoitavansa vuorikristalliheilurin avulla chakroja.⁶ (Ks. kaavio liitteessä 4.)

Osana monivaiheista hoitotapahtumaa myös haastateltava TKU/A/11/12 käyttää heiluria, joskin se on hänellä eri materiaalia ja sen asema hoitotilanteessa erilainen kuin edellä mainitulla kirjoittajalla. Haastateltava kertoo heilurin olevan hyvin tasapainoinen metallinkappale, joka on langassa kiinni. Hän käyttää sitä ennen varsinaista hoitoa sekä sen jälkeen. Hoitaja asettaa heilurin aina yhden energiakeskuksen yläpuolelle kerrallaan ja päättelee sitten sen liikkeiden perusteella, miten kukin chakra toimii. Kaikki mittaukset merkitään muistiin, ja hoitaja tulkitsee mitä tulokset tarkoittavat ja yrittää selittää asiakkaalle, mikä on tilanne. Yleensä käy niin, että asiakas kertoo tässä vaiheessa esimerkiksi tiettyjen huonosti toimivien chakrojen alueelle paikantuvasta ongelmasta elämässään. (TKU/A/11/12.) Näin asiakas tavallaan vahvistaa tai antaa selityksen hoitajan päätelmille ja tulkinnalle.

Energiakentän toiminnan katsomista seuraa varsinainen hoito. Haastateltava TKU/A/11/12 tekee aina kivihoitoa yhdessä bioenergiahoidon kanssa. Hän käyttää kiviä joskus riippuen siitä, minkä tyyppinen potilas on. Kivistä kiinnostunut asiakas voi

⁵ Haastateltava mainitsee esimerkin hoitokerrasta, jolloin mukana oli kaksi kiveä, sekä asiakkaan että hoitajan. Useamman kuin yhden kiven käyttö on haluttaessa siis myös mahdollista.

⁶ Aineistossa on myös muita kivillä hoitamisen tapoja, joissa kivi ei kosketa hoidettavaa ihmistä. Nämä hoitomuodot ovat kuitenkin sillä tavalla erilaisia, että ne eivät sisällä hoitajan aktiivisen toiminnan elementtiä. Siksi ne eivät mielestäni kuulu käsiteltäväksi tässä yhteydessä.

esimerkiksi alkaa katsella hoitajan kivipöytää⁷, jolloin tämä kysyy, haluaako asiakas hänen käyttävän kiviä energiahoidon yhteydessä. Haastateltavan mukaan kivihoitoa voisi tehdä niin, että itse istuu vain tuolilla ja katselee, miten kivet vaikuttavat asiakkaaseen, mutta hän ottaa osaa hoitoon kivien lisäksi myös itse, tekemällä healinghoitoa, koskettamatta ihmistä, pitämällä käsiään kehon yläpuolella ja antamalla energioiden valua. Toisaalta bioenergiahoitoa voi siis antaa myös pelkästään käsien kautta, ilman kiviä. (TKU/A/11/12.)

Haastateltavan TKU/A/11/12 tekemästä hoidosta se osuus, jossa kivet toisinaan ovat mukana, on tyypiltään perusjalokiviterapiaa. Hän valitsee kiviä ja asettelee niitä selällään olevan hoidettavan päälle. Haastateltavan mukaan kivien pitäisi oikeastaan olla suoraan iholla, mutta yleensä hän ei pyydä ihmisiä, etenkin naisia riisumaan vaatetta, vaan asettelee kivet ohuen t-paidan tai jonkin muun päälle eri kohtiin osittain tiedon mukaan eli hän tietää mikä kivilaatu sopii minnekin. Mutta samalla, koska hänellä saattaa olla samaan kohtaan sopivia kiviä kymmenen-kaksikymmentä, niin ne tietyt kivet ihan intuition kautta [sitten ne nousee, tavallaan ne alkaa loistaa ja mä tiedän mitkä mä poimin niiden kivien joukosta.] Tieto ja intuitio ovat molemmat hyvin tärkeitä. Hoitajan valittua kivet ja aseteltua ne asiakkaan päälle, seuraa varsinainen hoito. Hoidettavan olotilaan vaikuttavien asioiden joukossa tärkeä rooli on myös musiikilla ja tuoksuilla. Haastateltavan hoitokerta kestää noin tunnin. Siinä on puhetta sekä aluksi että lopuksi. Hoitaja selittää vähän, mitä kiviä on käytetty ja kertoo silloin, kun asettaa niitä. (TKU/A/11/12.)

Varsinaisen hoidon jälkeen haastateltava TKU/A/11/12 mittaa heilurilla uudestaan, miten energiakeskukset toimivat ja katsoo onko hoidolla ollut mitään vaikutusta ja millä tavalla se on vaikuttanut. Hoidon avulla pyritään hänen mukaansa saamaan kaikki energiakeskukset toimimaan ja pyörimään tietyllä tavalla. Kun haastateltava katsoo hoidossa päästyn haluttuihin tuloksiin, ihminen on hänen mielestään valmis. Haastateltava toteaa, että asiakas saa tulla hoitoon yhä uudestaan, jos haluaa. Hän kertoo kuitenkin hoitajan sanovan asiakkaalle, ettei tarvetta ole, koska energiakenttä on nyt hyvä. Haastateltava selittää, että tarkoitus ei ole sitoa ketään itseensä niin, että ihminen luulee, että hänen pitää tulla kerran viikossa tai kerran kuukaudessa tms. Sen sijaan

⁷ Kivipöytä tarkoittaa hoitajalla olevaa pöytää, jolla on valtava määrä hoitokiviä.

haastateltava sanoo tarkoituksena olevan, että ihminen saa omat voimansa käyttöönsä. Haastateltavan mukaan yleensä kolme kertaa on aika normaali hoitokertojen määrä, mutta joku tulee vain kerran ja silloin se ei ole valmista. (TKU/A/11/12.)

Intialainen jokikivihoito

Oman ryhmänsä kivihoitojen joukossa muodostaa intialainen jokikivihoito, josta on kerrottu lyhyemmin tai pidemmin useissa vastauksissa. (Ks. kaavio liitteessä 4). Myös haastateltava TKU/A/11/11 on ollut jokikivihoidossa. Kivien asettelun näkökulmasta tämä hoitomuoto sisältää piirteitä molemmista edellä mainituista tavoista hoitaa. Intialaisessa jokikivihoidossa kiviä asetellaan sekä kehon päälle että ympärille, kuitenkin niin että ne siinäkin koskettavat kehoa. Vartalon ympärillä jokikiviä sijoitellaan esimerkiksi hoidettavan pään ympärille ja jalkapohjiin, sekä annetaan käsissä pidettäväksi. (TKU/O/11/2 v.)

Intialainen jokikivihoito poikkeaa perusjalokiviterapiasta siten, että siinä hoitamiseen käytetään vain yhdenlaatuisia ja -värisiä kiviä lukuun ottamatta hoitajaa, joka kertoo välillä tekevänsä hoitoa myös muilla hänellä olevilla kivillä vastaavilla tavoilla (TKU/O/11/2 v). Lisäksi tietokoosteessa on muutama maininta akaattilevystä, jota katson kuitenkin käytetyn hoidoissa tavallaan apuna, eikä sillä tavoin, että se tekisi hoidosta jotenkin kokonaan eri *tavan* hoitaa. Todennäköisesti useampikin hoitaja käyttää kiviä eri tavoin hoitoa tukemaan, esimerkiksi pitämällä niitä esillä hoituhuoneessa. He eivät kuitenkaan ole katsoneet tarpeelliseksi mainita asiasta tässä yhteydessä. Kukin hoitaja tekee jokikivihoidosta omanlaistaan versiota. Lisäksi jokainen jokikivihoito on ainutkertainen kokemus. Sekä hoitajan että hoidettavan energiat vaihtelevat, ja hoitaja toimii hoitotilanteessa aina intuitionsa mukaan, eli hoitaa siten kuin tuntee hoidettavan tarvitsevan apua. (Hoitaja III, tapaaminen 29.1.2007.) Vastaavasti katson jalokiviterapien moninaisten muotojen vaihtelevan ihmisestä ja hoitokerrasta riippuen.

Intialainen jokikivihoito on erilaista kuin jalokiviterapia myös sen suhteen, että vaikka osa jokikivistä asetellaan keholle ja niiden annetaan olla siinä jonkin aikaa vaikuttamassa kuten jalokiviterapiassa, osana hoitoa kivillä myös sivellään, painellaan tai hierotaan kevyesti kehon eri alueita. Jalokiviterapiassa hoitaja asettaa kivet keholle ja

jättää ne sitten paikoilleen vaikuttamaan. Intialainen jokikivihoito eroaa jalokiviterapiasta lisäksi sen suhteen, että jokikiviä käytetään lämpiminä. Aineistosta löytyy silti tähänkin yksi poikkeus. Tietokoosteessa eräs hoitaja kertoo: [...] ”minulle tulee myös tunne pitääkö kiviä käyttää kylmänä vai lämpiminä (joskus sekä että) ja miten niitä asetellaan ja liikutellaan” (TKU/O/11/2 v). Tästä voi jälleen huomata, että kuten jalokiviterapian, myös intialaisen jokikivihoidon toteuttaminen käytännössä on hyvin yksilöllistä, vaikka hoidon peruseriaatteet olisivatkin eri hoitajilla samat.

Vastausten joukossa on lyhyt kuvaus jokikivien käytöstä myös muussa yhteydessä kuin varsinaisena intialaisena jokikivihoitona, kun kiviä on pidetty kädessä. Jokikiviä kyllä annetaan käsissä pidettäväksi myös intialaisessa jokikivihoidossa, mutta kyseisessä esimerkissä kiviä on annettu hoidettavalle *ainoastaan* käsiin niiden särkyä helpottamaan, koko kehoa koskevan, pidemmän hoitotapahtuman puuttuessa. (Ks. liitteen 4 kaavio.) Myös haastateltava TKU/A/11/11 kertoo hoitaneensa itseään (pienellä) jokikivellä pitämällä sitä kädessään, ja lisäksi muissa (eri) kohdissa tarpeen mukaan.

4.2.2. Muita kivillä hoitamisen tapoja

Kivillä hoitaminen öisin

Moni kirjoituspyyntöön vastanneista henkilöistä hoitaa itseään kivillä öisin. Tavallisin hoitamisen tapa on pitää kiviä tyynyn tai patjan alla. Muutama vastaaja ja haastateltava TKU/A/11/11 käyttää kiviä öisin useammallakin eri tavalla. Esimerkiksi vastaaja TKU/O/11/2 o kertoo pitävänsä vuorikristalleja sängynkulmissa. Hän kokee niiden auttavan unettomuuteen, tasapainottavan unta ja tekevän energia/magneettipiirin. Kirjoittaja on kokenut vuorikristallien tällaisen käytön hyväksi etenkin, kun elämässä on ollut stressiä. Vastaajalla on makuuhuoneessaan myös lautasella kiviä, joiden hän kokee hoitavan lempeämmin etäältä. Tarvitessaan jotakin erityistä, kirjoittaja kertoo valitsevansa intuitiolla muutamia kiviä ja laittavansa ne patjan tai tyynyn alle hoitamaan yön ajaksi. (TKU/O/11/2 o.)

Sari McGlenn toteaa makuuhuoneeseen hyvin sopiviksi sellaiset kivet, jotka rauhoittavat tai tuovat onnellisuutta, turvallisuutta ja rakkautta. Hänen mukaansa esimerkiksi kide

apofylliittia luo ympärilleen harmonisen ja rakkaudellisen energiakentän, jossa nukkuu turvallisesti ja rauhallisesti. McGlinn sanoo monien pienten lasten äitien kertoneen lastensa painajaisten loppuneen, kun apofylliitti on sijoitettu lähelle lapsen sänkyä. (McGlinn 2013, 79.) Kati Tarman mukaan unen aikana muun muassa työstetään ongelmia ja asioita, joita tietoinen mieli ei ennätä tarkastella päivän mittaan. Tarma katsoo kivien auttavan, jos esimerkiksi unet ovat epäselviä eikä niitä muisteta aamulla. Hän neuvoo sijoittamaan kiven yöksi tyynyn tai patjan alle, tai pitämään isoa kidettä yöpöydällä. (Tarma 1992, 55.)

Kivet esillä kotona, osana sisustusta

Jotkut kirjoittajista hoitavat kivillä pitämällä niitä esillä kotonaan, eli käyttämällä niitä eri tavoin sisustuksessa. Esimerkiksi ikkunoihin on asetettu kristallit suojaamaan kodin energioita (TKU/O/11/2 o) tai laitettu jokaiseen huoneeseen vierekkäin ametisti ja vuorikristalli antamaan ”hoitoa” huoneessaolijoille (TKU/O/11/m).

Anne Hietasen mukaan kristallikruunu katossa puhdistaa kodin negatiivista ilmapiiriä. Vuorikidesykeröiden ja ametistionkaloiden hän taas katsoo puhdistavan ja kohottavan kodin värähtelytasoa sekä auttavan maasäteilystä kärsiviä. Hietanen suosittelee kivien sijoittamista kotona esimerkiksi pöydälle, takanreunukselle, lattialle, ikkunalaudoille tai yleensä paikkoihin, joista ne ovat helposti saatavilla. (Hietanen 2004, 20.)

Kivien käyttö koruina

Aineiston mukaan kivien käyttö koruina on melko tavallista, ja molemmat haastateltavat sekä viisi kirjoittajaa mainitsevat kivikorujen käytön. Sari McGlinn pitää korujen käyttöä vaivattomana ja käytännöllisenä tapana hoitaa. Hän kehottaa valitsemaan päivän korut sen perusteella, mitä väriä tarvitsee tai mitkä korut houkuttelevat kun niitä katselee. Kehon eri alueilla käytettävistä koruista McGlinn toteaa korvakorujen hoitavan hyvin pään aluetta, kun taas kaulakorut vaikuttavat koko kehoon, erityisesti kuitenkin kurkkuchakraan ja kateenkorvaan. Ranteissa tai sormissa olevien kivien McGlinn sanoo hoitavan koko kehoa ja varsinkin niveliä. Lisäksi hän huomauttaa rannekkeiden ja sormusten olevan ainoita koruja, jotka käyttäjä näkee koko ajan itse ja voi siten nauttia

niistä myös silmillään. Kivikoruilla voi McGlinnan mukaan myös hoitaa kehoa asettamalla ne hoitoa kaipaavalle kohdalle. (McGlenn 2013, 28 - 29.)

Anne Hietanen toteaa Sari McGlinnan tapaan esimerkiksi korvakorujen tiettyjen kivien hoitavan pään alueen vaivoja, kuten huonokuuloisuutta tai rauhas tulehduksia. Vastaavasti myös määrätyillä kaulakorujen kivillä voidaan vaikuttaa kehoon hoitavasti tai sen toimintoja tukevasti. Hietasen mukaan esimerkiksi meripihkahelmet esiintyjän kaulalla kirkastavat ääntä ja hoitavat keuhkojen alueen tulehduksia. Hän sanoo myös astmaatikon ja anginaasta kärsivän saattavan hyötyä niistä. (Hietanen 2004, 36 - 37.)

McGlenn suosittelee säilyttämään kivikoruja näkyvällä paikalla, kuten ripustettuina korutelineisiin tai asetettuina kauniisiin maljoihin tai mataliin kulhoihin. Tällä tavoin ne ovat paitsi silmänilona, myös kohottamassa kodin värähtelytaajuutta. Yöpöydälle sijoitettuna kivikorut hoitavat käyttäjänsä myös tämän nukkuessa. (McGlenn 2013, 28 - 29.)

Jalokivivesi ja uutteet

Muutama kirjoituspyyntöön vastanneista henkilöistä käyttää kiviä jalokiviveden tekemiseen, eli laittaa niitä vesikannuun. Luokittelen tällaisen kivien käyttötavan hoitamiseksi, joskin kyse on paljon välillisemmästä hoitamisesta kuin että kivet olisivat esimerkiksi asetettuna suoraan hoidettavan keholle. Jalokiviveden käyttö ei myöskään enää sen varsinaisessa käyttötilanteessa vaadi aktiivista toimintaa kivien suhteen. Olen ottanut tähän ryhmään mukaan lisäksi käyttötavan, josta kirjoittaja kertoo: ”Aktivoin myös vettä ja poistan myös maasäteilyä⁸ asumusten alta, kivien ja henkisen kehoituksen avulla” (TKU/O/11/2 j). Vastauksesta ei selviä, mitä veden aktivointi merkitsee, mutta todennäköisesti kirjoittaja tarkoittaa tällä jotakin samansuuntaista kuin ryhmän muutkin vastaajat, eli veden energisointia tavalla tai toisella siten, että kivet ovat siinä mukana jotenkin.

⁸ Maasäteilyn poistaminen mainitaan tutkimusaineistossa vain tämän yhden ainoan kerran. Tulkitsen sen olevan kivillä hoitamista, vaikkakin hyvin epäsuorassa muodossa: rakennuksissa asuvat henkilöt pysyvät terveempinä ja voivat paremmin, kun maasäteilyn määrä on vähäisempää. Esimerkistä ei käy ilmi, mikä osuus tapahtumassa on kivillä, ja millä tavoin tarkalleen ottaen niitä siinä käytetään. Kyseinen hoitamisen tapa on silti, joka tapauksessa, niin kaukana ”perinteisemmistä” ja suuremmista kivihoidoista, että sen olisi voinut toisaalta käsitellä vasta kivien muiden käyttötapojen yhteydessä.

Veden ohella jalokiviä voidaan asettaa myös muiden nesteiden joukkoon vaikuttamaan. Haastateltava TKU/A/11/12 toteaa, että kivistä voi tehdä myös uutteita. Niitä ei hänen mukaansa kuitenkaan pidä jauhaa, vaan ne pitää uuttaa esimerkiksi veteen tai alkoholiin. Haastateltava selventää, että jauhaa ei pidä, koska jotkut kivet ovat myrkyllisiä jauheena otettuna. Hän tarkentaa vielä jauhettujen jalokivien voivan olla vaarallisia, koska vaikutus on tällöin kemiallinen, kun taas uutteilla on energeettinen vaikutus. Uutteet ovat hänen mukaansa eri asia, koska silloin kivistä menee väreily nesteeseen, neste imee sen väreilyn itseensä. Haastateltava on joskus tehnyt jalokiviuutteita itsekkin, mutta tällä hetkellä hänellä ei ole käytössä muita sellaisia, kuin kasvoveden joukkoon laitettu granaatti, jonka hän sanoo vaikuttavan ihon kauneuteen.

Sähköenergian suodattaminen

Kirjoittajilla TKU/O/11/2 p ja q on ammetisti tietokoneen lähellä suodattamassa sähköenergiaa. Kati Tarma suosittelee samaan tarkoitukseen vuorikiteen käyttöä. Tarma kertoo esimerkiksi televisioiden ja näyttöpäätteiden lähettävän matalataajuisista säteilyä, jolla on haitallinen vaikutus ihmisen energiaolemukseen. Säteilylle altistumisesta voi hänen mukaansa seurata väsymystä, silmien rasittumista, ärtymystä tai stressioireita. Tarma sanoo sähköisten laitteiden läheisyyteen sijoitetun vuorikiteen hajottavan ja neutralisoivan haitallista säteilyä. Hän neuvoo esimerkiksi laittamaan vuorikiteen television päälle kärki katsojasta pois päin, ja pitämään pieniä vuorikidesykeröitä näyttöpäätteen edessä. Tarma muistuttaa tällä tavoin käytettyjen kiteiden tarvitsevan säännöllistä puhdistamista mieluiten suolaliuoksessa. Hän varoittaa nostamasta kiteitä veteen paljain käsin, jotta niiden keräämä säteily ei siirry käyttäjän omaan energiakenttään. (Tarma 1992, 71 - 72.)

Muut hoitotapojen ryhmät

Vielä käsittelemättömissä kivillä hoitamisen ryhmissä on kussakin vain yhdestä kolmeen kuvausta, joten kyseisiä käyttötapoja voi pitää näiden haastateltavien ja vastaajien osalta suhteellisen harvinaisina. Osa kuvauksista on lisäksi lähinnä lyhyitä toteamuksia, joista ei ole mahdollista tehdä kattavia päätelmiä.

Haastateltava TKU/A/11/12 ja jokunen kirjoittaja kertoo käyttävänsä kiviä pitämällä niitä mukanaan esimerkiksi taskussa. Kivien käyttötarkoitus on tässä ryhmässä joko hoitaminen tai sitten jokin muu riippuen siitä, mihin päämäärään henkilöt kertovat kivien mukana kuljettamisella tähtäävänsä. Katson haastateltavan TKU/A/11/12 ja kahden kirjoittajan viittaavan jollakin tavalla hoitamiseen joko suoraan tai epäsuorasti.

Haastateltava TKU/A/11/11 kertoo käyneensä Aura-Soma -väriterapiassa,⁹ johon kuuluvat tuokset, kivet tai mineraalit, värit ja kasvit. Aura-Soma värisysteemi muodostaa täysin omanlaisensa, itsenäisen ja hyvin laajan kokonaisuuden, jossa kiviä tai mineraaleja on käytetty mukana nesteissä. Siinä mineraalien osuus on vieläkin marginaalisempi kuin jalokiviveden tai muiden jalokiviuutteiden kohdalla. (*Energiakeskus Indigo: Aura-Soma värisysteemi.*) [Viitattu 14.6.2016].

Molemmat haastateltavat mainitsevat voiman hakemisen kalliolta, mikä voidaan mielestäni ymmärtää kivillä hoitamiseksi myös, mikäli hoitaminen halutaan määrittellä hyvin laajasti ja väljästi.

Haastateltava TKU/A/11/11 kertoo kivillä hoitamisen tavasta, jollaista kukaan muu aineistossani ei ole kuvannut. Hän sanoo toisinaan hoitavansa itseään naapurinsa isolla kiteellä istuen keinutuolissa ja pitäen sitä sylissä, sydämen kohdalla tai joskus päässäkin. Haastateltava toteaa kiteen olevan hoitava kivi, joka rauhoittaa, ja jonka naapuri on sanonut auttavan erityisesti sydämeen.

Meditointi ja kivien muut käyttötavat

Oman ryhmänsä kivillä hoitamisen tavoissa muodostaa meditointi. Kivien kanssa meditointiin viitataan tavalla tai toisella haastattelussa TKU/A/11/12 ja kuudessa kirjoituksessa. Lisäksi eräässä tekstissä meditointi mainitaan asuntojen energiapuhdistuksen yhteydessä:

Kiviä voi myös käyttää asuntojen energiapuhdistuksessa. Jos asunnossa on matalat, negatiiviset energiat tai jotain ikävää sattunut joskus asunnossa. Laitat kiviä asunnon keskikohdan luo ympyrän muotoon, kristallit keskelle ja kynttilä myös. Tämä

⁹ Aura-Soma -väriterapia tulee esiin kysyessäni haastateltavalta, käyttäkö hän muita vaihtoehtolääkinnän piiriin kuuluvia hoitomuotoja. Tulkintani mukaan hän ei siis koe Aura-Somaa sillä tavoin varsinaisena kivihoitona, että olisi maininnut siitä muuten.

energiapuhdistus kestää n. tunnin. Kivet puhdistavat meditoinnin myötä asunnon energioita. Olen kokeillut tätäkin ja auttoi. (TKU/O/11/2 q.)

Koen meditoinnin eräänlaiseksi rajatapaukseksi työssäni. Olen sisällyttänyt sen osaksi kivillä hoitamisen tapoja, koska tulkintani mukaan meditaation avulla usein tähdätään parempaan vointiin. Sillä tavoin ajateltuna meditaatio voidaan ymmärtää hoitamiseksi. Omat tutkittavani eivät kuitenkaan kerro aineistossa, miten he meditoivat tai mihin sillä pyrkivät. He eivät myöskään suoraan viittaa meditaatioon hoitamisenä, joten toisaalta sen voi mieltää myös muuksi kivien käytön tavaksi kuin juuri hoitamiseksi.

Aineistossa kerrottuja muita kivien käyttötapoja kuin hoitaminen on esimerkiksi kivien kokeminen eri tavoin auttajina tai niin sanottuina onnenkivinä. Eräs vastaaja kertoo hyvin mielenkiintoisen tapauksen, jossa hän uskoo kadonneen rannekorunsa viimein löytyneen kivelle esitetyn avunpyynnön tuloksena. Kirjoittajalla on sininen enkelikivi päivittäin taskussaan, mutta pyytäessään hartaasti korun löytymistä, hän piti sitä kämmeniensä sisällä. Informantin mielestä myös kvartsi-vuorikide-kristalli -kivi saattoi auttaa korun löytymisessä. Tätä kiveä vastaaja ei pidä mukanaan, vaan se on tietyssä paikassa hänen kodissaan, josta hän ottaa sen päivittäin käsiinsä.¹⁰ (TKU/O/11/2 l.) Kirjoittaja TKU/O/11/2 a toteaa tekstissään lyhyesti käyttävänsä kiviä asetelmana, amuletteina tai koruina. Näistä amulettien käytön voi mielestäni rinnastaa auttajina tai onnenkivinä pitämiseen, vaikkei kyseisestä tekstistä ilmenekään tarkemmin niiden käyttötapa tai -tarkoitus. Wikipediassa amulettia kuvataan mukana pidettäväksi esineeksi, jolla ajatellaan olevan hyvää onnea tuova tai pahalta suojaava vaikutus (*Wikipedia: Amuletti*). [Viitattu 14.6.2016].

Luokittelen kivet auttajina tai onnenkivinä -kategoriaan myös maininnan, jossa viitataan kivien ohjelmointiin: ”Kiviä voi tavallaan ohjelmoida jotakin tiettyä tarkoitusta varten, ja sitten ne tekevät pyyteetöntä palvelutyötä” (TKU/O/11/2 s). Kommentista ei selviä mihin tarkoituksiin kiviä voi ohjelmoida, joten mielestäni ohjelmoinnin päämääränä voi olla yhtä hyvin hoitaminen kuin lähes mikä tahansa muu. Kirjoittaja ei ole kuitenkaan halunnut tässä yhteydessä tarkentaa, että kyse olisi esimerkiksi juuri hoitamisesta, minkä vuoksi tulkitsen lauseen viittaavan johonkin muuhun käyttötarkoitukseen ja

¹⁰ Kirjoittaja mainitsee ohimennen myös toisella työkavereistaan olleen jo ainakin 5 vuotta onnenkivi aina taskussa (TKU/O/11/2 l.).

käsittelen sen siksi tässä yhteydessä. Vastauksesta ei myöskään ilmene, millä tavoin kivien ohjelmointi tapahtuu.

Kirjoitusten joukossa on mielenkiintoisena yksityiskohtana mielikuvakristallin käyttö: ”Mielikuvakristallia käytetään niin, että kuvitellaan se sydämeen, mistä se laajenee niin isoksi, että itse mahdun sen sisälle” (TKU/O/11/2 r). Tällainen hoitamisen tapa on niin abstrakti, että asiaan tarkemmin perehtymättömän on vaikea hahmottaa ja ymmärtää sitä. Maallikkona pidän mielikuvakristallin käyttöä läheisesti meditointia muistuttavana toimintana, tai ainakin sellaisena tapana hoitaa, jossa ajatuksilla ja keskittymisellä on kenties vielä suurempi rooli kuin konkreettisilla kivillä hoidettaessa.

4.3. Fyysisiä ja psyykkisiä kokemuksia kivihoidoista

Tässä alaluvussa kuvaan kivihoitoja käyttävien ihmisten kokemuksia ja heidän kivihoidoille antamia merkityksiä aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin. Näin vastaan tutkimuskysymykseen B) Miten käyttäjät kuvaavat hoitokokemuksiaan?

Pelkistin aineistosta erilaisia kokemuksiin viittaavia ilmauksia 69 kpl (ilmausten määrä yhteensä 171 kpl), joista muodostin 13 alaluokkaa. Nimesin alaluokat seuraavasti: **1. kivun hoito** (kivun hoitoon viitataan yleisesti tai sitten tarkemmin, esimerkiksi vatsakipu, päänsärky, selkäkipu), **2. flunssan hoito** (kuume, flunssa ja nuha, yskä), **3. epämiellyttävä olo** (useimmat kokemukset tulleet hoidon aikana, esimerkiksi paha olo kurkussa), **4. muut fyysiset tuntemukset** (esimerkiksi korvan auki poksautuminen, vapinan helpottaminen, jalkapohjien käsittelyn miellyttävyys), **5. rentoutuminen**, **6. psyykkisten vaivojen hoito ja hoitoon liittyvät tuntemukset** (esimerkiksi stressi, pelko, ahdistus), **7. nukahtamiseen, uneen, horrokseen tai sen kaltaiseen tilaan liittyvät ilmaukset** (esimerkiksi parempi uni hoidon jälkeen, ajantajun katoaminen hoidon aikana), **8. rauhoittuminen ja tyyneys** (näihin viitataan suoraan tai jonkin vaivan poistumisen seurauksena), **9. tasapaino** (tasapainoon viitataan yleisesti tai sitten esimerkiksi henkisten tukosten poistumisen jälkeen saavutettuna), **10. energiaan liittyvät ilmaukset** (esimerkiksi energiavirtauksen tai energiakehän tunteminen), **11. voimistavat kokemukset** (esimerkiksi vahvistuminen, voimien palautuminen), **12. mielialat, tunteet ja tunnetilat** (näihin viitataan joko yleisemmin tai sitten eritellymmin, esimerkiksi turvallisuus, ilo, rakkaus), ja **13. tunnereaktiot** (itku, nauru).

Nämä alaluokat puolestaan ryhmittelin kahteen yläluokkaan kuuluviksi. Ensimmäiset neljä alaluokkaa kuuluvat *fyysisiin kokemuksiin*, viimeiset yhdeksän *psyyykkisiin kokemuksiin*. Suuri osa aineistoni kokemuksista voidaan tiivistää *terveyden ja hyvinvoinnin teemaan* liittyviksi. Tämä muodostaa analyysin yhdistävän luokan, joka voidaan yhtä hyvin otsikoida myös yksinkertaisesti *kivillä hoitamisen kokemuksiksi*. Liitteen 5 taulukossa on esitetty pelkistetyt ilmaukset, niiden määrät yhteensä, alaluokat, yläluokat ja niitä yhdistävä luokka. Olen merkinnyt eri ilmausten ja alaluokkien perään aineistosignumereja lyhentäen ne kirjoitukset ja haastattelut, joista kyseiset kokemukset löytyvät. Esimerkiksi kirjoitus TKU/O/11/2 a lyhenee muotoon a ja haastattelu TKU/A/11/11 muotoon 11.

Käsittelen analyysissä vain yleisimpiä kokemuksia kivihoidoista. Kokemusten jaottelu fyysisiin ja psyykkisiin on sikäli keinotekoinen, että useimpia kokemuksia ei voida luokitella yksinomaan jompaankumpaan ryhmään kuuluviksi, vaan niissä on tavallisesti mukana molemmat puolet. Ihminen on niin kokonaisvaltainen olento, että fyysistä ja psyykkistä kokemusmaailmaa ei voi erotella toisistaan kuin teoriassa. Muodostamieni ryhmien välille onkin vaikea vetää kovin tarkkoja rajoja. Luokkien rajat ovat pikemminkin viitteellisiä ja liukuvia, ja riippuu hyvin paljon tulkinnasta, mihin ryhmään mikäkin kokemus lopulta on sijoitettu. Analysoitavat kuvaukset voivat olla kokemuksia itsehoidosta, kokemus olla jonkun hoidettavana, kokemuksia liittyen siihen, mitä hoitaja kokee hoitaessaan tai sitten hoitajan näkemyksiä siitä, mitä asiakas kokee.

Kokemuksia fyysisen kivun hoidosta

Monet kivihoidoita käyttävien ihmisten kokemuksista liittyvät tavalla tai toisella kivun hoitoon (Ks. liite 5 taulukko). Usein kipujen hoidosta puhutaan vain yleisesti, mutta osa kirjoittajista määrittelee tarkemmin, millaisiin kipuihin kivihoidoista on saanut apua. Myös saman vastauksen sisällä kivusta voidaan puhua sekä yleisellä tasolla että yksilöidymmin. Toisinaan kirjoituksista ei selviä yksiselitteisesti, onko kyse omakohtaisesta tai jonkun muun kokemuksesta vai yleisestä toteamuksesta. En erottele näitä tyyppisiä toisistaan,¹¹ vaan käsittelen yleisesti todetut maininnat yhdessä itse

¹¹ Poikkeuksena tästä on lyhyt kuvaus kirjoittajan q tekstissä, josta erottuu selkeästi viittaus kivien käyttöön menneisyydessä: ”Kiviä on käytetty jo aikojen alussa mm. Atlantiksen aikoina ihmisten vaivoja

saatujen tai muiden saamien kokemusten kanssa.¹² Joissakin vastauksissa kirjoittaja tuo hyvin suoraan esiin kokemuksensa paranemisesta tai kivihoidon tehokkuudesta, kun taas toiset lähinnä luettelevat vaivan tai vaivat, joihin kiviä käyttävät. Tulkitsen maininnat käyttämisestä siten, että kirjoittaja kokee saaneensa kivihoidosta luettelemiinsa vaivoihin myös avun. Oletan, ettei kivien käyttöä vaivoihin edes mainittaisi, ellei siitä olisi seurauksena kokemus avun saamisesta ja toimivuudesta.¹³

Haastateltavat eivät kerro suoraan omien tai asiakkaidensa kipujen hoidosta juuri lainkaan. Kysyessäni haastateltavalta TKU/A/11/11, mihin hänen asiakkaansa ovat hakeneet kivihoidoista apua, hän toteaa jollakin olleen varmaan särkyäkin tai kipua joskus, mutta ehkä kivihoido on sellainen vahvistava asia siinä, eli apua on haettu tasapainotukseen. Hänellä ei ole ollut koskaan vakavasti sairaita ihmisiä, mutta asiakkaat ovat hakeneet hoidoista vahvistusta tai jotkut tietysti kokeilleetkin sitä. Ei tarvitse olla sairas, jos tulee hoitoon. (TKU/A/11/11.) Samaan tapaan ajattelee myös esimerkiksi Marianne Aalto. Hänen mukaansa energiakokeiluja kannattaa tehdä, vaikka sairauksia tai ongelmia ei olisikaan. Aalto kuitenkin toteaa, että ennustajiin ja henkiparantajiin turvaudutaan silti usein vasta viimeisenä vaihtoehtona. (Aalto 2006, 77 - 78.)

Haastateltava TKU/A/11/12 puolestaan sanoo monilla hoitoon tulevilla ihmisillä olevan enemmän psyykkisiä ongelmia kuin fyysisiä. Hoitoon hakeudutaan esimerkiksi masennuksen tai jotenkin epämiellyttävän olon ja väsymyksen takia.¹⁴ Fyysiselle puolelle mentäessä kyse onkin sitten jo tosi vakavista ongelmista, kuten syövästä tai jostain muusta oikein, oikein vakavasta. Haastateltava toteaa syöpäpotilaiden käyvän hänellä hoidossa monta viikkoa peräkkäin ja niin pitkään kuin tuntevat, että on tarve. (TKU/A/11/12.)

Haastattelussa ei tullut syövän mainitsemisen yhteydessä esiin tarkemmin, millaisiin ongelmiin potilaat hakevat tai voisivat kokea saavansa hoidoista apua.

ja sairauksia parantamaan. Esim. kuparipitoisia kiviä kuten ametistia on käytetty tulehduksia ja paiseita hoitamaan.” (TKU/O/11/2 q.)

¹² Toimin samoin myös jatkossa, käsitellessäni muita kivillä hoitamisen kokemuksen ryhmiä.

¹³ Tällä tavoin käsitelen myös tulevia kivillä hoitamisen kokemuksen alaluokkia.

¹⁴ Haastateltava viittaa toisaalla haastattelussa ihmisten tulevan hoitoon väsymyksen, masennuksen, stressin tai joskus fyysistenkin vaivojen takia. Haastateltava ei erittele tarkemmin, millaisista fyysisistä vaivoista on kyse, tai liittykö niihin mahdollisesti kipua.

Tutkimusaineiston analyysin perusteella pidän mahdollisena, että nämä asiakkaat etsisivät helpotusta joko itse sairauden tai koululääketieteen tarjoamien hoitojen aiheuttamiin kipuihin, pahoinvointiin, väsymykseen ja ehkä ahdistukseenkin, sekä toisaalta saadakseen vahvistusta ja voimaa. Vaikka kivusta ei siis ole erikseen kerrottu syövän tai fyysisten vaivojen yhteydessä, voi sitä tulkintani perusteella näihin ongelmiin kuitenkin liittyä. Pauliina Aarva toteaa Australiassa olevan muun muassa integratiivisia syövänhoitokeskuksia, joissa täydentäviä menetelmiä hyödynnetään tavanomaisen hoidon lisänä. Niitä käytetään juuri kipujen tai syöpähoitojen sivuvaikutusten lievittämiseen sekä elämänlaadun parantamiseen. Sytostaatti- ja sädehoidoista johtuvia sivuvaikutuksia pyritään Aarvan mukaan helpottamaan esimerkiksi homeopatian, rentoutustekniikoiden sekä hengitys- ja mielikuvaharjoitusten avulla. (Aarva 2015, 49.)

Kirjoittajat ovat saaneet kipujen osalta kivihoidoista apua esimerkiksi vatsakipuun ja kuukautiskipuun, päänsärkyyn, selkäkipuun, käsikipuun ja angiinaan/kurkkukipuun, nivelkipuihin, lihaskramppiin ja korvakipuun. (Ks. liite 5 taulukko). Muutama kirjoittaja luettelee kivun hoidon tai muun hoitamisen yhteydessä myös joitakin kiviä: ”Hyviä kivun poistajia ovat akaattilevyt, intialaiset jokikivet, kristalli ja päänsärkyyn ametisti otsalle¹⁵” (TKU/O/11/2 d), ”Granaatti on hyvä hoitaja kuukautiskivuissa. Akaattilevyn voi laittaa vaikka petauspatjan alle hoitamaan kipeää selkää” (TKU/O/11/2 g) ja ”Kivillä voi parantaa mm. mielialoja esim. jos olet ahdistunut voit ottaa mukaasi rubiinin, päänsärkyä voit parantaa vihreällä sammalakaatilla jonka käyttäjällä on myös läheinen kontakti luontoon jne. [...] Jokaisella kivellä on oma tehtävänsä esim. mahavaivoihin auttaa karneoli. Samainen kivi auttaa myös seksielämässä.” (TKU/O/11/2 q.)

Edellisessä kappaleessa tuli jo esiin muutamia kivillä hoitamisen tapoja kivun hoidon yhteydessä. Kirjoituksissa mainitaan muitakin tapoja: ”Käytän kiviä myös kivun hoidossa, siinä kokoan eri kivistä setin minkä laitan hoitamaan. Laitan kivet silkin sisään ja kipeän kohdan päälle” (TKU/O/11/2 g) ja ”Vaikutus on suoraa. Jos minulla on vatsa kipeä asetan lujuu deltaan pehmeän kiven vatsani päälle ja vatsa rauhoittuu.” (TKU/O/11/2 k.) Eräs vastaaja kertoo hoitavansa kivillä asettamalla niitä kipukohtien

¹⁵ Kiven asettaminen otsalle mainitaan myös muun kuin kivun hoidon yhteydessä: ”He [kirjoittajan lapset] myös ottavat kiven esim. otsan päälle kun on sellainen tunne tai jostain syystä paha olla.” (TKU/O/11/2 n.)

päälle, ja kuvailee kolmena peräkkäisenä päivänä annetun hoidon tehonneen hyvin tukoksien poistoina mm. kipujen päällä tai kuumeiden hoitona. Hän on kokeillut myös pitkiä kuukausia kestäviä hoitoja. Muita ihmisiä vastaaja on hoitanut tasapainottaakseen sakroja, ja hänen mukaansa siinäkin on hyvä kolmen päivän hoito peräkkäin. Ihmiset ovat ottaneet myös yhden kerran hoitoja kokeillakseen miltä tuntuu. (TKU/O/11/2 e.)

Kirjoittaja TKU/O/11/2 j kuvaa kokemuksiaan kivien parantavasta vaikutuksesta hyvin yksityiskohtaisesti:

Olen muutaman vuoden ajan parannellut erilaisia vaivoja osittain kivien avulla. Kiputilojen hoidossa kivet tuovatkin helpotusta, mutta eivät aina poista koko vaivaa. [...] Oman golfkynnärpään hoidossa olen kokenut kivun poistumisen ihan konkreettisesti, kipu kyllä palaa takaisin ja käden kokonaan kuntoon saattamisessa olen kyllä joutunut turvautumaan koululääketieteen palveluihin ja yhteen tulehduskipulääkekuuriin. Minulla on kulumia paljon kehossa ja lääkärin "tuomio" oli muutama vuosi sitten, että "sinä joudut syömään särkylääkkeitä koko loppuelämäsi" ja kirjoitti minulle reseptin. En ole vielä hakenut reseptiä apteekista, enkä syö särkylääkkeitä. Käyn vielä töissä ja lääkäri ihmettelee, kun en ole sairaslomalla, kehon rempoista huolimatta.

Edellisen esimerkin kirjoittaja on saanut pidettyä yllä toimintakykyään hoitamalla itseään sekä virallisen lääketieteen tarjoamin keinoin että useamman täydentävän hoitomuodon avulla. Pauliina Aarva mainitsee New Yorkin Luterilaisessa lääkärikeskuksessa tehdyn pienimuotoisen soveltuvuustutkimuksen. Siinä kartoitettiin energiahoidon (käsillä hoitaminen ilman fyysistä kosketusta) hyväksyttävyyttä tavanomaisen lääketieteellisen hoidon lisänä. Aarva kertoo tutkimuskohteena olleen potilaat, hoitohenkilöstön ja heidän kokemuksensa. Tutkimuksessa energiahoitaja kävi 24 potilaan luona, joista suurin osa tahtoi hoitoa kiputiloihinsa. Hoidoista oli etua valtaosalle tutkimukseen osallistuneista, minkä lisäksi tutkimus osoitti, että energiahoidojen järjestäminen hoitolaitoksessa on käytännössä mahdollista. (Aarva 2015, 135 - 136.)

Psykofyysisiä kokemuksia kivun ja tukosten hoitoon liittyen

Pääasiassa tässä luvussa käsittelemäni kokemukset liittyvät fyysiseen kipuun ja ovat hyvin konkreettisesti ymmärrettävissä. Aineistossa on myös joitakin viittauksia niin sanottuihin henkisiin kipuihin, ja niistä kerrottaessa tulee esiin kirjoittajan näkemys hoitamattomien psyykkisten vaivojen muuttumisesta lopulta fyysisiksi. Vastaaja TKU/O/11/2 d kuvailee antamaansa hoitoa:

Chakrahoidoissa on osalle tullut hyvin voimakkaita kokemuksia, mielikuvia joissa käydään läpi vanhoja asioita, käsittelemättömiä tilanteita, traumoja ym. jotka aiheuttaneet kipuja kehoon ym. Hoito on kuitenkin lempeä ja asioita kohdataan sen verran kuin asiakas pystyy sillä hetkellä käsittelemään. Moni hoidettava on tässä hoidossakin "vain" rentoutuneena kokematta mitään erityistä. (TKU/O/11/2 d.)

Samaan tapaan kertoo myös kirjoittaja TKU/O/11/2 n: ”Koen myös että tietty kivi helpottaa esimerkiksi fyysistäkin kipua. Olen kuitenkin sitä mieltä että ihminen on kokonaisuus ja tunnetilat on helpompi hoitaa kivien avulla ajoissa.”

Muutama kirjoittaja kertoo kivillä hoitamisestaan suhteessa koululääketieteeseen, ja havainnoistaan kivihoiton parantavan vaikutuksen kattavuuteen tai pysyvyyteen liittyen. Vastaja TKU/O/11/2 i mainitsee tekstissään myös henkiset kivut:

Olen hoitanut entistä skeptikkaa äitiäni, joka sai hoidosta avun pitkään vaivanneeseen oireeseen, johon lääketiede ei löytänyt hoitokeinoa. Vaiva pysyi poissa kaksi vuotta ja uudella hoidolla parani uudelleen. Henkiset kivut voidaan paremminkin eheyttää henkisellä hoidolla. Jo hoitajan huomio sekä kosketus voi jo parantaa. Ihminen on kosketus janoinen. (TKU/O/11/2 i.)

Pauliina Aarvan näkemykset kosketuksen merkityksestä hoitamisessa ovat yhteneväisiä edellisen esimerkin kirjoittajan kanssa. Tutkimusten mukaan kosketuksella on eheyttävä ja parantava vaikutus, ja suuri merkitys hoitamisessa. Kosketuksen aikaansaamia fysiologisia mekanismeja myönteisine vaikutuksineen on alettu huomata ja hyväksyä. Aarva luonnehtii ymmärryksen parantavasta kosketuksesta syvenevän, ja ennustaa sen syvenevän vielä lisää, jos tutkijayhteisössä ja terveydenhuollossa aletaan suhtautua siihen samalla vakavuudella kuin potilaat suhtautuvat heidän koskettamisensa tapaan hoitamisen yhteydessä. Potilas tuntee eron hoitajan kylmän ja mekaanisen kosketuksen ja inhimillistä läsnäoloa huokuvan, voimaannuttavan kosketuksen välillä. Toisen koskettaminen voi tapahtua myös henkisesti, läsnäololla ja sielun lämmöllä. (Aarva 2015, 175 - 176.)

Yksinomaan intialaista jokikivihoitoa koskevissa kokemuksissa (TKU/O/11/2 t, u ja v) kipujen hoitoon ja paranemiseen viittaavia ilmauksia on runsaasti. Tietokoosteessa kerrotaan otsikolla MUUTAMIA TÄSMENNYKSIÄ HOITOJEN TEKOON kivuista hoidon aikana/jälkeen. Tämä tarjoaa uuden, mielenkiintoisen näkökulman kivun kokemuksiin kivihoitojen yhteydessä. Tietokoosteessa todetaan:

- koska hoito vapauttaa kehon jännityksiä ja tukoksia, se saattaa tehdä myös kipuilua. Esim. 65v. naishenkilö, joka ei harrasta liikuntaa ja keho hyvin tukossa mm. kuona-

aineita, koki ensimmäisen hoidon jälkeen kuin olisi ollut 'hakattu, mutta hyvältä tuntui'. Tämä on tyypillistä tuntemusta silloin kun KUONA-AINEET ALKAVAT VAPAUTUA ja niiden kulkuratoja on avattu. Tästä on hyvä mainita hoidossa oleville. Samoin kivun avautumisen kulku: ensimmäinen kerta on voimakkain, toinen hoitokerta sisältää jo uudenlaista rentoutumista ja vielä voi olla kipua ja kolmannella hoitokerralla on huomattava energianlisäys ja mielialan iloisuus. Eli kivut vähenevät avautumisen ja kuona-aineiden poistumisen kautta.¹⁶ (TKU/O/11/2 v.)

Muita kipuihin liittyviä kokemuksia tietokoosteessa on esimerkiksi migreenin hoidossa: ”Eräällä naisella oli migreeni ja sidoin kiven hänen ohimolleen. Nainen kertoi kiven imeneen kipua hänen päästään ja hänen olonsa oli helpottunut huomattavasti.” (TKU/O/11/2 v.) Muutama kokemus liittyy tukoksiin: ”Myös jonkin asteisia heijastustuntemuksia on tullut. Esim. jalkapohjia käsitellessä asiakas voi tuntea kädessään tai muualla keholla särkyä, lievää jomotusta tms. Olen kertonut, että ne ovat merkki tukoksien avautumisesta.” (TKU/O/11/2 v.) Toinen hoitaja kertoo: ”kipuja esiintyy myös välillä tukkoisessa kohdassa tai jonkin tunnemuiston aktivoituessa” (TKU/O/11/2 v.).

Osa aineistossani kuvailluista tukoksista on henkisiä. Pauliina Aarva katsoo ainakin osan energiahoitomuodoista olevan käsitteellisesti lähellä uskon avulla parantumista. Hoitojen taustalla saattaa olla näkemys energian virtauksista ja tasapainottamisesta, ja tätä energiaa hoitaja yleensä välittää asiakkaalle. Metaforisina ilmauksina Aarva mainitsee käytettävän esimerkiksi käsitettä ”energiatukokset” tai ”-lukot”. Niiden avaamisen myötä vapautetaan vahvistavia ja potilaan paranemista edistäviä psykofyysis-spirituaalisia voimia. (Aarva 2015, 271 - 272; liite 5 taulukko.)

Hoitajien tuntemuksia asiakkaiden kipuihin liittyen

Oman ryhmänsä kipuun viittaavien ilmausten joukossa muodostavat kokemukset, joissa hoitajalle voi tulla tunne tai tuntemuksia asiakkaan kipuihin liittyen. Seuraava katkelma on lyhyt ote keskeltä yksityiskohtaista kuvausta hoidon kulusta sekä fyysisellä että psyykkisellä tasolla:

Monesti jumitan hieromaan kivillä jotain kohtaa hoidettavan keholla (monesti itse huojun silloin) ja hän ihmettelee, miten juuri siitä kohdasta osasin hieroa. Näen myös värejä keholla, väriympyröitä keholle asetettujen kivien ympärillä ja jos jossain on tukosta, kipeää kohtaa, tunnen sen jotenkin käsillä/kivien kautta ja näen tummempana värinä. (TKU/O/11/2 v.)

¹⁶ Hoitokerroilla ja niiden tiheydellä on mainittu prosessin etenemiseen oma vaikutuksensa.

Kivihoitoja energiahoitojen yhteydessä tekevä kirjoittaja kuvailee hoidon kulkua muun muassa seuraavasti:

hoito on jokaiselle erilainen, aloitan skannaamalla kädellä asiakkaan kehon energiat, mitä siellä tuntuu kivut, leikkaukset ym tuntuvat erilaiselta kädessä.. sitten yhdistelen energioita, välitän energiaa [...] (TKU/O/11/2 p.)

Hoitaja voi ilmaista ja kokea antamansa avun myös hyvin konkreettisesti: ”Asiakkaalla olevat vaivat/taudit tai kivut olen ottanut itseeni osittain ja siten helpottanut heitä. Ne menevät ulos kauttani eivätkä pysähdy minuun.”¹⁷ (TKU/O/11/2 t.)

Tällaiset kokemukset ovat tulkintani mukaan energiahoitamisen ydintä, käytettiin siinä sitten mukana jalokiviä tai ei. Esimerkiksi Marianne Aalto selittää hoidon alkavan yleiskatsauksella, jossa hoitaja (eli energiakokeilija) pitää käsiään ensin kauempana potilaasta ja siirtyy tämän jälkeen vähitellen lähemmäs. Kokeilija vie Aallon mukaan molemmat kätensä potilaan yli tunteakseen tämän olemuksen, kuitenkin koskettamatta fyysisesti tätä. Aalto kertoo, että tehtyään yleiskatsauksen kokeilija tunnustelee potilaan chakroja aloittaen juurichakrasta ja edeten chakra kerrallaan siitä ylöspäin. (Aalto 2006, 81 - 98.)

Eräs hoitaja kertoo:

Jos jokin ystäväni on kyläilemässä ja valittaa kipua jossain kohtaa, huonoa oloa yleisesti tai jotenkin pahaa mieltä minulle tulee ikään kuin pakottava tarve ottaa shivoja taikka aivan muita kiviä ja asetella ne hoidettavan keholle, painella ja hieroa niillä siinä samalla kun juttelemme. Joskus minulle tulee myös tarve kysyä saanko vähän hieroa, painella kivillä jostain kohtaa tai vaan asettaa kiven johonkin kohtaan hetkeksi. [...] Ystävät alkavat myös piipahdella ihan ohimennen sitä varten, että käsittelen kivellä/kivillä vaikka ihan muutaman minuutin jos jokin kohta vaivaa, särkee. (TKU/O/11/2 v.)

Epämiellyttävään oloon liittyviä kokemuksia

Muutamassa aineiston tekstissä viitataan epämiellyttävään oloon, vaikei suoranaista kipua olisikaan mainittu. Omasta kokemuksestaan intialaisessa jokikivihoidossa kirjoittava nainen kertoo monien positiivisten asioiden ohella, että hoidettaessa varpaista kurkkuun saakka kulkenut energiavirtaus jäi vatsalla maatesa kurkun alueelle, ja pikku hiljaa olo kurkussa tuli pahaksi, tuntui, ettei hän pysty nielemään ja kaularanka painuu liian voimakkaasti kilpirauhasta vasten.¹⁸ Kirjoittajan olo helpottui selälleen

¹⁷ Aiemmin kirjoituksessaan kyseinen hoitaja kertoo myös: ”Kun olen käsitellyt asiakasta kivillä pidän hoitamieni alueilla käsiäni tarpeen mukaan” (TKU/O/11/2 t.)

¹⁸ Kirjoittaja kertoo sairastavansa kilpirauhasen vajaatoimintaa.

kääntymisen myötä. Hoidon jälkeisten päivien olostaan hän toteaa muun muassa, että kurkussa ei ollut minkäänlaista kipua, ääni oli kulkenut hyvin ja mieli oli ollut tasapainoinen. (TKU/O/11/2 u.)

Toinen epämiellyttävää oloa sivuava lainaus liittyy intialaista jokikivihoitoa koskevaan tietokoosteeseen. Liian lähelle kaulavaltimoita laitettuna kuumien kivien lämpö voi kiihdyttää verenkiertoa ja kohottaa verenpainetta, jolloin päähän pakkautuu enemmän verta. Erityisesti verenpaineesta kärsivillä kivet suositellaankin sijoittamaan mieluummin hartia/soliskuoppien luo, josta heijastus kurkkuchakraan on yhtä tehokas kuin kaulan lähellä. Jos taas on tukalaa maata pitkä aika kasvot hoitopöydän reiässä, voi aluksi asettaa päänsä tyynylle kasvot sivusuuntaan, ja vasta kun hoito etenee niskahartiaseudulle, pyytää asiakasta pistämään kasvot hoitopöydän aukkoon.¹⁹ (TKU/O/11/2 v.)

Joskus epämiellyttävä olo voi olla myös seuraus siitä, että kivi tai kivet on laitettu keholla väärin paikkoihin. Haastateltavan TKU/A/11/12 mukaan esimerkiksi väräilyltään hyvin hitaan ruskean kiven asettaminen väräilyltään kovin erilaisen sydänkeskuksen päälle oli aiheuttanut hoidettavalle kauhean ahdistavan ja pahan olon. Hän kertoo käyttämiensä hoitokivien olevan aika pieniä ja silti, jos ne ovat väärässä paikassa, ne tuntuvat hänen mukaansa pahalta ja painavat. Haastateltava sanoo, että oikeaan kohtaan asetettuna vähän isompiakaan kivenpaloja ei tunne ollenkaan, hän kuvaa niiden ”häviävän”, olevan kuin pumpulia ja lämpiävän. (TKU/A/11/12.)

Muita fyysisiä tunteuksia

Intialaista jokikivihoitoa tekevän hoitajan (TKU/O/11/2 t) kirjaamissa asiakkaiden kokemuksissa ei varsinaisesti viitata kipuun, eikä kovin usein myöskään täsmällisiin vaivoihin, vaan kerrotaan yksinkertaisesti esimerkiksi niistä kehon osista, jotka ovat hoidossa parantuneet. Lisäksi asiakkaat kuvaavat muun muassa jonkin pamahtaneen auki olkapäässä, lymfapisteiden auenneen, tai Parkinsonin taudin tuoman tärinän

¹⁹ Lainauksessa olevat huomiot ja neuvot on kertonut hoitajalle hänen asiakkaanaan ollut terveydenhoitoalan ammattilainen.

vähentyneen. Liitän kaavioon mukaan asiakkaiden sukupuolen ja iän²⁰, koska tässä yhteydessä ne on systemaattisesti mainittu.

Tietokoosteessa muita kuin kipuun tai epämukavaan oloon liittyviä fyysisiä kokemuksia on vain muutamia. Koetaan esimerkiksi nestekierron tehostuneen; hoidon jälkeen on käytävä vessassa useaan kertaan tai nesteet ovat tuntuneen lähtevän liikkeelle (TKU/O/11/2 v). Erityisesti jokikivihoitoa kuvaavassa aineistossa yleisiä ovat eri tavoin lämpöön liittyvät viittaukset, kuten maininnat kivien lämmöstä, hoidon lämmittävydestä sekä hoitajan lämmittävistä käsistä. Kirjoitusaineistossa, joka ei kuvaa yksinomaan jokikivihoitoa, muuhun kuin kipuun viittaavat fyysiset kokemukset liittyvät yskän, nuhan ja kuumeen hoitoon. Eräässä tekstissä mainitaan myös muutama laajempi ihmisryhmä yleisesti: ”Allergikot tai ihmiset joiden elimistön lääkkeet ovat jo pilanneet hakevat hoitoa kivistä” (TKU/O/11/2 k).

Yhteenvedoa fyysisistä kokemuksista

Yhteenvedona kivihoitoihin liittyvistä fyysisistä kokemuksista voidaan todeta, että valtaosa niistä on jotenkin yhteydessä kipuun. Yleistä on myös esimerkiksi flunssan hoito tai ehkäisy kivihoidon avulla. On syytä kuitenkin muistaa, että aineistossa vain osa ihmisistä on kertonut ylipäättään mitään tarkkaa hoitamisen kohdetta, ja niilläkin, jotka ovat halunneet kuvata hoitamista yksityiskohtaisemmin, on kyse vain esimerkeistä. Näin ollen aineiston pohjalta ei voi muodostaa kovin kattavaa kuvaa siitä, mitä kaikkea kivillä on vastaajien mielestä mahdollista hoitaa ja mitä kaikkea todella hoidetaan. Jotkut kirjoittajat toteavat esimerkkien mainitsemisen ohella, että ”Olen itse kokenut kivet voimakkaiksi auttajiksi²¹ useampaankin vaivaan [...] ihan kaikkeen voi käyttää kiviä avuksi” (TKU/O/11/2 c), ”tehoaa moneen juttuun” (TKU/O/11/2 e) ja niin edelleen. Tällöin vaikkapa vatsakivun hoidon esimerkinomaisuus korostuu.

Aineiston perusteella ei voi tehdä johtopäätöksiä hoidon tavoitteellisuuden ja tulosten suhteen, eli onko hoitoon hakeuduttu esimerkiksi joidenkin kipujen tai tiettyjen vaivojen vuoksi ja saatu juuri niihin apua, vai onko kivihoidossa ”vain” käyty, ja sen jälkeen

²⁰ Hoitajan mukaan kyseessä on asiakkaiden ikä suunnilleen.

²¹ Kirjoittaja g toteaa hieman samaan tapaan: ”Kivet vaikuttavat eri ihmisillä erilailta, minä koen ne voimakkaina hoitajina” (TKU/O/11/2 g).

havaittu joidenkin kipujen tai vaivojen parantuneen. Kivun suhteen on mielenkiintoista huomata myös se, että osa kivuista voi kuulua hoitoon niin, että kipua koetaan hoidon aikana tai sen jälkeen. Myös kaikkia muita fyysisiä kokemuksia voi jaotella hoidon aikana ja sen jälkeen tapahtuviin.

Kokemuksia rentoutumisesta

Kivihoitoja käyttävien ihmisten kokemuksissa eri tavoin rentoutumiseen viittaavat ilmaukset ovat todella tavallisia. Rentoutuminen tapahtuu sekä fyysisellä että psyykkisellä tasolla. Ajattelen fyysisen rentoutumisen edellytyksenä olevan kuitenkin psyykkisen rentoutumisen, jonka taas voi tehdä mahdolliseksi vain monien psyykkisten asioiden osuminen kohdalleen. Vaikka rentoutuminen on sekä fyysinen että psyykinen tila, on kokemus rentoutumisesta kuitenkin psyyken alueella tapahtuva. Näistä syistä johtuen pidän perusteltuna rentoutumisen luokittelua psyykkisiin kokemuksiin kuuluvaksi, vaikka olen tietoinen myös sen fyysisestä ulottuvuudesta, ja vaikka siihen myös aineistossa viitataan sekä fyysisenä että psyykkisenä tilana.

Aineistossa eri tavoin rentoutumiseen viittaavia ilmauksia on monissa teksteissä sekä molemmissa haastatteluissa (ks. liite 5 taulukko). Intialaista jokikivihoitoa koskevassa tietokoosteessa (TKU/O/11/2 v) rentoutuminen mainitaan useaan kertaan. Tietokoosteen alkupuolella rentoutumisen kokemusta on myös eritelty varsin yksityiskohtaisesti. Siinä on kerrottu otsikoilla MUUTAMIA TÄSMENNYKSIÄ HOITOJEN TEKOON, Jännityksen poistuminen – Rentoutumisen vaikutus:

Hoito poistaa tehokkaasti jännityksiä (sekin on 'kuona-ainetta') ja hoito tekee sen taas samaan tapaan kuin kivun hoidossa; kerroksittain. Omat kokemukseni useamman hoidon jännityksen vapautumisissa on se, että ne tapahtuivat eri alueille kerrallaan, asiakkaan tarpeen mukaan. Ensimmäisellä kerralla vapautui kokonaisjännitystä kaikkialta kehosta ja mieli rentoutui syvästi. Toisella kerralla selkäranka rentoutui niin syvästi, että asiakas jopa haasteellisenä pysyä ratikkamatkan ajan pystyssä tuolissa, kotiin asti. Kolmas kerta: kaikki kasvojen lihakset rentoutuivat syvästi ja hoidon aikana oli mielikuvia ja muistoja joihin liittyi vesi. (TKU/O/11/2 v.)

Haastateltava TKU/A/11/11 puhuu rentoutumisesta kahdessa eri yhteydessä. Hän kertoo kokeneensa saamansa jokikivihoidon jotenkin hirveän rauhoittavaksi, voimaa antavaksi, rentouttavaksi ja yksilölliseksi. Hän ei muista, nukahtiko hoidossa ihan, mutta kuitenkin se oli hyvin rentouttava, sellainen, jossa olisi ollut vaikka kuinka kauan. Toisaalla haastattelussa hän taas tulkitsee itse antamansa hoidon rentouttavan ja vahvistavan

asiakkaita. Haastateltava TKU/A/11/12 puolestaan kuvaa asiakkaidensa oloa hoidon jälkeen hyvin seesteiseksi ja niin raskaaksi, että nämä tuskin ovat pystyneet liikuttamaan jäseniään. Tulee sellainen niin täydellinen rentous, että tuntuu kuin kaikki jäsenet olisivat lyijyä. Siinä menee hyvin, hyvin syvään, rauhalliseen olotilaan, aivotoiminta muuttuu siten että mennään ainakin alfatilaan, jotkut jopa syvemmälle. Silloin ihminen ei ole unessa, mutta hyvin, hyvin syvässä rentoutuksen tilassa: alfatilaan mennään esimerkiksi juuri, kun on nukahtamaisillaan tai kevyen meditaation aikana. (TKU/A/11/12.)

Kokemuksia psyykkisten vaivojen hoidosta

Aineistossa mainittuja psyykkisiä vaivoja ovat esimerkiksi stressi, pelko, masentuneisuus ja ahdistus. (Ks. liite 5 taulukko.) Muutama vastaaja kertoo kivien auttaneen uupumuksen hoidossa. Kirjoittaja o kuvailee kokemuksiaan hyvin monipuolisesti:

Kyllä olen saanut apua. Puhdistaneet, avanneet, selkeyttäneet monia asioita. Vahvistaneet oloa henkisesti. Vahvistaneet henkistä minuutta. Suuri apu kun työuupumuksen kamelinselkä taittui, ja jäin sairauslomalle. Todella tärkeitä palauttavassa ja eheyttävässä hoidossa, ja hoitajaksossa. Käytin myös muita hoitomuotoja. Olen saanut turvan kokea ja tarkastella omia pelkojani läsnäolevan objektiivisesti kivihoitojen kautta. Ovat, kuten sanoin, avanneet monia asioita. Olen nähnyt hoitojen aikana elämääni eri aikakausina, niin tässä kuin aikaisemmissakin elämässäni. Asiat mitkä ovat jääneet vaivaamaan, tai on ollut opittavaa tässä tai aikaisemmassa aikajaksossa, ovat avautuneet uudella tavalla. Ovat vapauttaneet ja voimaannuttaneet minua fyysisesti kuin henkisesti. (TKU/O/11/2 o).

Tutkiessaan Kendalin kaupungin ja sen ympäristön vaihtoehtoista henkisyyttä, Paul Heelas ja Linda Woodhead laativat muun muassa kyselylomakkeen, jonka pohjalta selviää henkilökohtaisen elämänlaadun parantamisen merkitys holistisessa miljöössä aktiivisesti toimiville ihmisille. Vastaajia pyydettiin asettamaan tärkeysjärjestykseen luettelossa esitettyjä syitä siihen, miksi he alun perin ovat lähteneet kokeilemaan toimintaa, jossa olivat olleet mukana viimeisen seitsemän päivän aikana. Heelas ja Woodhead esittävät tekemässään kaaviossa prosenttilukuina vastaajien eri vaihtoehtoista etusijalle asettamat osallistumisen syyt. (Heelas & Woodhead 2005, 91.)

Suurin osa vastaajista on valinnut Heelasin ja Woodheadin antamista vaihtoehtoista jotakin seuraavista: ”terveys ja kunto” (health and fitness) 23,2 %, ”henkisen kasvun etsiminen” (looking for spiritual growth) 19,4 %, ”stressin lievittäminen” (stress relief)

15,2 %, ”fyysinen kipu tai sairaus” (bodily pain or illness) 13,9 % ja ”henkilökohtaisen kasvun etsiminen” (looking for personal growth) 13,5 %.²² Näistä vaihtoehtoista Heelas ja Woodhead katsovat terveyden ja kunnon sekä stressin lievittämisen olevan melko selvästi kytköksissä yksilölliseen hyvinvointikulttuuriin. Päätelmän taustalla on vastaajille esitetty pyyntö kuvailla tämänhetkistä terveydentilaansa, johon melkein kolme neljäsosaa heistä vastasi ”erittäin hyvä” tai ”hyvä”. Tämä viittaa siihen, että monet ovat päättäneet pikemminkin kohottaa edelleen koetun terveyden ja kunnon laatua kuin parantaa tai edes ehkäistä sairautta. (Heelas & Woodhead 2005, 91 - 92.)

Oma tutkimukseni käsittelee kokonaisvaltaisen henkisyuden toiminnoista juuri hoitamista, joten Heelasin ja Woodheadin kaavion terveyden/kunnon, stressin lievittämisen ja lisäksi fyysisen kivun tai sairauden osa-alueet ovat itselleni ne mielenkiintoisimmat.²³ Valtaosa kivillä hoitamisen kokemuksista liittyy jollakin tavoin kivun hoitoon. Kivuissa on kuitenkin tämän tutkimusaineiston osalta vain harvoin kyse jostakin todella vakavasta sairaudesta. Eniten kivillä on hoidettu erilaisia paikallisia kipuja. Heelas ja Woodhead ovat tehneet tutkimuksessaan saman huomion: vain harvat holistisen miljöön toimintoihin osallistuvista ovat vakavasti sairaita (Heelas & Woodhead 2005, 92). Heelasin ja Woodheadin tavoin katson, että terveyden ja kunnon sekä stressin lievittämisen syyt osallistua eri tavoin kivillä hoitamiseen ilmentävät yksilöllistä hyvinvointikulttuuria. Stressin (tai sen sukuisten muiden psyykkisten vaivojen) hoitaminen ja toisaalta vastakohtana rentoutumisen (ja seuraavissa kappaleissa käsittelemäni sitä läheisesti muistuttavat) kokemukset muodostavat vähintään yhtä suuren ryhmän kuin kipujen hoito. Monissa näistä kokemuksista kivihoidon päämääränä on jo olemassa olevan hyvinvoinnin tukeminen tai kehittäminen edelleen.

Muita psyykkisiä kokemuksia

Hyvin lähellä rentoutumista ovat ilmaukset, joissa viitataan esimerkiksi rauhoittumiseen, tyyneyteen tai ajantajun menettämiseen. Lisäksi aineistossa on runsaasti horrokseen, nukahtamiseen tai uneen viittaavia ilmauksia, jotka nekin liittyvät kiinteästi kokemukseen rentoutumisesta. (Ks. liite 5 taulukko) Pauliina Aarvan mukaan

²² ks. muut osallistumisen syyt kaaviosta (Heelas & Woodhead 2005, 91).

²³ Yhtymäkohtia on myös muutamiin muihin kaaviossa mainittuihin osallistumisen syihin.

potilaat kokevat rentoutuvansa, rauhoittuvansa ja tyyntyvänsä energiahoidoissa. Tällä tavoin Aarva katsoo hoitojen lievittävän ahdistusta, parantavan unen laatua ja lievittävän kipuja. Aarva sanoo syöpäpotilaiden käyttävän energiahoitoja yhä enemmän olotilansa kohentamiseen. (Aarva 2015, 135.)

Eri tavoin tasapainoon viittaavia ilmauksia löytyy aineistosta useita. Tasapaino ja rentoutuminen ovat yhteydessä toisiinsa ainakin siinä suhteessa, että rentoutuakseen ihmisen on mielestäni saavutettava jonkinlainen tasapaino. Hoitojen tasapainottavaan vaikutukseen tai hoidon tuloksena saavutettuun tasapainoon viitataan suoraan²⁴ molemmissa haastatteluissa sekä monissa kirjoituksissa (ks. liite 5 taulukko).

Psyykkisten kokemusten joukossa oman ryhmänsä muodostavat eri tavoin energiaan viittaavat ilmaukset. Näitä ovat esimerkiksi energiavirtauksen tunteminen, uusi energia, energinen olo ja energian lisäys. Kysyessäni haastateltavalta TKU/A/11/12, miten hän kokee hoidon vaikuttavan asiakkaisiin ja tuntuuko se hänestä joltain, hän selittää, ettei hoitaessaan ehdi tai voi miettiä sitä, koska hän on siinä mukana hoitamassa samanaikaisesti. Haastateltava kertoo tuntevansa silloin käsissään [energia], mutta lisää, että tämä voi olla se energia mikä hänen käsiensä kautta menee. Haastateltavan mukaan siinä on niin valtavan monta eri asiaa mitkä vaikuttavat yhdessä. Ollessaan itse siinä hoidettavan kanssa samassa alfatilassa ja saman energian sisällä, niin hoitajana hänkin kokee varmaan itsessään kivien vaikutuksen, koska on yhteydessä hoidettavaan, vaikei koskisi tähän ihmiseen ollenkaan. Haastateltava toteaa, että lähtiessään hoidosta pois ihminen on tavallaan eri oloinen kuin sinne tullessaan. Hän sanoo tämän johtuvan energioiden, virtaavan bioenergian ja kivien ihmistä tasapainottavan väreilyn vaikutuksesta. Samalla kivet ottavat hänen mukaansa itseensä mahdolliset oikein pahat negatiiviset jutut. (TKU/A/11/12.)

Vahvistumiseen, voimien palautumiseen ja virkistymiseen viittaavia ilmauksia aineistossa on useissa teksteissä ja molemmissa haastatteluissa. Aineistossa kerrottujen psyykkisten kokemusten joukossa on jonkin verran viittauksia myös erilaisiin mielialoihin, tunteisiin tai tunnetiloihin. Kirjoittajat ovat esimerkiksi tunteneet olonsa

²⁴ Aineistossa on varmasti enemmänkin tasapainoa kuvaavia ilmauksia, joissa kyseiseen ominaisuuteen ei kuitenkaan ole viitattu täsmälleen näillä sanoilla.

turvalliseksi tai kokeneet iloa. Tunnereaktioista yhdessä tekstissä esiintyy nauru, ja kolmessa kirjoituksessa mainitaan asiakkaan itkeneen hoidon aikana.

Yhteenvetoa psyykkisistä kokemuksista

Yhteenvetona kivihoidoihin liittyvistä psyykkisistä kokemuksista voidaan todeta, että monet ihmiset ovat kokeneet kivihoidon rentouttavana. Osa rentoutumisen kokemuksista on saatu hoidon aikana, osa sen jälkeen ja osa sekä hoidon aikana että jälkeen. Läheskään kaikki kirjoittajat eivät kuitenkaan erittele kokemaansa ajallisesti millään tavoin, joten aineiston perusteella ei ole järkevää tehdä yleistyksiä sen suhteen, missä vaiheessa rentoutumista yleisimmin koetaan. Rentoutuminen on voinut tapahtua mielen tai ruumiin alueella, tai sitten molemmilla tasoilla. Kirjoittajat eivät tuo esiin johdonmukaisesti ja täsmällisesti ajatuksiaan myöskään rentoutumisen tarkemmasta kohteesta.

Rentoutumisen ohella tavallisia psyykkisiä kokemuksia aineistossa ovat esimerkiksi tasapainoon, energiaan ja vahvistumiseen liittyvät tuntemukset. Lisäksi kirjoittajat ovat maininneet jonkin verran hoitojen yhteydessä kokemiaan tunteita. Psyykkisistä vaivoista kivillä on hoidettu muun muassa pelkoa ja ahdistusta.

Aineistossa on edellä käsittelemieni kokemusten lisäksi jonkin verran sellaisia ilmauksia, joita on miltei mahdoton luokitella millään perusteella ryhmiksi. Nämä ilmaukset viittaavat usein meditointiin tai sellaisiin henkisiin asioihin, joiden suhteen koen itse olevani maallikko enkä näin ollen tiedä varmasti, mitä kirjoittaja sanoillaan on tarkoittanut. Monet kokemuksista ovat myös erittäin henkilökohtaisia ja ainutlaatuisia siten, että jokin tapahtuma on sattunut kirjoittajalle ehkä vain kerran tämän elämässä. Vaikka nämä kokemukset ovat arvokkaita ja mielenkiintoisia, olen jättänyt ne pois analyysistä.

4.4. Läheisten suhtautuminen

Kivihoidoja käyttävät ihmiset ovat kertoneet hoidoista läheisilleen vaihtelevasti. Kirjoittajat TKU/O/11/2 d, e, j, l ja t eivät sano suoraan, ovatko kertoneet kivien käytöstään, mutta heistä d, e, j ja t hoitavat kivillä muita ihmisiä, joten heidän on

täytynyt puhua siitä ainakin joillekin ihmisille. Vastaaja l kertoo ostaneensa haukansilmä-kiven itselleen ja aikuiselle pojalleen, joka otti sen hänen mukaansa mieluusti vastaan (TKU/O/11/2 l). Näin ollen kirjoittajan l läheisistä ainakin hänen poikansa tietää jotain vastaajan kivien käytöstä. Tulkitsen pojan suhtautuvan siihen myönteisesti, koska hän on ilahtunut saamastaan kivistä.

Vastaajat TKU/O/11/2 d, e, j²⁵ ja t eivät kerro suoraan ihmisten suhtautumisesta, mutta teksteistä ilmenevät asiakkaiden kokemukset ovat sävyltään pääsääntöisesti positiivisia. Tekstiä TKU/O/11/2 u ja tietokoostetta TKU/O/11/2 v ei ole kirjoitettu juuri tätä työtä varten, joten niissä ei oteta kantaa läheisille kertomiseen ja heidän suhtautumiseensa. Tietokoosteen osalta voidaan kuitenkin todeta, että koska siinä kuvataan hoitajien kokemuksia, nämä ovat varmasti kertoneet hoidoista ainakin joillekin ihmisille. Hoitajien kertomat asiakkaiden kokemukset ovat positiivisia ja nämä ovat pitäneet hoidosta, joten heidän voi päätellä suhtautuvan kivihoitoon myönteisesti.

Monet vastaajista ovat kertoneet kivihoidoista läheisilleen. Kirjoittajat TKU/O/11/2 b ja h sanovat kertoneensa kaikille ja kirjoittaja TKU/O/11/2 g monille. Ihmiset ovat suhtautuneet asiaan ” Ihan hyvin” (TKU/O/11/2 b), tai sitten: ”Jotkut ovat todella kiinnostuneita ja toiset vähän epäluuloisia. Lapset ottavat kivet omakseen helposti.” (TKU/O/11/2 g) ja ”Jotkut ovat hyvin kiinnostuneita, joidenkin mielestä tällaiset asiat eivät ole mitenkään mahdollisia. Toiset tuntevat jossain määrin turvattomaksi olonsa, kiusaantuneeksi - en osaa kuvailla tarkkaan, mutta näitä asioita joidenkin on vaikea käsitellä...” (TKU/O/11/2 h.)

Vastaajat TKU/O/11/2 c, i ja k ovat kertoneet hoidoista läheisilleen. Kirjoittaja c toteaa: ”Olen kertonut hoidoista läheisilleni koska teen tätä työkseni, niin se nyt on ihan luonnollista. Ne läheisistäni jotka ovat kokeilleet kivihoitoa, ovat olleet positiivisesti yllättyneitä ja tyytyväisiä hoitoon.” (TKU/O/11/2 c.) Vastaaja i kertoo äitinsä suhtautumisen kivihoitoon muuttuneen tämän saatua siitä apua: ”Olen hoitanut entistä skeptikkoa äitiäni, joka sai hoidosta avun pitkään vaivanneeseen oireeseen, johon lääketiede ei löytänyt hoitokeinoja. Vaiva pysyi poissa kaksi vuotta ja uudella hoidolla parani uudelleen.” (TKU/O/11/2 i.) Kirjoittaja k ei varsinaisesti kommentoi

²⁵ Kirjoittaja TKU/O/11/2 j ei kommentoi varsinaisia asiakkaiden kokemuksia kiviterapiasta, mutta kertoo ihmisten olleen ihastuksissaan kivun hävittyä jne., kun vastaaja on vienyt kiviä heille työpaikalleen.

suhtautumista, mutta tekstissä olevat maininnat kokemuksista viittaavat myönteiseen suhtautumiseen. Kirjoittaja k selittää: ”Tietysti olen kertonut perheelleni ja tutuille, koska he haluavat pitää itsensä kunnossa, ilman keholle vieraita synteettisiä lääkkeitä” (TKU/O/11/2 k).

Molemmat haastateltavat ovat kertoneet hoidoista läheisilleen. Suhtautuminen niihin on ollut enimmäkseen positiivista. Haastateltava TKU/A/11/11 toteaa, ettei kukaan ole ihan täysin kielteisesti ainakaan suhtautunut, että kyllä ihmiset uskovat ja kuuntelevat. Hän sanoo myös muutamien läheisten ja sukulaisten ottaneen hoitoja, ”vaikka se ei oo otollista aina se maaperä, (naurahtaa) mutta...”. Ihmiset ovat haastateltavan mukaan halunneet kokeilla ja ihan tarvinneet tosiaan [hoitoa]. Haastateltava selittää lisäksi vaihtoehtoihin hoitomuotoihin liittyen, että heidän suvussaan esimerkiksi luontaishoidot, luontaislääkintä ja henkisyys kulkevat verenperintönä sekä isän että äidin puolelta, mutta [erityisesti] äidin puolelta vahvasti. Haastateltava katsoo tämän olevan niin luonnollista heille, että hänen ei ole koskaan tarvinnut esimerkiksi serkuilleenkaan puhua näistä [asioista], vaan heillä on hänen mielestään aina sellainen yhteishenki, kun he tapaavat ja hoitavat. (TKU/A/11/11.)

Haastateltava TKU/A/11/12 kertoo 8-vuotiaan lapsenlapsensa olleen hyvin kiinnostunut kivistä, ei hoidoista, mutta kivistä, ja sanoo opettaneensa hänelle. Haastateltava toteaa myös tyttärensä olevan kiinnostunut kivistä, mutta hänen nähdäkseen ei niin syvästi kuin mitä hän itse ja hänen ystävättärensä ovat. Haastateltava viittaa äitinsä taas pitävän esimerkiksi kivihoitoa ”höpöhöpönä ja huuhaana”, eikä äiti haastateltavan mukaan ymmärrä miksi hän tekee tällaista, kun hänellä on hyvä, kunnan ammatti. Haastateltava sanoo, että yleensä [ihmiset] elävät tätä hyvin fyysistä elämää, eivätkä haastateltavan näkökulmasta ole sellaisia, että ymmärtäisivät näitä juttuja. (TKU/A/11/12.)

Muutamalla kirjoittajalla (TKU/O/11/2 o ja r) on ihmisten suhtautumisesta hyvin negatiivisia kokemuksia ja he ovat kohdanneet suoranaista ymmärtämättömyyttä monien henkilöiden taholta. Tulkintani mukaan näiden ihmisten kivihoitojen harjoittaminen on melko yleisesti kaikkien ihmisten tiedossa. Kirjoittajan TKU/O/11/2 o läheiset suhtautuvat hänen kivien käyttöönsä myönteisesti, mutta muiden asenne on tilanteesta riippuen joko kielteinen tai kiinnostunut:

Mieheni ja vanhempani suhtautuvat normaalisti. Suvussani on molemmilla puolilla selvännäköisyyttä yms, joten nämä asiat koetaan normaalina ja avoimena suhtautumisena. Pitkäaikaisille tuttavilleni, jotka ovat myös henkisen kasvun tiellä, olen kertonut, suhtautuvat normaalisti. Ns valtaväestö, eli jotka sulkevat luonnollisen henkisen elämän itseltään, suhtautuvat porukassa naureskellen ja pitäen minua ihan idioottina. Mutta hauskaa on, että kun on kahden kesken, tullaan keskustelemaan avoimen utelijaina asioista. Ja heistä tulee esiin monia kauniita henkisiä kykyjä. Pelko että kaverit tulevat pitämään pilkkanaan estää kuitenkin heitä avautumasta ja heittäytymistä omaan itseensä. (TKU/O/11/2 o.)

Kirjoittaja TKU/O/11/2 r kertoo tekstissään enimmäkseen ihmisten negatiivisesta suhtautumisesta kivihoitoihin, joskin hän mainitsee ohimennen myös kiinnostuneesta ja myönteisestä asennoitumisesta:

Toiset tahtovat kokeilla. Jotkut ovat aivan innoissaan ja joillekin ei voi edes puhua. Yhteiskunnassa on sellainen mätä, että määritellään mikä on oikea uskomus ja mikä väärä. Kukaan ei ole voinut todistaa tieteellisesti kivihoitoja vääräksi, mutta niin vain ateistit niitä vääräksi väittävät. He hurauttavat itse oman ateisminsa huuhaaseen samalla tavalla, kuin väittävät meidän hurautaneen. He sanovat, että olemme fundamentalisteja ja hulluja, mutta itse ovat todella suvaitsemattomia ja rasistisia omien mielipiteittensä kanssa. Minä en ole pakottanut ketään kuuntelemaan hoidoistani ja hyväksyn myös ne ystävät jotka ajattelevat toisin, mutta on ystäviä, jotka pakottavat minua vastailemaan ja perustelevaan valintojani!!! Minusta se on alentavaa ja suorastaan väkivaltaa. (TKU/O/11/2 r.)

Osa vastaajista on kertonut kivihoidoista vain joillekin ihmisille (TKU/O/11/2 a, f, m, n, p, q ja s). Kirjoittaja TKU/O/11/2 q ei kommentoi muiden suhtautumista ja kirjoittajan TKU/O/11/2 m läheiset suhtautuvat kivien käyttöön hyvin neutraalisti: ”Kivistä en ole juurikaan keskustellut lasteni tai lastenlasteni kanssa. Kerran he näkivät kiven vesikannussa ja kuulin kun vävy-poika kysyi tyttäreltäni: mikä siellä on? Kivi - kuiskasi tytär. Eikä siitä sitten sen enempää. Sama tytär on nähnyt kivet sängyssäni mutta ääneen hän ei ole mitään ihmetellyt, enkä minä tyrkytä ajatuksiani elleivät he kysy. Huoneissa oleviin kiviin he tuskin ovat kiinnittäneet mitään kummempaa huomiota. Vastaan jos jotain kysyvät ihan mielelläni.” (TKU/O/11/2 m.)

Muilla tämän kategorian vastaajilla suhtautuminen jakaantuu kullakin karkeasti jaoteltuna kiinnostuneeseen/positiiviseen ja epäilevään/negatiiviseen. Kirjoittajat kertovat: ”On vain harvoja ihmisiä, jotka tietävät kivien käytöstäni. Veljenvaimon kanssa usein mökillä keskustelemme niistä. Mutta hänelläkin on vähän varovainen ote kaikkiin näihin "hörhöilyihin". Toisaalta hän on kiinnostunut, toisaalta hän pelkää, että se on jotenkin Jumalaa vastaan. Joten olen todella aika yksin tämän harrastukseni kanssa, mutta itse olen kokenut sen auttavan. Ja sehän se on kaikkein tärkeintä.” (TKU/O/11/2 f) ja ”Joillekin olen puhunut kivien hoitavasta puolesta, mutta haistelen

ilmaa ennekuin alan puhua. Jotkut ihmiset ovat valmiiksi epäileviä, mutta meidän perheen kiviharrastus taitaa olla kaikille jo ihan tavallinen juttu.” (TKU/O/11/2 n.)

4.5. Kivihoitojen merkitys käyttäjilleen

Kivihoidoilla on monenlaisia merkityksiä niitä käyttäville ihmisille. Osa näistä merkityksistä tulee epäsuorasti esiin kokemuksista kertomisen yhteydessä, ja niitä on siten käsitelty jo edellisissä alaluvuissa. Voidaan esimerkiksi olettaa kivihoidon merkityksen olevan varmasti suuri sellaisille henkilöille, jotka hoitavat kivillä muita työkseen, ja samoin niille henkilöille, jotka ovat kokeneet saaneensa kivihoidoista itselleen apua. Tässä alaluvussa keskityn kuvaamaan löytämiäni eniten toistuvia, keskenään samankaltaisia vastauksia kirjoituspyynnön ja haastattelujen kysymykseen ”Mitä kivihoito merkitsee Sinulle?” ja toisaalta merkityksiin viittaavia, toistuvia ilmaisuja mistä tahansa aineiston joukosta. Ryhmittelin samankaltaiset vastaukset ja ilmaukset suoraan neljään laajempaan, yhdistävään luokkaan tai teemaan. *Ajalliseen ulottuvuuteen* kokoamani ilmaukset voisi sisällyttää myös sitä seuraavaan ryhmään *kivihoidot elämäntapana*. Muut kaksi luokkaa ovat *luontoon liittyvät ilmaukset* ja *kivihoito yhtenä hoitomuodoista*.

Eräs tekstien joukosta erottuva laajempi kokonaisuus liittyy ajalliseen ulottuvuuteen. Monia kirjoittajia (8 kpl) yhdistää jopa koko heidän elämänsä kestänyt kiinnostus kiviä kohtaan, esimerkiksi: ”Olen hoitanut itseäni kivillä jo monta vuotta, kivet ovat kai aina olleet osa elämäni, lapsena intuitiivisesti kiviä keräillen jne.” (TKU/O/11/2 c). Vastaavalla tavalla myös molemmat haastateltavat kertovat kivien kiinnostaneen heitä aina: ”Kyl mua aina on jotenki kiinnostanu, et mä oon niitä katsellu mutta sitte tämmösiä hoitokiviä niin ehkä noin kymmenen vuoden ajan, tai vähän toistakymmentä vuotta...” (TKU/A/11/11) ja ”...esimerkiks mä itse oon, mä oon aina oh, ollu kivien kanssa tekemisissä ihan lapsuudesta saakka, en tietysti jalokivien kanssa mutta, mutta tota kivien kanssa. Istunu isojen kivien päällä ja he, (naurahtaa) keränny kiviä aina missä vaan on löytyny jotain, jotain ihania kiviä, kauniita tai mielenkiintoisia tai jotain...” (TKU/A/11/12.)

Kivien ja kivihoitojen valtavan suurta merkitystä elämässä kuvataan myös muilla tavoin. Kymmenessä tekstissä kerrotaan hoitojen tärkeästä asemasta omalla,

persoonallisella tavalla, ja kirjoittajien kohdalla voidaan puhua kivistä ja kivihoidoista lähes elämäntapana. Esimerkiksi seuraavissa ilmaisuissa heijastuu kivien ja kivihoitojen keskeinen rooli yhtenä kirjoittajien elämän tärkeimmistä asioista: ”Käytän kiviä itsehoitona päivittäin.” (TKU/O/11/2 e), ”Tähtäimessä on edelleen oma toiminimi kivihoidon ja luontaishoitojen parissa.” (TKU/O/11/2 q), ”Uskon myös, että kivet ovat lisänneet intuitiotani ja ohjanneet elämänpolkuani, sekä selkiyttäneet ajatuksiani. Olen myös tuntenut rakkautta perheessämme entistä enemmän ja tuntuu, että kivet ovat vaikuttaneet jollaintavoin meihin kaikkiin.” (TKU/O/11/2 v.)

Muutama kirjoittaja kertoo kivihoidon merkityksestä elämässään hyvin yksityiskohtaisesti:

Kiviterapia on tärkeä osa elämääni. Joskus tärkeämpi ja toisinaan vähemmän tärkeä. Ajoittain voin jättää kivet kokonaan pois elämästäni, esim. puoleksi vuodeksi ja sitten taas kokeilla, miten reagoin niihin. Elämäni olisi noin 75 % köyhempää ilman kiviä ja niiden värähtelyä. Tuntisin itseni myös avuttomammaksi, sokeammaksi, tylsemmäksi ja kaikin puolin hyödyttömämmäksi ilman meditaatiokokemuksia kivien kanssa. (TKU/O/11/2 h.)

Kivihoito merkitsee kokonaisvaltaista, tehokasta, lempeää, syvää, avaavaa, puhdistavaa, kevyttä, jatkuvuutta antavaa hoitoa. Se on tullut vuosi vuodelta lähemmäksi ja tärkeämmäksi hoitomuodoksi. (TKU/O/11/2 o.)

Vastaja TKU/O/11/2 r kokee saaneensa kivihoidosta itselleen valtavasti apua.

Kirjoittaja kuvaa suhdettaan kiviin seuraavasti:

Kivihoito merkitsee minulle paljon. Koen, että se on tietoisuutta kaukaa ajalta ennen kuin maapallo oli edes syntynyt. Uskon, että olen ollut joskus kauan sitten toisessa paikassa ja jo silloin osannut käyttää kiviä. Kivillä on aivan oma tietoisuus, jokainen on yksilönsä ja olen saanut mitä voimallisimpia oppeja niiltä! Aivan sama, onko kaikki minun mielikuvitustani, mutta kivet ovat auttaneet minua paremmin, kuin yksikään terapeutti, missä olen oman kovan lapsuuteni takia käynyt. Kivet ovat parantaneet haavoja, joita ihminen ei ole kyennyt parantamaan. (TKU/O/11/2 r.)

Eräälle kirjoittajalle kivillä parantaminen merkitsee jumalan kautta saatua hoitokeinoa, joka muodostaa keskeisen osan hänen elämänsä tarkoituksesta:

int. jokikivihoito muoto on tullut minulle hengen/jumalan johdatuksen avulla ja sen löydettyäni tiesin sen olevan sitä mitä minun on tarve jakaa. Intialainen jokikivihoito on osa pyhän elämäntehtäväni toteuttamista. Hoidon aikana olen saanut jokaiseen tilanteeseen omat korkealta tulevat oppaat joiden antamat neuvot otan intuitiivisesti vastaan ja toimin asiakkaan tarpeen mukaan. Täten jokainen hoitokerta on ainutlaatuinen ja erilainen. Olen saanut rakkauden parantavat kädet armolahjana. Sen toivat julki asiakkaat ja aloin itse kiinnostua siihen huomiota. Asiakas saa kaiken sen mitä hänellä on tarkoitus tässä ja nyt saada yläkerran mukaan. [...] Asiakkaalla olevat vaivat/taudit tai kivut olen ottanut itseäni osittain ja siten helpottanut heitä. Ne menevät ulos kauttani eivätkä pysähdy minuun. Hoitoja antaessani saan sitä myös itse. Itse hoitotilanteessa olen eräänlaisessa transsissa eikä ulkopuoliset ajatukset esim. pysy päässä vaan ne lähtevät heti pois. Tähän tilaan ei mahdu muuta kuin henkisen opastuksen vastaanottaminen. Itse

en paranna ketään vaan toimin pyhän jumalan ohjauksessa välittävänä kanavana. (TKU/O/11/2 t.)

Oman ryhmänsä kivihoitojen merkitysten joukossa muodostavat eri tavoin luontoon liittyvät ilmaukset, joita esiintyy kuudella kirjoittajalla sekä molemmilla haastateltavilla. Kirjoittajat kertovat esimerkiksi seuraavasti: ”Minulle se [kivihoito] on kaunis, levollinen luonnonläheinen tapa hoitaa itseään ja rentoutua²⁶. Kerätä voimia!” (TKU/O/11/2 b), ”Kivillä hoito merkitsee minulle myrkytöntä luonnonmukaista hoitoa.” (TKU/O/11/2 g) ja

Kivihoito on minusta hyvä energiaparannus muoto, koska koen siitä niin paljon apua ilman sivuvaikutuksia. [...] Tämä on hyvä energiaparannus muoto ilman kemikaaleja jotka tuhoavat aikanaan ihmisen elimistöä. Ja koska kivet löytyvät maaperästämme tämä on myös ekologista parantamista ilman ympäristöhaittoja jne. Luonnonläheistä. Ja kivet ovat turvallisia. (TKU/O/11/2 q.)

Muutama vastaaja pohtii kivien tai kivihoiton ja luonnon suhdetta hyvin monipuolisesti ja syvällisesti:

Kivihoito merkitsee minulle luonnon omaa hoitoa, jota on käytetty tuhansia vuosia. [...] Mielestäni nämä kiviasiat kuuluvat luonto hoitaa ja ihminen vastaanottaa, jos haluaa. Ihminen ei osaa enää olla yhteydessä luontoon vaan tekee asioista liian monimutkaisia itselleen. [...] Tietysti olen kertonut perheelleni ja tutuille, koska he haluavat pitää itsensä kunnossa, ilman keholle vieraita synteettisiä lääkkeitä. [...] Luonto puhuu ihmiselle monella eri tavalla, mutta ihminen ei osaa enää kuunnella itseään. Siitähän tässä on kyse. Ihminen on vieras omalle itselleen. Yleensä ihmiset aloittavat puheensa sanoin: kerro minulle miksi, en tiedä miksi voin pahoin ym. ym. Miksi kysytään toiselta kun vastaus on itsessä. (TKU/O/11/2 k.)

Kivikunta on elävää siinä missä kaikki muukin. Elämänlaadut on tosin erilaisia verrattuna esim. kasvi ja eläinkuntaan. Kaikkiolla oleva tietoisuus läpäisee ja ilmentää itseään myös kivikunnan kautta. Kivien kanssa hoitaminen tai ”hienovaraisen kehoinstrumentin virittäminen” on minulle luonnollinen ja samalla ihmeellinen asia. Tuntuu että kivillä on oma tietoisuus ja että niiden kanssa voi kommunikoida. Ehkäpä kivikunnalla on omat luonnonhenget, jotka kommunikoivat ja auttavat näiden kivien kautta. Samoin kuin ihmisen keho ilman henkeä on kuollut, niin samoin kivillä koen olevan hengen. Koen että maa on elävä organismi ja että sillä on lukuisia muotoja joiden kautta Hän ilmentää Jumalallisuuttaan. Me ihmiset usein pidämme maata kuolleena, jos se ei elä tai kasva meidän mittapuun mukaan. Muokkaamme ja rakennamme, louhimme ja rakennamme minne lystää, ilman että ymmärrämme tai otamme huomioon maan hyvinvoinnin ja luonnollisen energian virtaamisen. Se mikä on hyväksi maalle, on hyväksi myös ihmiselle. Mikä vahingoittaa maata, vahingoittaa myös ihmistä. [...] Kivet kasvavat hiukan erilaisella tavalla kuin ihmiset. Niiden elinkaari on keskimäärin pidempi kuin ihmisen ja niiden tietoisuus kattaa laajan kaaren elämästä. Kivet ovat luonnollisia ja niiden vaikutukset ympäristöön ja myös ihmisen fyysiseen ja hienovaraisiin kehoihin ovat lukuisia. Siitä en osaa kertoa tarkasti tai tieteellisesti miten ja miksi kivien kanssa voi hoitaa tai kommunikoida, mutta sen tiedän kokemukseni kautta että niin voi todellakin tapahtua! (TKU/O/11/2 s.)

²⁶ Rentoutumiseen tai sen kaltaiseen merkitykseen viittaavat myös kirjoittajat TKU/O/11/2 a ja n: ”Mahdollisuutta rentoutua syvällisesti, kokea muuntuneita tietoisuuden tiloja.” (TKU/O/11/2 a) ja ”Se merkitsee hiljentymistä ja sisäistä kuuntelua sekä parantamista.” (TKU/O/11/2 n.)

Haastateltava TKU/A/11/12 kuvaa kivihoitoa pehmeämmäksi hoitokeinoksi kuin eräitä koululääketieteen käyttämiä hoitamisen tapoja. Hän ajattelee kivihoidon merkitsevän asiakkailleen hyvin miellyttävää, vahvistavaa ja voimistavaa kokemusta. Haastateltava kertoo, että siinä saadaan mineraalien vaikutus menemään hoidettavaan ihmiseen ilman, että joudutaan käyttämään mitään, millä esimerkiksi mennään ihon läpi tai tehdään jotain väkivaltaa ihmiselle. Haastateltava sanoo esimerkiksi lepidoliittia käytettävän psyykenlääkkeissä, joita joutuu nielemään, eikä ihmiselle ole haastateltavan mukaan koskaan hyväksi, että annetaan piikkinä ihon läpi tai että ottaa lääkkeenä. Hän pitää paljon parempana, että aineen väreily menee ihmiseen. Haastateltava kokee, että silloin negatiiviset jutut eivät tule, mutta saa positiivisen osan siitä. Kivistä voi haastateltavan mukaan tehdä myös uutteita esimerkiksi veteen tai alkoholiin, mutta niitä ei pidä jauhaa, koska jotkut kivet ovat myrkyllisiä jauheena otettuna. Haastateltava sanoo niitä kyllä käytetyn entisinä aikoina. Hän toteaa kivihoidon olevan ikivanhaa, hyvin, hyvin vanhaa ja kiviä on käytetty monta tuhatta vuotta. (TKU/A/11/12.)

Haastateltava TKU/A/11/12 vertailee pehmeitä ja kovia hoitokeinoja myös yleisemmin vaihtoehtoisiin hoitomuotoihin liittyen. Kysyessäni käyttävätköhän hänen asiakkaansa muita vaihtoehtolääkinnän piiriin kuuluvia hoitomuotoja ja syytä tähän, hän vastaa uskovansa näiden käyttävän. Syyksi haastateltava arvelee yleisen kiinnostuksen ohella sen, että [ihmiset] eivät välttämättä halua mitään tällaista kovaa lääkintää. Hän pitää kauhean hyvänä, että ensin yritetään jollain pehmeämmällä kuin että otetaan jotain sellaisia lääkkeitä, jotka sitten saavat kehon tilan [epätasapainoon?]. Kaikissa lääkkeitä on haastateltavan mukaan aina hyvin paljon negatiivisia vaikutuksia, jotka nyt joutuu jopa kirjoittamaan resepteihin. Haastateltava mainitsee esimerkkinä kierteen, jossa ensin on päänsärkyä, ja jos ottaa vahvoja aineita siihen, niin sitten maksa, munuaiset, mahalaukku ja kaikki muut kärsivät. Sitten tarvitaan taas uutta lääkettä näihin. Siksi on hänen mielestään kauhean hyvä, että ihmiset ensin kokeilevat tällaisia pehmeämpiä muotoja. (TKU/A/11/12.)

Haastattelussa TKU/A/11/11 on useita luontoon liittyviä ilmauksia. Haastateltava esimerkiksi sanoo vaihtoehtoisten hoitomuotojen olevan hänen mielestään luonnollisia ja kiinnostaneen häntä jo lapsena. Haastateltava kuvaa luontaislääkinnän ja henkisyyden kulkevan verenperintönä suvussa, sekä isän että äidin puolelta. Hän mainitsee, että ei ole koskaan torjunut koululääketiedettä, mutta ne [luontaishoitot ja koululääketiede]

voisivat hänen mielestään olla yhdessä ja yhdistyä. Haastateltava toteaa, että ei ole itse käynyt lääkäriä enää varmaan viiteentoista vuoteen, koska hänellä ei ole ollut mitään tarvetta sinne, ja hän sanoo ihmisen parantavan itse itsensä, kun vain uskoo siihen. Haastateltava katsoo, että millä tavoin ihminen sitten saakin apua ja paranee, niin sehän on hyvä. Hänen mukaansa sitä ei kannata niin hirveästi eritellä, saako apua kivien kautta, energiahoidosta, vai jotain muuta kautta. Haastateltava kertoo lääketieteen ja joidenkin lääkäreiden reagoivan siihen [luontaishoitoihin] ja pelkäävän, mutta hän ajattelee, etteivät hoitajat eikä luontaislääketiede ole mitenkään keneltäkään viemässä yhtään mitään, vaan vain tuomassa lisää. (TKU/A/11/11.)

Haastateltava TKU/A/11/11 kertoo kivihoitoon merkittävän hänelle paljon. Kivet ovat haastateltavan mielestä yksi luomakunta, ja hän koettaa arvostaa ja kunnioittaa niitä [kiviä]. Kivihoito on haastateltavan mielestä tarpeellista, koska hän ajattelee niiden yhdistävän luontoon. Haastateltava luonnehtii ihmisen itsekin olevan luonnosta kotoisin ja luonnon keskelle syntyneen, ja tehneen paluuta luontoon. Hänen mielestään pitää olla niitä siltoja. Haastateltava näkee luonnosta tulevat [hoidot] niin loogisina ja kiinnostavina; pitäisi olla osa luontoa, siihen tässä ollaan kuitenkin palaamassa. Haastateltavan mukaan ihmiset ehkä jotenkin ajattelevat, että esimerkiksi kivissä on jotakin erikoista, vaikka se on luonnollista. (TKU/A/11/11.)

Haastateltava TKU/A/11/12 toteaa tavallisten, ns. ”normaalien” ihmisten pitävän kivihoitoa ehkä vähän mystisenä. Hän ei kuitenkaan näe sitä yhtään sen mystisempänä kuin laittaa voileipä, jossa on juustoa ja näkkileipää. Kun siihen tottuu, se on haastateltavan mukaan yhtä arkipäiväistä kuin ihan mikä tahansa tällainen asia. (TKU/A/11/12.) Esimerkiksi Sari McGlenn suhtautuu kivien kanssa työskentelyyn samaan tapaan. Hän ei näe siinä mitään salaperäistä, vaan toteaa kaiken tapahtuvan ihmisen ja kiven läsnäolosta toisilleen. McGlenn pitää kiviin usein liitettyä mystisyyttä tietämättömyytenä kiven ja ihmisen luontaisesta vuorovaikutuksesta, ja pitää hyvänä lähtökohtana huomion keskittämistä tämän vuorovaikutuksen ymmärtämiseen. (McGlenn 2013, 11.)

Jotkut kirjoittajat kertovat käyttävänsä kivihoitojen ohella myös muita vaihtoehtohoitoja. Tämä ei välttämättä tarkoita sitä, että kivihoito olisi näiden ihmisten elämässä vähemmän merkittävässä asemassa kuin niillä, jotka hoitavat itseään tai muita

yksinomaan kivillä. Joissakin tapauksissa merkitys kuitenkin voi olla myös vähäisempi siten, että kivihoito on ”vain” hoitoa monien muiden menetelmien joukossa. Joka tapauksessa osa kirjoittajista (TKU/O/11/2 e, j, m, o ja p) on tekstissään halunnut mainita käyttävänsä tai käyttäneensä myös muita hoitomuotoja. Moni näistä ihmisistä tarkoittaa muulla hoidolla jotakin energiahoitomuotoa. Vastaajista esimerkiksi TKU/O/11/2 j kertoo hoitavansa vaivojaan kivien lisäksi reikillä, kristus/enkelienergialla, metamorfisella hoidolla, homeopatialla ja ravintolisillä, ja kirjoittaa, ettei tiedä tarkkaan, mikä on kivien osuus kunnon kohottajana ja vaivojen poistajana. (TKU/O/11/2 j.) Vastaaja TKU/O/11/2 m puolestaan sanoo käytön koskevan vain itseään, ja toteaa, ettei osaa erottaa muusta itse”hoidosta”, mitä ne kivet loppujen lopuksi ovat vaikuttaneet. Hän katsoo kuitenkin voivansa ikäänsä nähden aika hyvin. (TKU/O/11/2 m.) Molemmille haastateltaville (TKU/A/11/11 ja 12) kivillä hoitaminen on yksi tapa hoitaa monien muiden hoitomuotojen joukossa.

Huomioni kiinnittyi kirjoituksissa sellaisiin muutamiin toistuviin ilmaisuihin tai sanoihin, jotka eivät välttämättä suoraan kerro ihmisten kivihoitoihin liittyvistä kokemuksista tai kivihoidoille antamista merkityksistä, mutta kertovat ehkä jotakin heidän ajattelutavoistaan ja sitä kautta maailmankuvastaan. Jotkut kirjoittajista (4 kpl) mainitsevat eri tavoin lapset vastauksissaan, esimerkiksi: ”Lapset osaavat luontaisesti hoitaa itseään kivillä, he asettelevat oikeanlaiset kivet juuri oikeaan kohtaan.” (TKU/O/11/2 k) ja ”Ostettuja kiviä ja itse löytämiäni ametisteja käytän hoitotilanteissa itselleni ja lapsilleni. [...] Öisin minulla on aina kiviä patjan alla. Lapseni ovat myös halunneet patjansa alle kiviä tai kiven. He myös ottavat kiven esim. otsan päälle kun on sellainen tunne tai jostain syystä paha olla.” (TKU/O/11/2 n.) Samoin haastateltava TKU/A/11/11 mainitsee lapset kivillä hoitajina: ”...oon joskus katsonu et jolleki lapsille se on nii luontaista vaikei hän oo koskaan saanu mitään op... opetusta eikä, et hän on vaa ottanu kiven ja ruvennu hoitamaan niinku toista ihmistä, et liikutellu sitä sillä tavalla toisen ihmisen päällä...” (TKU/A/11/11).

Intuitiolla on keskeinen osa kivihoitoja tehtäessä. Teksteissä TKU/O/11/2 c, j, n, o, p, s, t ja v mainitaan intuitio tai intuitiivisuus jne. kerran tai useammin. Myös molemmat haastateltavat puhuvat intuitiosta moneen kertaan. Intuition viitataan tietysti myös epäsuoremmin, esimerkiksi: ”...jokainen valitsee ne kivet jotka tuntuvat itselle sopivimmilta eri vaihtoehtoista.” (TKU/O/11/2 d) ja ”Vaihtelen kiviä aina sen mukaan,

miltä tuntuu. [...] Lisäksi taskussani on välillä sellaisia kiviä, mitkä tuntuvat hyvältä.”
(TKU/O/11/2 f.)

Jokunen vastaaja (TKU/O/11/2 e, q ja s) sekä kumpikin haastateltava ottaa tavalla tai toisella esiin Atlantiksen. Tulkitseen erilaisten Atlantis-käsitysten viittaavan vaihtoehtoiseen henkisyys.

5. KIVIHOIDON KOKEMUKSET JA MERKITYKSET

Tutkimukseni lähtökohtana on ollut oma kiinnostukseni kivillä hoitamista kohtaan. Olin aiemmin tutustunut kivillä hoitamista käsittelevään kirjallisuuteen, mutta nyt halusin selvittää, millä tavoin ihmiset toteuttavat kivihoitoa käytännössä. Tavoitteenani oli myös tarkastella, millaisia kokemuksia tutkittavilla on käyttämistään hoidoista ja mitä kivillä hoitaminen heille merkitsee. Lisäksi pyrin sijoittamaan kivillä hoitamisen ilmiön laajempaan kulttuuriseen kontekstiin – osaksi vaihtoehtolääkintää ja kokonaisvaltaista henkisyttä.

Työssäni olen painottanut voimakkaasti kivihoitoja käyttävien henkilöiden näkökulmaa ja heidän omia käsitteitään. Sain kivillä hoitavien ihmisten kuvauksia sekä vastauksena kirjoituspyyntöni että tekemällä kaksi haastattelua. Osana etnografista menetelmää pohdin myös omaa asemaani, koska kivihoitojen käyttö tekee minusta ”sisäryhmäläisen” suhteessa tutkimuskohteeseeni. Etnografian ohella olen soveltanut tutkimuksessani grounded theory -menetelmää aineistolähtöisen sisällönanalyysin työskentelytapana.

Tutkimukseni aineistossa naiset käyttävät kivihoitoja selvästi miehiä enemmän. Osa tutkittavista oli tutustunut kivillä hoitamiseen vasta muutaman vuoden sisällä, joskin jokuset olivat hoitaneet kivillä myös pidempään, jopa yli kymmenen vuoden ajan. Käytettyjen kivien joukossa suosituimpia ovat esimerkiksi vuorikide, ruusukvartsi, intialainen jokikivi ja ametisti. Aineiston mukaan tavallista on käyttää kiviä useammalla kuin yhdellä tavalla.

Erilaisia hoitamisen tapoja on paljon. Niistä tavallisimpia ovat tutkimukseni mukaan yhden tai useamman kiven asettaminen omalle tai toisen henkilön keholle. Monet hoitavat myös asettamalla kiviä kehon ympärille, tai muuten koskettamatta kivillä kehoa. Osa hoitamisesta tapahtuu nukkuessa. Lisäksi aineistossa kuvataan paljon intialaista jokikivihoitoa, meditointia, ja kivien käyttöä esimerkiksi sisustuksessa ja koruina.

Suurin osa kivihoitoihin liittyvistä fyysisistä kokemuksista on jollakin tavoin yhteydessä kipuun. Aineiston perusteella myös esimerkiksi flunssan hoito ja ehkäisy kivihoiton avulla on melko tavallista. Psykkisten kokemusten osalta yleistä on kokea kivihoito rentouttavana, ja monien henkilöiden kokemukset liittyvät horrokseen, nukahtamiseen tai uneen. Aineistossa viitataan runsaasti myös esimerkiksi tasapainoon, energiaan ja vahvistumiseen. Lisäksi kirjoittajat ovat maininneet jonkin verran kivillä hoitamiaan psyykkisiä vaivoja, kuten pelko ja ahdistus, ja hoitojen yhteydessä kokemiaan tunteita.

Kivihoitojen merkitykset käyttäjilleen jakaantuvat aineiston pohjalta neljään ryhmään. *Ajalliseen ulottuvuuteen* liittyvät ilmaukset kuvaavat kirjoittajien pitkäaikaista kiinnostusta kiviä kohtaan. Monille ihmisille kivet ja kivihoitot muodostavat keskeisen alueen elämässä. Heitä kuvaa luokka *kivihoitot elämäntapana*. Kolmantena ryhmänä erotin aineistosta *luontoon liittyvät ilmaukset*, joiden perusteella kivihoito esimerkiksi nähdään luonnonmukaisena ja pehmeänä hoitokeinona. Neljäs ryhmä, *kivihoito yhtenä hoitomuodosta*, koostuu ihmisistä, jotka ovat tuoneet esiin käyttävänsä kivihoitojen lisäksi myös muita vaihtoehtohoitoja.

Kivihoito osoittautui tutkimuksessani hyvin monipuoliseksi vaihtoehtolääkinnän muodoksi, jonka tärkeys käyttäjille näkyy useissa kohdissa aineistoa. Aiheesta olisi mahdollista tehdä useampikin jatkotutkimus. Kivillä hoitamisen lisäksi voisi tutkia esimerkiksi muita energian välityksellä tapahtuvia hoitomuotoja. Olisi myös mielenkiintoista perehtyä syvällisemmin vaikka vain muutamien kivihoitajien työskentelyyn ja saada yksityiskohtaisempia hoidon kuvauksia sekä hoitajien että hoidettavien näkökulmasta.

LÄHTEET

Tutkimusaineisto

Turun yliopiston Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen arkisto, TKU-kokoelma

Haastattelut:

TKU/A/11/11: nainen s. 1956, Turku

TKU/A/11/12: nainen s. 1943, Turku

Haastattelija Katja Helo.

Teemakirjoitukset:

TKU/O/11/2 a: nainen s. 1962, Turku

TKU/O/11/2 b: nainen s. 1949, Helsinki

TKU/O/11/2 c: nainen s. 1961, Turku

TKU/O/11/2 d: nainen s. 1959, Riihimäki

TKU/O/11/2 e: nainen s. 1956, Vammala

TKU/O/11/2 f: nainen s. 1949, Lohja

TKU/O/11/2 g: nainen s. 1965, Turku

TKU/O/11/2 h: nainen s. 1972, Kotka

TKU/O/11/2 i: nainen s. 1970, Siuntio

TKU/O/11/2 j: nainen s. 1952, Tuusula

TKU/O/11/2 k: nainen s. 1949, Lahti

TKU/O/11/2 l: nainen s. 1954, Joensuu

TKU/O/11/2 m: nainen s. 1931, Pori

TKU/O/11/2 n: nainen s. 1973, Rovaniemi

TKU/O/11/2 o: nainen s. 1973, Kuopio

TKU/O/11/2 p: nainen s. 1965, Kajaani

TKU/O/11/2 q: nainen s. 1979, Keski-Suomi

TKU/O/11/2 r: nainen s. 1978, Simo

TKU/O/11/2 s: mies s. 1982, Helsinki

TKU/O/11/2 t: nainen s. 1947, Rovaniemi

TKU/O/11/2 u: nainen s. 1958, Rovaniemi

TKU/O/11/2 v: Harmoniahuone Harmony House Oy:n Sari McGlennin kokoama tietokooste. Sisältää kokemuksia intialaisesta jokikivihoidosta hoitajien kertomana syksystä 2006 alkuvuoteen 2007

Kerääjä Katja Helo.

Julkaistu teemakirjoituspyyntö. *Minä Olen* 2/2008.

Julkaistu teemakirjoituspyyntö. *Ultra* 4/2008.

Suulliset tiedonannot

Hoitaja III, 8.1 ja 29.1.2007

Kirjallisuus

Aalto, Marianne 2006. *Kivet kertovat: jalokivet, chakrat ja meditaatio.* Karjaa: Kustannus Oy Taivaankaari.

Ďud’a, Rudolf & Rejl, Luboš 1998. *Jalokivien maailma: Jalo- ja korukivet ja niiden ominaisuudet.* Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Hietanen, Anne 1998. *Valonvoimaa. Kivi- ja väritherapiaopas.* Helsinki: Unio Mystica.

Hovila, Marjaleena 1997. *Hildegard Bingeniläisen kivet, kasvit ja metallit.* Helsinki: Biokustannus Oy.

McGlinn, Sari 2013. *Kivillä hoitaminen.* Helsinki: Harmoniahuone Harmony House Oy.

McGlinn, Sari 2004. *Pieni kivikirja. Opas kivien hoitavaan maailmaan.* Oppaita sisäiseen hyvinvointiin –sarja. Helsinki: Harmoniahuone.

Rotter, Maria 1988. *Jalokivien ihmemaailmassa: seitsemän satua.* Jyväskylä: Gummerus Oy Kirjapaino.

Simpson, Liz 1998. *Parantavat kivet.* Porvoo – Helsinki – Juva: Werner Söderström Oyj – WSOY.

Tarma, Kati 1992. *Kivien parantava voima.* Helsinki: Kustannus Oy Taivaankaari.

Digitaaliset aineistot

Chakrat

Sivulla oleva ihmishahmo ja chakrojen sijainti pohjana Katja Helon omalle chakrapiirrokselle.

<<http://www.selftransform.net/Chakras.htm>> [Viitattu 2.6.2017].

Energiakeskus Indigo

Kivien voimia ja vaikutuksia. <<http://www.energiakeskus.com/energiasivut/kivet/>> [Viitattu 14.6.2016].

Aura-Soma värisysteemi. <<http://www.energiakeskus.com/aura-soma/>>
[Viitattu 14.6.2016].

Harmoniahuone Harmony House Oy
Kurssit. Intialainen jokikivihoito.
<http://www.harmoniahuone.com/kurssit_int_jokikivi.html> [Viitattu 14.6.2016].

Wikipedia
Amuletti. <<https://fi.wikipedia.org/wiki/Amuletti>> [Viitattu 14.6.2016].

Julkaisemattomat opinnäytteet

Kurkinen, Ulla 1997. *Vaihtoehtolääkintä Turussa.* Uskontotieteen pro gradu -
tutkielma, Sem. 1531.

Käpylä, Tenna 2005. *Koululääketeiede ja vaihtoehtohoidot kategorioina. Rajankäyntiä
virallisen ja epävirallisen välillä.* Uskontotieteen pro gradu -tutkielma, Sem. 2041.

Lempa, Heli 2009. *"Kun räntäsade lamaa niin nokkonen lataa" – Näkökulmia 2000-
luvun kasvilääkintään.* Folkloristiikan pro gradu -tutkielma, Sem. 2207.

Nieminen, Katja 2005. *Ametistiin liittyvää perinnettä.* Folkloristiikan
proseminariesitelmä, Sem. 2056.

Rissanen, Anni 2008. *Kansanlääkinnän murroskausi. Maailmankuvan muutoksen
näkyminen 1900-luvun kansanparantajakokemusten kerronnassa.* Folkloristiikan pro
gradu -tutkielma, Sem. 2147.

Tutkimuskirjallisuus

Aarva, Pauliina 2015. *Parantavat energiat: myyttistä ja tutkittua tietoa täydentävistä
hoidoista.* Helsinki: Basam Books Oy.

Alver, Bente Gullveig & Siikala, Anna-Leena 1983. *Parantamisen taitajat.* Helsinki:
Kirjayhtymä.

Apo, Satu 1995. *Naisen väki. Tutkimuksia suomalaisten kansanomaisesta kulttuurista
ja ajattelusta.* Helsinki: Hanki ja jää.

Drakos, Georg 1997. *Makt över kropp och hälsa. Om leprasjukas självförståelse i
dagens Grekland.* Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2003. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen.* Tampere: Vastapaino.

Fingerroos, Outi 2003. ”Refleksiivinen paikantaminen kulttuurintutkimuksessa” [online]. – Elore 2/2003. http://www.elore.fi/arkisto/2_03/fin203c.html. (Haettu 1.5.2016.)

Fingerroos, Outi & Jouhki, Jukka 2014. ”Etnologinen kenttätö ja tutkimus: metodin monimuotoisuuden pohdintaa ja esimerkkitapauksia.” - Hämeenaho, Pilvi & Koskinen Koivisto, Eerika (toim.), *Moniulotteinen etnografia*. Helsinki: Ethnos ry. Ethnos toimite 17, 79 - 108.

Flint, Simon 2014. *Villit vaihtoehdot: uskomushoitokritiikkiä viisaille.* Vantaa: Nordbooks.

Glaser, Barney G. & Strauss, Anselm L. 1967. *The Discovery of Grounded Theory. Strategies for Qualitative Research.* University of California, San Francisco: Aldine Publishing Company / Chicago.

Hautala, Jouko (toim.) 1960. *Jumin keko: tutkielmia kansanrunoustieteen alalta.* Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Heelas, Paul & Woodhead, Linda (eds.) 2005. *The Spiritual Revolution: Why Religion is Giving Way to Spirituality.* Malden: Blackwell.

Helman, Cecil G. 1994. *Culture, Health and Illness. An Introduction for Health Professionals.* Oxford: Butterworth & Heinemann.

Hernesniemi, Antti 1994. ”Lääkäri ja kansanparantaja yhteistyössä.” - Hyry, Katja (toim.), *Sairaus ja ihminen. Kirjoituksia parantamisen perusteista:* 174 - 197. Tietolipas 132. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Hernesniemi, Antti 1999. *Presentation of bonesetter-patient collaboration through positiographical cinemanalysis.* Acta Universitatis Ouluensis. Series D, Medica. Oulu: Oulun yliopisto.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2010. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö.* Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Honkasalo, Marja-Liisa 2008. *Reikä sydämessä. Sairaus pohjoiskarjalaisessa maisemassa.* Tampere: Vastapaino.

Honkasalo, Marja-Liisa & Salmi, Hannu 2012. *Terveyttä kulttuurin ehdoilla: näkökulmia kulttuuriseen terveystutkimukseen.* Turku: k&h. Kulttuurihistoria.

Honko, Lauri 1959. *Krankenheitsprojekte: Untersuchung über eine urtümliche Krankheitserklärung.* Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia.

Honko, Lauri 1983. ”Terveyskäyttäytymisen kokonaisuus.” -Laaksonen, Pekka & Piela, Ulla (toim.), *Kansa parantaa.* Kalevalaseuran vuosikirja 63. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 25 - 51.

Honko, Lauri 1960. ”Varhaiskantaiset taudinselitykset ja parantamisnäytelmä.” - Hautala, Jouko (toim.), *Jumin keko: tutkielmia kansanrunoustieteen alalta.* Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 43 - 111.

Hämeenaho, Pilvi & Koskinen-Koivisto, Eerika 2014. ”Etnografian ulottuvuudet ja mahdollisuudet.” - Hämeenaho, Pilvi & Koskinen-Koivisto, Eerika (toim.), *Moniulotteinen etnografia.* Helsinki: Ethnos ry. Ethnos toimitte 17, 7 - 31.

Kamppinen, Matti 1989. *Cognitive Systems and Cultural Models of Illness. A Study of Two Mestizo Peasant Communities of the Peruvian Amazon.* Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia.

Kuula, Arja 2011. *Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys.* Tampere: Vastapaino.

Laaksonen, Pekka & Piela, Ulla (toim.), 1983. *Kansa parantaa.* Kalevalaseuran vuosikirja 63. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Laaksonen, Pekka 1983. ”Kansanlääkinnän tutkimuksen vaiheita.” -Laaksonen, Pekka & Piela, Ulla (toim.), *Kansa parantaa.* Kalevalaseuran vuosikirja 63. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 11 - 24.

Laaksonen, Pekka 1985. Kansanlääkintä. Tietoruutu (s.360 – 361) artikkelissa - Siikala, Anna-Leena, ”Kansanusko.” -Suomen historia 3. Espoo: Weilin + Göös, 302 - 369.

Lauerma, Hannu 2006. *Usko, toivo ja huijaus. Rohkaisusta johdattelun kautta psykoterroriin.* Helsinki: Duodecim.

Laurén, Kirsi 2006. *Suo – sisulla ja sydämellä: suomalaisten suokokemukset ja -kertomukset kulttuurisen luontosuhteen ilmentäjinä.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1093. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Laurinolli, Heikki 2015. ”Taikauskon pelko leimaa vaihtoehtohoidot” [online]. Tampereen yliopisto: uutisia: tutkimusuutiset: 21.10.2015.
<http://www.uta.fi/ajankohtaista/tutkimusuutiset/ilmoitus.html?id=110907> (Haettu 14.5.2016.)

Lynch, Gordon 2007. *The New Spirituality: An Introduction to Progressive Belief in the Twenty-first Century*. I.B. Tauris.
<http://ebookcentral.proquest.com/lib/kutu/detail.action?docID=676897> (Haettu 5.6.2017.)

Lönnrot, Elias 1832. *Om finnarnes magiska medicin.*

Naakka-Korhonen, Mervi 1997. *Vaivasta taudiksi. Lapamatoon liittyvä kansanparannus erityisesti pohjoiskarjalaisen aineiston valossa.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 666. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Pentikäinen, Juha 1971. *Marina Takalon uskonto: uskontoantropologinen tutkimus.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 299. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Pentikäinen, Juha 1994. ”Näkökulmia pohjoiseen parantajaperinteeseen: tietäjäsamaani kansansa parantajana.” - Hyry, Katja (toim.), *Sairaus ja ihminen. Kirjoituksia parantamisen perusteista*: 66 – 112. Tietolipas 132. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Pohjankyrö, Markku (toim.) 1995. *Luontaislääketieteen opas osa 1. Suomessa lääketieteen osana ja täydentäjänä vakiintuneet hoitomuodot.* Helsinki: Ole Hyvä! Kustannus Oy.

Reinikainen, Pekka & Rantanen, Marja 1992. *Parantajat. Kuinka puoskarointi muuttui vaihtoehtolääketieteeksi.* Helsinki: Kuva ja sana.

Räisänen, Simo 2016. *Nykyajan poppamiehet: tiivistä tietoa vaihtoehtohoidoista.* Vantaa: Nordbooks.

Saarinen, Saana (toim.), 1998. *Täydentävät vaihtoehdot terveydenhoidossa: opas ja käsikirja.* Helsinki: Edita.

Sachs, Lisbeth 1996. *Sjukdom som oordning.* Stockholm: Gedin.

Siikala, Anna-Leena 1992. *Suomalainen šamanismi: mielikuvien historiaa.* Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen selvityksiä 2009:17

Vaihtoehtohoitojen sääntelyn tarve. Vaihtoehtohoitoja koskevan lainsäädännön tarpeita selvittäneen työryhmän raportti.

<<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/112500/URN%3ANBN%3Afi-fe201504225671.pdf?sequence=1>> [Viitattu 14.6.2016].

Strauss, A. & Corbin, J. 1997. *Grounded theory in practice.* (Calif.): Sage, Thousand Oaks.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.* Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

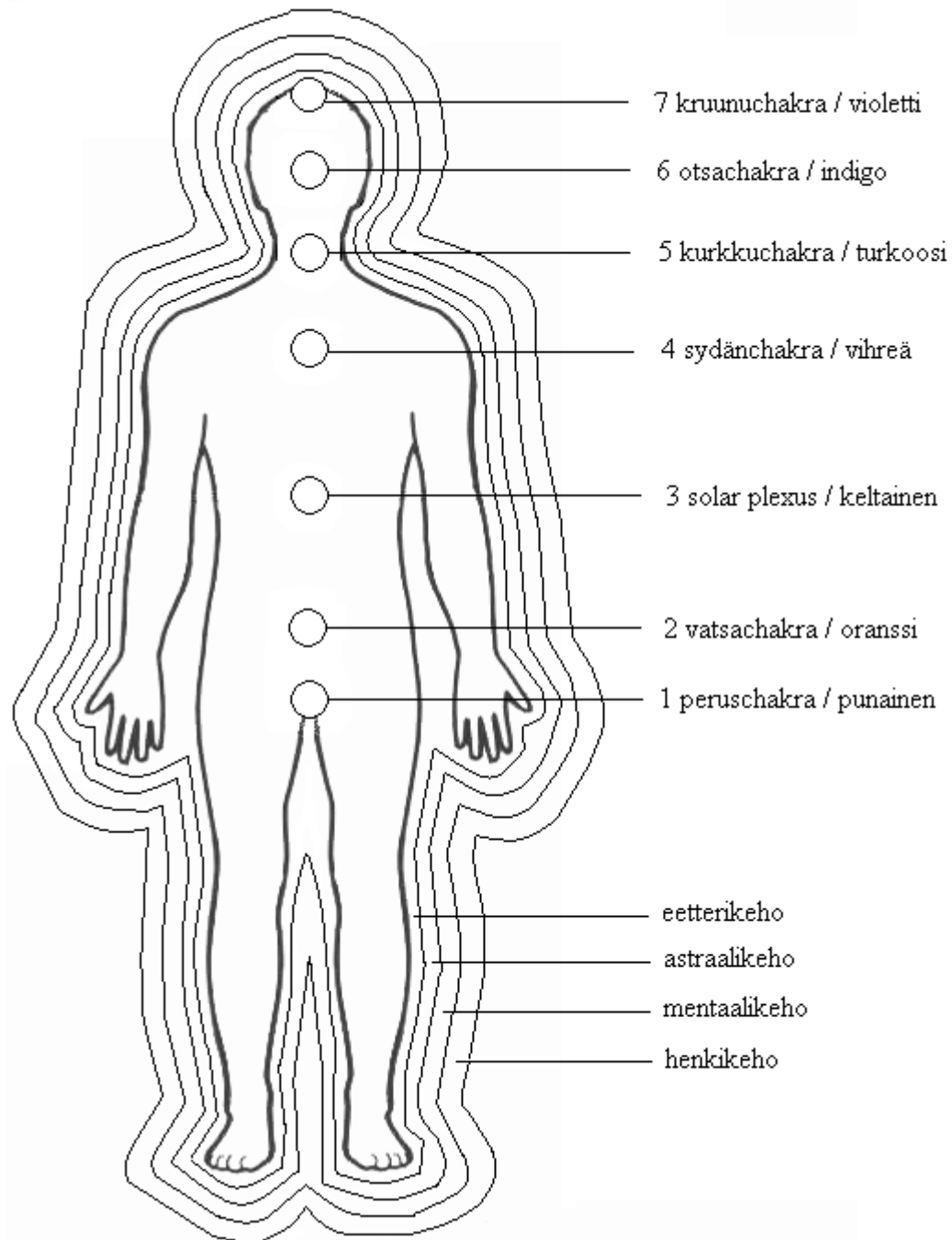
Vakimo, Sinikka 2010. ”Periaatteista eettiseen toimijuuteen – tutkimusetiikka kulttuuritutkimuksessa.” -Pöysä, Jyrki & Järviluoma, Helmi & Vakimo, Sinikka (toim), *Vaeltavat metodit: 79 - 113.* Kultaneito VIII. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.

Vaskilampi, Tuula 1994. ”Vaihtoehtolääkintä kuluttajien terveystietämyksillä.” -Hyry, Katja (toim.), *Sairaus ja ihminen. Kirjoituksia parantamisen perusteista: 220 - 235.* Tietolipas 132. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Wilson, Bryan 2001. “Salvation, secularization and de-moralization.” -Fenn, R. (ed.), *The Blackwell Companion to Sociology of Religion: 39 – 51.* Oxford: Blackwell.

LIITE 1

Ihmisen seitsemän päächakraa ja auran tärkeimmät kerrostumat

Tekijän laatima yksinkertaistettu piirros. Mukailtu esimerkiksi Kati Tarman aurapiirroksen (Tarma 1992, 17) ja osoitteesta <http://www.selftransform.net/Chakras.htm> löytyvän chakrapiirroksen pohjalta. Kuvatekstit tekijän oma pelkistetty versio, jossa on yhdistelty useassa eri teoksessa käytettyjä nimityksiä (ks. esim. Hietanen 1998, 106-113; Simpson 1998, 68-95; Tarma 1992, 15-24).

LIITE 2

KIRJOITUSPYYNTÖ

Hoidatko itseäsi tai muita kivien, jalokivien tai kristallien avulla?

Opiskelen Turun yliopiston kulttuurien tutkimuksen laitoksella folkloristiikkaa. Teen pro gradu-työtä kivillä hoitamisen kokemuksista ihmisten itsensä kirjoittamien kuvausten pohjalta. Toivon Sinun vastaavan esimerkiksi näihin kysymyksiin:

- Mitä kivihoito merkitsee Sinulle?
- Mitä kiviä käytät ja millä tavoin?
- Miten pitkään olet hoitanut kivillä?
- Miten koet hoitojen vaikuttavan?
- Oletko kertonut hoidoista läheisillesi ja miten he ovat asiaan suhtautuneet?

Voit kertoa kokemuksistasi haluamallasi tavalla. Aineisto on luottamuksellista ja käsittelen tekstejä anonymoineina. Mainitsethan kirjoituksesi yhteydessä kuitenkin syntymävuotesi, sukupuolesi ja asuinpaikkasi. Aineisto arkistoidaan Turun yliopiston kulttuurien tutkimuksen laitoksen arkistoon (<http://www.kultutarkisto.utu.fi/>) ja sitä voidaan käyttää tutkimustarkoituksiin myös myöhemmin.

Lähetäthän kirjoituksesi mahdollisimman pian, viimeistään kuitenkin tammikuun loppuun mennessä. Annan mielelläni lisätietoja ja vastaan kysymyksiisi. Kiitos vaivannäöstäsi!

Katja Nieminen
Kulttuurien tutkimuksen laitos / Folkloristiikka
Henrikinkatu 3
20014 Turun yliopisto

tai

khniem@utu.fi
puh: 050-3700 543

LIITE 3

Taulukko 1. Mainitut hoitokivien laajemmat ryhmät

Puolijalokivet	TKU/A/11/12, TKU/O/11/2 a, i, j, k, m	6 kpl
Luonnonkivet TKU/A/11/11, Kaikenlaiset kivet TKU/O/11/2 c, Luonnonmineraalit TKU/O/11/2 h, Tavalliset kivet (välillä) TKU/O/11/2 k, Sekä ostetut että luonnonkivet TKU/O/11/2 n, Monenlaiset kivet TKU/O/11/2 o		6 kpl
Kristalliesineet	TKU/A/11/11	1 kpl
Jalokivet	TKU/O/11/2 e	1 kpl
Ns. Atlantiksen kivet	TKU/O/11/2 e	1 kpl
Mielikuvakivet ¹	TKU/O/11/2 r	1 kpl

Taulukko 2. Aineiston yleisimmät kivet

Vuorikide, vuorikristalli(t), vuorikidekristalli, kristalli(t) tai kvartsi(t) ²	TKU/A/11/11 ja 12 TKU/O/11/2 a, c, d, f, g, i, l, m, n, o, p, q, r, s	16 kpl
Ruusukvartsi	TKU/A/11/11 ja 12 TKU/O/11/2 d, f, g, l, m, p, q, s	10 kpl
Intialainen jokikivi	TKU/A/11/11 TKU/O/11/2 c, d, f, g, p, t, u, v ³	9 kpl

¹ Kirjoittaja kertoo mielikuvakivien käytöstä: ”Mielikuvakristallia käytetään niin, että kuvitellaan se sydämeen, mistä se laajenee niin isoksi, että itse mahdun sen sisälle” (TKU/O/11/2 r).

² Kirjoittajat käyttävät eniten vuorikidettä (jota kutsutaan aineistossa myös vuorikristalliksi tai vuorikidekristalliksi), kristallia tai kvartsia. Kivihoitojen kannattajien näkökulmasta vaikuttaa siltä, että näitä kolmea käsitettä käytetään toisaalta lähes toistensa synonyymeina, toisaalta ne taas tarkoittavat kaikki aivan eri asioita. Yhteensä 14 vastaajaa ja molemmat haastateltavat käyttävät yhtä tai useampaa edellisistä.

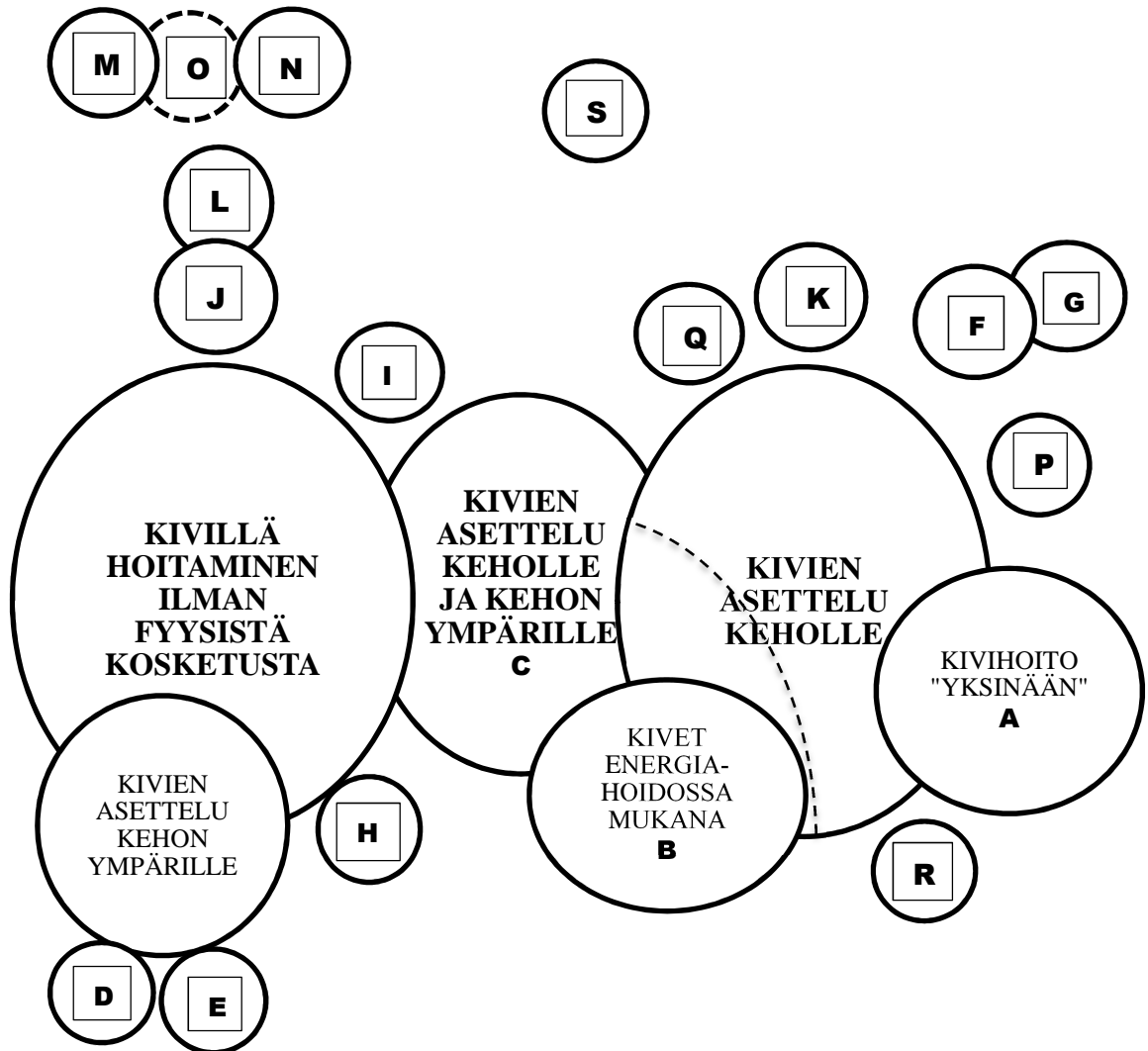
³ Tässä olen laskenut koko tietokoosteen yhdeksi tekstiksi, vaikka se tietysti sisältää monen eri hoitajan useampia mainintoja jokikivestä. Intialaisen jokikiven runsas esiintyminen aineistossa selittyy osittain sillä, että lähetin kirjoituspyyntöä paljon juuri tätä kiveä käyttäville hoitajille.

Ametisti	TKU/A/11/11 TKU/O/11/2 d, f, g, m, n, p, q, s	9 kpl
Akaattilevy(t)	TKU/O/11/2 d, g, t, u ⁴ , v	5 kpl
Hematiitti	TKU/A/11/11 TKU/O/11/2 d, f, q, s	5 kpl
Turkoosi	TKU/A/11/11 ja 12 TKU/O/11/2 f ja s	4 kpl
Seleniitti	TKU/A/11/11 TKU/O/11/2 d, f, s	4 kpl
Kalsiitti	TKU/O/11/2 d, f (mainitsee 2 eri värimuunnosta), q	4 kpl
Jaspis	TKU/O/11/2 d, f (mainitsee 2 eri värimuunnosta), q	4 kpl

⁴ Asiayhteydestä päätellen tulkitseen kirjoittajan tarkoittavan mainitsemallaan akaattikivellä akaattilevyä.

LIITE 4

Kaavio. Kivillä hoitamisen tavat.

A b¹, e, f², g, j³, k⁴, o, q⁵ ja r⁶.

B 11⁷, 12⁸, c, d⁹, i, n¹⁰ ja p.

C Intialainen jokikivihoito. 11¹¹, c, d, g, t, u¹² ja v¹³.

D Hoito Atlantiksen kivillä. 11¹⁴ ja e¹⁵.

E Intiaanihoito 11¹⁶.

- F** Kivillä hoitaminen öisin. 11¹⁷, f¹⁸, g¹⁹, m²⁰, n²¹, o²² ja q²³.
- G** Hoitaminen pitämällä kiveä tai kiviä käsissä. 11²⁴ (ks. lisäksi viite 17), d²⁵, q (ks. viite 5).
- H** Hoitaminen ilman kivien asettelua ja ilman fyysistä kosketusta. c²⁶ ja d²⁷.
- I** Kivet intialaisessa jokikivihoidossa apuna. t²⁸, u²⁹ ja v³⁰.
- J** Kivet esillä kotona, osana sisustusta. 11³¹, a³², j³³, l³⁴, m³⁵, n³⁶, o³⁷, q³⁸ ja s³⁹.
- K** Kivien käyttö koruina. 11, 12, a, e, f, q ja s.
- L** Sähköenergian suodattaminen. p⁴⁰ ja q⁴¹.
- M** Jalokivivesi. f⁴², m⁴³ ja j⁴⁴. Ks. lisäksi viitteet 28 ja 29: akaattilevyn päällä energisoitu vesi.
- N** Jalokiviutteet. Jalokivien asettaminen muuhun nesteeseen kuin veteen. 12⁴⁵.
- O** Aura-Soma -väriterapia. Kivet tai mineraalit mukana nesteissä energioina. 11.
- P** Taskukivet. 12⁴⁶, f⁴⁷ ja q⁴⁸.
- Q** Voiman hakeminen kalliolta. 11 ja 12.
- R** Isolla kiteellä hoitaminen. 11⁴⁹.
- S** Meditointi kivien kanssa. 12, d, e, h, i, p, q⁵⁰ ja s.

¹ Tämän vastaajan osalta oletan hänen opiskelunsa kristalliterapian merkitsevän hoitomuotoa, jossa kiviä asetellaan joko keholle tai kehon ympärille, vaikka hän ei vastauksessaan kerro tarkemmin kyseisestä hoitamisen tavasta.

² Vastaaja asettelee kiviä keholla chakrojen päälle. Hän kertoo asettavansa kivet chakroille **yöksi**, kun taas muut vastaajat hoitavat tällä tavoin oletettavasti päiväsaikaan.

³ Vastaaja asettelee kiviä keholla chakrojen päälle.

⁴ Vastaaja asettelee kiviä keholla chakrojen päälle tai akupisteiden tai hermoratojen päälle.

⁵ Vastaaja asettelee kiviä keholla chakra-alueiden päälle tai lähelle. Hoitoa voidaan tehdä myös pitämällä kiveä kädessä: ”Itselleni jos teen pikaisen kivihoidon pyydän ensin kiven omaa energiaa parantamaan minua ja sitten jos mielessäni on joku asia niin pyydän apua myös siihen. [...] Pidän kiveä sitten kädessäni tai kehollani tietyn chakra kohdan päällä. Esim. jos minulla olisi sydänsuruja laitan ruusukvartsin sydänchakran päälle ja annan vaikuttaa hetken siinä. Ja hoidon jälkeen kiitän kiviä, kun he ovat parantaneet minua. :)”

⁶ Vastaaja asettelee kiviä hoidettavan päälle tai omalle rintakehälle tai chakrojen kohdille.

⁷ Haastateltava 11 on hoitanut joskus itseään asettelemalla keholleen jokaisen energiakeskuksen kohdalle kiven, ja saanut vastaavanlaisella tavalla tehtyä hoitoa oltuaan bioenergiaopettajansa hoidossa. Asiakkaille hän ei oikeastaan ole tämänkaltaista kivihoitoa tehnyt.

⁸ Haastateltava 12 tekee kivihoitoa asettamalla useita kiviä hoidettavan keholle energiakeskusten eli chakrojen mukaan. Hän käyttää aina kivihoitoa yhdessä bioenergioidon kanssa.

⁹ Vastaaja asettelee kiviä keholla chakrojen päälle.

¹⁰ Vastaaja asettelee kiviä otsalle tai muualle kehon alueelle.

¹¹ Haastateltava on ollut jokikivihoidossa.

¹² Kirjoittajan teksti koskee kokemusta olla jonkun hoidettavana.

¹³ Tietokooste.

¹⁴ Haastateltava kertoo olleensa muutaman kerran opiskelutoverinsa tekemässä Atlantiksen kivihoitossa, jossa hoidettava oli makuuasennossa selällään, ja sitten ympärille laitettiin erilaisia kiviä.

¹⁵ Kivet sijoitellaan kehon ympärille eikä suoraan keholle. Kyseessä on hoito Atlantiksen kivillä, jotka asetellaan noin 5 cm:n päähän kehosta.

¹⁶ Varsinaisen hoidon pääasioihin kuuluu alussa puhdistus, eli poltetaan salviaa, ja sitten poistetaan vanhoja energioita parantavan sulan avulla sekä rummutetaan kiertäen samalla koko asiakas pari tai kolmekin kertaa.

¹⁷ Haastateltava on esimerkiksi pitänyt yöllä kädessään siihen kooltaan sopivaa (=pientä?) ametistikidettä. Joku kivi on saattanut myös olla lähellä yöpöydällä tai vieressä ihan sängyssäkin hänen nukkuessaan. Haastateltava kertoo nukkuneensa myös ystävältään saamansa kiven kanssa pitäen sitä kädessään. Rubiinia hän on käyttänyt muutamana yönä siten, että hänellä oli kaksi pientä rubiinia teipattuina jalkapohjiin. Kiven pitäminen yöpöydällä sopisi myös ryhmään **J**, jossa kivillä hoidetaan pitämällä niitä esillä kotona, eli käyttämällä niitä sisustuksessa.

¹⁸ ”Elämäni on ollut aika rankkaa ja jotenkin huomasin, että kun otin kiviä yöksi tyynyni alle, oli ikään kuin helpompaa. Nyt olen asunut vuoden yksin ja koska nukunkin yksin, on helppo laittaa kivet yöksi eri chakroille ja ne jopa pysyvät paikoillaan. [...] valitsen melkein joka yöksi kiviä. [...] Vaihtelen kiviä aina sen mukaan, miltä tuntuu.” (Kivien keholle asetelun osalta kirjoittaja kuuluu samalla ryhmään **A**, jossa olen myös maininnut hänet.)

¹⁹ ”Akaattilevyn voi laittaa vaikka petauspatjan alle hoitamaan kipeää selkää”.

²⁰ ”Sängyssäni, patjan alla on neljä kiveä, joko ruusukvartsia tai ametistia – vaihdellen – kaksi kiveä pääpuolella, kaksi jalkapäässä”.

²¹ ”Öisin minulla on aina kiviä patjan alla. Lapseni ovat myös halunneet patjansa alle kiviä tai kiven...”.

²² ”Vuorikristallit ovat olleet jo vuosia sängynkulmissa tasapainottamassa unta, hyviä unettomuuteen. Tekevät energia/magneettipiiriin. Hyväksi koettu etenkin stressisenä aikana elämässä. Makuuhuoneessa myös lautasella kiviä, jotka hoitavat lempeämmin etäältä. Kun tarvitsee jotain erityistä, valitsen intuitiolla kiviä (n. 3-5 kpl) ja laitan ne patjan tai tyynyn alle hoitamaan yön ajaksi.” Kivien pitäminen lautasella sopisi mainiosti myös ryhmään **J**, jossa kivillä hoidetaan pitämällä niitä esillä kotona.

²³ ”Joskus pidän niitä [kiviä] myös tyynyni alla kunhan niitä ei unohda sinne pitkäksi aikaa... :) Tämä on hyvä jos haluaa kiven auttavan tai avaavan jotain asiaa alitajunnassa yön aikana. Tai jonkun asian selviävän. Kivet myös tyynyn alla parantavat yön aikana nukkujaa”.

²⁴ Haastateltava kertoo hoitaneensa itseään (pienellä) jokikivellä pitämällä sitä kädessään, ja lisäksi muissa (eri) kohdissa tarpeen mukaan. Hän on pitänyt käsissään myös aavikkoruusuja.

²⁵ ”Mieheni teki pitkää päivää moottorisahalla töitä ja käsiä särki. Hän piti kiviä [jokikiviä] käsissä televisiota katsoessa ja koki kivien rauhoittavan ja poistavan kipua käsistä.”

²⁶ Kirjoittaja kertoo hoitavansa esimerkiksi kristallikärjellä hoidettavan energiakenttää, koskettamatta hoidettavan fyysistä kehoa, puhdistaan chakroja (energiakeskuksia) ym.

²⁷ Vastaaaja toteaa tekevänsä muiden hoitojen lisäksi vuorikristalliheilurin avulla chakrojen hoitamista.

²⁸ Hoitaja kertoo tehneensä asiakkaille hyvissä ajoin akaattilevyn päällä latautunutta, siunattua vettä juotavaksi.

²⁹ Hoitajan t asiakas on hoitokokemuksestaan kirjoittaessaan todennut hoidon alussa juodun agaattikiven [=akaattilevy] päällä energisoidun veden maistuneen pehmeältä.

³⁰ Nainen (35 v) kertoo akaattilevyn rinnan päällä tuntuneen lämmittävän vielä pitkään hoidon jälkeenkin.

³¹ Haastateltava toteaa, että jotain kiveä katsomallakin varmaan saa hoitoa, vaikkei sillä varsinaisesti hoitaisikaan itseään. Hänellä oli esimerkiksi joskus koristeena ikkunalaudalla kauniissa lasissa kaikki pienemmät kivet jonkin aikaa. Ne lähettävät hänen mukaansa kyllä sieltäkin [voimaa?], vaikkeivät ne niin lähellä olisikaan. Niissä [kivissä] on paljon voimaa ja pitkällekin ulottuvaa voimaa varmaan. Toisaalla haastattelussa haastateltava kertoo tehneensä bioenergiahoitoa siten, että joskus on saattanut joku kivi olla mukana hoidoissa. Lähtökohtaisesti tämä on hyvin erilainen tapa tehdä kivihoitoa bioenergiahoidon yhteydessä kuin haastateltavalla 12, joka asettelee useita kiviä hoidettavan keholle chakrojen mukaan. Haastateltavan 11 kertomuksesta ei käy ilmi, millä tavoin kivi tai kivet on mukana. Tulkitsen hänen tehneen bioenergiahoitoa pääsääntöisesti kuitenkin niin, että kivi tai kivet ovat olleet vaikuttamassa vain taustalla, joko kauempana tai lähempänä. Ne ovat voineet olla tärkeä osa hoitoa, vaikka ne olisivat joissain tapauksissa esimerkiksi vain esillä samassa huoneessa.

³² Kirjoittaja kertoo kivillä hoitamisestaan hyvin lyhyesti: ”Asetelmana, tai amuletteina, myös joitakin koruja”. Tekstistä ei käy tarkemmin ilmi, mitä asetelmana käyttö merkitsee. Olen tulkinnut sen

tarkoittavan kivien pitämistä esillä huoneessa jonkinlaisena asetelmana. Toisaalta vastaus voisi tältä osin merkitä myös kivien asettelua keholle.

³³ ”Pidän kiveä myös yöpöydälläni ja vaihtelen sitä ajoittain intuitiivisen tuntemuksen mukaan”. Tämä hoitamisen tapa voisi kuulua yhtä hyvin ryhmään **F**, jossa kivillä hoidetaan öisin.

³⁴ ”Minulla on myös lasikristalliriipus ja lyijykristallisydän, jotka roikkuvat ikkunassa heijastaen auringonvaloa sisään ja auttavat kaikkia huoneessa olijoita (elämänmuutostilanteet, masentuneisuus yms.)”.

³⁵ ”Jokaisessa huoneessa on ametisti ja vuorikristalli vierekkäin antamassa ”hoitoa” huoneessaolijalle – säteilemässä omaa voimaansa”.

³⁶ ”Kristalleja käytän myös sekä sisustuksessa että hoitotilanteessa. [...] Kotona minulla on esillä kiviä erilaisissa paikoissa ja itse olen laittanut niitä intuitiivisesti eri tiloihin”.

³⁷ ”Kotona minulla on kristallit ikkunoissa suojaamassa kodin energioita. Samoin kylpyhuoneessa, siellähän on vain energiaa poisvieviä kaivoja”.

³⁸ Vastaaja kirjoittaa kivien käytöstä koristeina asunnoissa niin yleisellä tasolla, että oletan hänen puhuvan muusta kuin omakohtaisesta kokemuksesta. Luultavasti hän on poiminut tekstinsä tämän osuuden melko suoraan jostakin kivillä hoitamista käsittelevästä kirjasta tai vain esittelee yleisesti niitä kivikoristeiden vaihtoehtoja, joita on tarjolla.

³⁹ ”Hieman vanhempana, ehkä noin 20-vuotiaana aukesi yhteys kivien maailmaan uudestaan. Silloisella tyttöystävälläni oli kotonaan ruusukvartsi, ametistikiteitä ja vuorikristallia. Ne olivat ihmeellisiä! Jokin niissä kirkasti energiaa ja loi sellaista ilmapiiriä missä oli yksinkertaisesti hyvä olla. Kiviä oli laitettu pöydille kasvien läheisyyteen keittiöön ja olohuoneeseen.”

⁴⁰ Vastaaja kertoo kivien käytöstään: ”Kivihoito on minulle hyvä lisäapu hoidossa, tykkään käyttää sitä, käytän myös itselle joskus omahoitona, käytän myös ilmaa puhdistamassa, tietokoneen lähellä ametistia, kiukaalla ametistia pehmentämään löylyä, [...]”. Kirjoituksessa jää lopulta hieman epäselväksi, käyttääkö henkilö kivihoitoa vai ametistia ilmaa puhdistamassa. Tekstistä ei ilmene yksiselitteisesti myöskään se, käyttääkö kirjoittaja ametistia (tai kivihoitoa) jollakin tavoin ilmaa puhdistamaan sekä pitää ametistia tietokoneen lähellä, vai kokeeko hän ametistin pitämisen tietokoneen lähellä puhdistavan ilmaa. Pidän jälkimmäistä vaihtoehtoa todennäköisempänä, koska muuten tietokoneen lähellä olevalle ametistille ei ole kerrottu mitään tarkoitusta.

⁴¹ Kirjoittaja toteaa ametistin olevan hyvä kivi mm. sähköisen energian suodattamisessa esim. kaikkien elektronisten laitteiden lähellä. Hänellä on ametisti tietokoneen vieressä estämästä liiallisen sähköntulemistä.

⁴² ”Niin ja onhan minulla vielä vesijalokivet: sodaliitteja, aventuriineja ja karneoleja, jotka ovat vesikannussa. Tätä vettä käytän kaikkeen; ruoanlaitosta kukkien kasteluun”.

⁴³ ”Vesikannussa on ametisti”.

⁴⁴ ”Aktivoin myös vettä ja poistan myös maasäteilyä asumusten alta, kivien ja henkisen kehoituksen avulla”.

⁴⁵ Kasvoveden joukkoon laitettu granaatti.

⁴⁶ ”Et mun hoitamine on sitä et [...] joskus on taskut täynnä erilaisia kiviä vähä riippe, riippuen, riippuen tota olotilasta ja tarpeesta.”

⁴⁷ ”Lisäksi taskussani on välillä sellaisia kiviä, mitkä tuntuvat hyvältä”.

⁴⁸ ”Minulla on myös kiviä taskussa mukana töissä ym. tilanteissa. [...] Kivillä voi parantaa mm. mielialoja esim. jos olet ahdistunut voit ottaa mukaasi rubiinin, päänsäryn voit parantaa vihreällä sammalakaatilla jonka käyttäjällä on myös läheinen kontakti luontoon jne.” Tästä ei käy ilmi selvästi, onko kirjoittajalla omakohtaista kokemusta esim. ahdistuksen hoitamisesta kivillä vai kertooko hän käyttötavasta vain yleisesti.

⁴⁹ On mielenkiintoista, että tämä haastateltava hoitaa itseään välillä vain yhdelläkin, isolla kivellä (Kyseessä on savukvartsi, joka on väriltään harmaa). Toisen haastateltavan mielestä taas todellista kivihoitoa on vain monilla erivärisillä ja -laatuilla kivillä tehtävä hoito, jossa kivet pitää asettaa nimenomaan chakrojen mukaan, koska muuten tuntuu pahalle. Hoitamisen tavat voivat siis olla jopa suunnilleen toisilleen vastakkaisia.

⁵⁰ ”Kiviä voi myös käyttää asuntojen energiapuhdistuksessa. Jos asunnossa on matalat, negatiiviset energiat tai jotain ikävää sattunut joskus asunnossa. Laitat kiviä asunnon keskikohdan luo ympyrän muotoon, kristallit keskelle ja kynttilä myös. Tämä energiapuhdistus kestää n. tunnin. Kivet puhdistavat meditoinnin myötä asunnon energioita. Olen kokeillut tätäkin ja auttoi.”

LIITE 5

Taulukko. Kivillä hoitamisen kokemukset.

Terveyden ja hyvinvoinnin teema

Pelkistetty ilmaus (oire, vaiva, tuntemus)	määrä	alaluokka	yläluokka
vatsakipu c, k, q ¹ , t ²	4	1. kivun hoito	fyysiset kokemukset
kuukautiskipu g	1	yleisesti	
päänsärky d, q, v ³	3	c, d, e, g, h, j, k, n,	
selkäkipu g, h ⁴ , t ⁵	4	q, r, t, v	
käsäsärky d ⁶ , j ⁷ , t ⁸	5		
angiina/kurkkukipu r	1		
kehon kulumat j	1		
nivelkivut r	1		
lihaskramppi r	1		
korvakipu r	1		
jalkakipu t ⁹	4		
sukupuolien vetrikkelit t ¹⁰	1		
syöpä 12, t ¹¹	2		
kuume c, e	2	2. flunssan hoito	
flunssa, nuha c, h ¹² , r	3		
yskä c	1		
paha olo kurkussa u ¹³	1	3.epämiellyttävä	
verenpaineen kohoaminen v ¹⁴	1	olo	
fyysinen rauhattomuus hoidon aikana 12 ¹⁵	1		
allergia k ¹⁶	1		

auki pamahdus/poksahtus t ¹⁷	2	4. muut fyysiset tuntemukset	fyysiset kokemukset
vapinan helpottaminen t ¹⁸	1		
heijastustuntemukset t ¹⁹ , u, v ²⁰	3		
nestekierron tehostuminen v ²¹	2		
lymfapisteiden aukeneminen t ²²	1		
jalkapohjien käsittelyn miellyttävyys u ²³ , v ²⁴	2		
lämpö 11 ²⁵ , t ²⁶ , u ²⁷ , v ²⁸	6		
ihon kaunistuminen 12 ²⁹	1		
rentoutuminen 11, 12, a, b, c, d, e, r, t, u, v ³⁰	11	5. rentoutuminen	psykkiset kokemukset
stressi 12, o, q ³¹	3	6. psyykkisten vaivojen hoito ja hoitoon liittyvät tuntemukset	psykkiset kokemukset
”kehon jännitykset” v	1		
pelko h, o, r	3		
masentuneisuus 12, l	2		
ahdistus h ³² , q ³³ , v ³⁴	4		
uupumus o, q	2		
väsymys 12	1		
epämiellyttävä olo 12	1		
paha olla n, v ³⁵	2		
ahdistava ja paha olo 12 ³⁶	1		
nukahtamisvaikeudet 11 ³⁷	1	7. nukahtamiseen, uneen, horrokseen tai sen kaltaiseen tilaan liittyvät ilmaukset	
nukahtaminen t ³⁸ , v ³⁹	3		
unettomuus o ⁴⁰	1		
uni p ⁴¹ , v ⁴²	3		
horros 12 ⁴³ , t ⁴⁴ , v ⁴⁵	10		
ajantajun katoaminen d ⁴⁶ , v	3		
hyvä olo 11, 12, c ⁴⁷ , s, v ⁴⁸	6		

keskittymisvaikeudet k ⁴⁹	1	8. rauhoittuminen	psykkiset kokemukset
kaoottinen olotila v	1	11 ⁵⁰ , 12,	
rauhattomuus 12	1	tyyneys k, s ⁵¹ , t ⁵² , v ⁵³	
voimakas tunne-elämä h ⁵⁴	1	9. tasapaino	
(henkiset) tukokset d ⁵⁷ , e ⁵⁸ , k ⁵⁹ , s ⁶⁰ , v ⁶¹	10	yleisesti 11, 12, e, f ⁵⁵ , h, o ⁵⁶ , p, q, u, v	
energiavirtaus 11 ⁶² , d, u, v ⁶³	6	10. energia	
uusi energia t	1		
vanhan energian poistuminen d ⁶⁴	1		
energinen olo ja energian lisäys v ⁶⁵	4		
energiakehä o ⁶⁶ , v ⁶⁷	2		
energian voimistuminen ja muuttuminen i ⁶⁸	1		
energioiden kirkastaminen, energiakentän vahvistuminen s ⁶⁹	1		
energiakentän näkeminen 12 ⁷⁰	1		
vahvistuminen 11 ⁷¹ , 12 ⁷² , h, o ⁷³	9	11. voimistavat kokemukset	
voimien palautuminen a ⁷⁴ , b ⁷⁵ , o ⁷⁶	3		
virikistyminen l ⁷⁷ , t ⁷⁸	2		
eheytyminen 11, i ⁷⁹ , o ⁸⁰	3		
turvallisuus o ⁸¹ , v ⁸²	2	12. mielialat q, tunteet, tunnetilat n ⁸³ , q, t ⁸⁴	
tunne kehon olemisesta eri tasoissa t	1		
ilo c ⁸⁵ , t ⁸⁶ , v ⁸⁷	4		
suru c, l ⁸⁸ , q ⁸⁹	3		
rakkaus s ⁹⁰ , t, u, v	4		
itku 11 ⁹¹ , 12, v	3	13. tunnereaktiot	
nauru v	1		

¹ Tarkalleen ottaen kirjoittaja puhuu mahavaivoista, jotka voivat merkitä muunkinlaista ongelmaa kuin kipua.

² Nainen 48 v.

³ Migreeni.

⁴ Kirjoittaja täsmentää selkäkipujen olevan iskias.

⁵ Kaksi iskiäkseen liittyvää kokemusta, nainen 40 v ja nainen 52 v.

⁶ Kyseessä on rasituksesta johtuva särky.

⁷ Kirjoittaja kertoo hoitaneensa tennis-/golfkyynärpäättä. Yhteensä kaksi mainintaa.

⁸ Kaksi kokemusta (nainen 60 v olkavarsi, mies 47 v käsi).

⁹ Kolme kokemusta liittyy nilkkaan (nainen 60 v, mies 47 v, nainen 58 v), yksi polviin (nainen 40 v).

¹⁰ Nainen 48 v.

¹¹ ”Nainen 40 v molemmat polvet parani (henkilöllä syöpä) otin siitä osan itseeni.”

¹² ”Jos flunssa uhkaa”.

¹³ Hoidon aikana. (Nainen synt. 1958).

¹⁴ Hoidon aikana.

¹⁵ Hoidettavalla paha paniikkihäiriö.

¹⁶ Tarkalleen ottaen kirjoittaja toteaa: ”Allergikot tai ihmiset joiden elimistön lääkkeitä ovat jo pilanneet hakevat hoitoa kivistä”.

¹⁷ Kaksi kokemusta (nainen 48 v olkapää, nainen 40 v korva).

¹⁸ Nainen 65 v.

¹⁹ Nainen 56 v.

²⁰ Tietokoosteen esimerkissä heijastustuntemuksiin liittyy (tukoksien avautumisesta johtuvaa) kipua, kirjoittajat t ja u eivät viittaa kipuun ainakaan suoraan.

²¹ Kaksi kokemusta, molemmat hoidon jälkeen. (Nainen 67 v, nainen 35 v).

²² Nainen 40 v.

²³ Kirjoittaja kertoo pitäneensä erityisesti jalkapohjien ja säärtien käsittelystä.

²⁴ ”Kaikki (todellakin KAIKKI) hoidettavat ovat maininneet jalkapohjien hoidon miellyttävimmäksi osaksi hoitoa. Se viimeistään vie hoidettavan ”hämärän rajamaille”, monet myös nukahtavat tässä vaiheessa.”

²⁵ Haastateltava toteaa jalkapohjiin teippaamiensa rubiinien antaneen lämpöä.

²⁶ Viittaus hoitajan lämpimiin käsiin.

²⁷ Viittaus kivien lämpöön.

²⁸ Viittaus kivien lämpöön (nuori nainen), ja hoidon lämmittävyys (mies n. 55 v). Lisäksi nainen 35 v: ”Akaattilevy rinnan päällä tuntui lämmittävän vielä pitkään hoidon jälkeenkin”.

²⁹ Haastateltava toteaa laittaneensa kasvoveden joukkoon granaatin, koska se vaikuttaa ihmisen ihon kauneuteen.

³⁰ Nainen 35 v: Olo hoidon jälkeen oli todella rento. Mieli lepäsi...

³¹ Kirjoittaja q toteaa: ”Kivillä voi parantaa myös koko energiakehoa mm. stressihoitona tai tasapainottavana hoitona.”

³² Ahdistus tulee esiin kahdella tavalla. Kirjoittaja toteaa pystyneensä auttamaan itseään kivihoidoilla esimerkiksi jos kokee ahdistusta. Toinen kokemus liittyy asiakkaan ahdistukseen hoidon aikana: ”Eniten kokemuksia on ollut tunne-elämän avautumisesta. Ihminen saattaa kokea voimakasta ahdistusta esim. sydämen alueella kun hoito aloitetaan. Kun hoitoa on jatkettu, ihminen on kokenut ymmärtävänsä sielullisia ongelmiaan ja pystyy hoidosta vahvistuneena saamaan elämästä tukevamman otteen. Tämä on yleensä kokonaisvaltainen prosessi, joka vie paljon aikaa.”

³³ Vastaaaja toteaa: ”Kivillä voi parantaa mm. mielialoja esim. jos olet ahdistunut voit ottaa mukaasi rubiinin”, joten ahdistuksen hoitamisen omakohtaisuus jää epäselväksi.

³⁴ ”Joskus jonkin ongelman, tunnelukon purkautuminen saattaa alkaa ja siitä tulee ohimenevää ahdistusta. Voimakasta vapauttavaa itkua on tullut ja onnellista naurua myös.”

³⁵ ”Jos jokin ystäväni on kyläilemässä ja valittaa kipua jossain kohtaa, huonoa oloa yleisesti tai jotenkin paha mieltä...”

³⁶ Hoidon aikana.

³⁷ Haastateltava kertoo ametistin antaneen hyvän unen ja helpottaneen nukahtamista, kun hänellä oli joskus ollut nukahtamisvaikeuksia.

³⁸ Mies 47 v nukahti vaikka ei koskaan nuku, ja ”Useat henkilöt nukahtivat melko nopeasti ja nukkuivat käsittelyn ajan.”

³⁹ ”...monet myös nukahtavat tässä vaiheessa.”

-
- ⁴⁰ ”Vuorikristallit ovat olleet jo vuosia sängynkulmissa tasapainottamassa unta, hyviä unettomuuteen.”
- ⁴¹ Kirjoittaja viittaa parempaan uneen hoidon jälkeen.
- ⁴² Kaksi viittausta uneen: hoidon aikana (nainen 38 v: ”Olin niin syvässä unessa, että siitä herääminen oli vaikeaa...”), ja hoidon jälkeen (nainen 35 v: ...uni maistui).
- ⁴³ Haastateltavan kuvaama alfatila.
- ⁴⁴ Hoitaja kertoo asiakkaistaan: ”Mies 54 v transsissa kokoajan, tietoinen ympäristöstä”, ”Nainen 48 v vaipui heti entisiin elämiin, nirvanassa” ja ”Kaikki hoidettavana olleet totesivat hoidon olleen... Useimmat olivat edelleen nirvanassa tai jossain muussa kuin fyysisessä olomuodossaan.” Hoitaja toteaa myös: itse hoitotilanteessa olen eräänlaisessa transsissa...
- ⁴⁵ Nainen 35v: ”En muista hoidosta juuri mitään. Olin horroksessa ja minulla oli erittäin hyvä olla.” Nainen 67 v: ”Koen hoidossa ollessani oloni jotenkin utuiseksi...” Eräässä esimerkissä hoitaja toteaa jalkapohjien hoidon viimeistään vievän hoidettavan ”hämärän rajamaille” ja monien myös nukahtavan tässä vaiheessa. Toisaalla tietokoosteessa taas kerrotaan: Yhteistä kaikille asiakkaille on ollut hoidon *totaalisen* rentouttava vaikutus. Jokainen on noussut hoitopöydältä jonkin asteisessa nirvanassa... Lisäksi eräs hoitaja sanoo hoidon antamisesta, että hän menee monesti jonkinlaiseen transsiin ja liikuttelee kiviä intuitiivisesti.
- ⁴⁶ Kirjoituksessa mainitaan ajantajun katoaminen kahdessa eri yhteydessä.
- ⁴⁷ ”Ihmiset ovat kokeneet olonsa erittäin rentoutuneeksi ja hyväksi hoidon aikana ja sen jälkeen”.
- ⁴⁸ Ainakin kaksi viittausta.
- ⁴⁹ ”Ihmiset, joiden on vaikea keskittyä tai rauhoittua saavat avun kivistä”
- ⁵⁰ Kaksi erillistä viittausta.
- ⁵¹ Kirjoittaja kertoo saamastaan turkoosi kivistä: ”Olen tehnyt siitä kaulakorun. Se rauhoittaa ja tyynnyttää, auttaa myös kommunikoidaan selkeästi”.
- ⁵² Intialaista jokikivihoitoa tekevä hoitaja mainitsee eräänä hoidettavien yhteisistä kokemuksista myös rauhan.
- ⁵³ Kaksi kirjoittajaa, kolme viittausta: ”Hoidon jälkeen [asiakkailta] on ollut levollinen ja rento olo. [...] Hoidon jälkeen on itselläänkin [hoitajalla] rauhallinen ja levollinen olo.” ja ”Uskomatonta kuinka kaotteisesta olotilasta taitetaan tunnissa jotain aivan muuta. Tyyni olo säilyi vielä koko hoidon jälkeisen illan.” (Nainen 34 v.)
- ⁵⁴ ”Tasaan kivihoidolla voimakasta tunne-elämää ja haen irtautumista arjesta. Käytän niitä enemmän psyyken stimulointiin kuin fyysisiin ongelmiin.”
- ⁵⁵ Kirjoittaja kertoo aurakuvaajan sanoneen hänen chakrojensa olevan aika tasapainoiset, ja toteaa, että ehkä kivistä on ollut apua.
- ⁵⁶ Kaksi mainintaa.
- ⁵⁷ Kirjoittaja toteaa esimerkiksi käsittelemättömien tilanteiden ja traumojen aiheuttaneen kipuja kehoon. Tulkitsen näiden olevan eräänlaisia henkisiä tukoksia tai henkisiä kipuja, jotka ovat muuttuneet myös fyysisiksi. Toisaalla tekstissään vastaaja sanoo intialaisten jokikivien vaikuttavan kehon energiatukoksia ja tunnetukoksia avaavasti.
- ⁵⁸ tukokset
- ⁵⁹ tukokset
- ⁶⁰ sydämen tukokset
- ⁶¹ Tietokoosteessa puhutaan kehon tukosten yhteydessä muun muassa kuona-aineista (esim. nainen 65 v), joten tukoksilla voidaan viitata tässä, samoin kuin useassa muussakin kohdassa tekstiä, mahdollisesti myös fyysisiin tukoksiin. Tasapainoon liittyen eräässä koosteen tekstissä kerrotaan: ”Kehon toispuolisuuden kokemuksessa on yleensä ollut jonkinlainen fyysinen/henkinen tukos ja sen helpottaessa kehon oikea ja vasen puoli ovat tasapainottuneet.” Yhteensä ainakin viisi viittausta.
- ⁶² Tarkalleen ottaen haastateltava sanoo rubiinin antaneen lämpöä ja laittaneen jotenkin energiat virtaamaan. Toisaalla haastattelussa hän kuvaa saamaansa Atlantiksen kivihoidtoa muun muassa näin: ”...että se oli tosi parantavan tuntusta ja semmosta ihanan tuntusta et niinkun ne kivet jotenki... kiersi tai se energia ihmistä, et mä en osaa sitä oikein niinku kuvailla mitä siinä tapahtu.”
- ⁶³ Kaksi viittausta. Toisessa kokijana nainen.
- ⁶⁴ ”Moni kokee kuin vesi huuhtoisi pois kaiken vanhan, eräs hoidettava koki vanhan energian kerääntyvän käsissä olevaan kiveen, joka muuttui hyvin painavaksi (nainen oli juuri menossa naimisiin).”
- ⁶⁵ Nainen 67 v: hoidon jälkeen olo on energinen. Energian lisäys mainitaan kahdesti ja energian lisääntyminen kerran.
- ⁶⁶ ”Vuorikristallit ovat olleet jo vuosia sängynkulmissa tasapainottamassa unta, hyviä unettomuuteen. Tekevät energia/magneettipiiriin.”
- ⁶⁷ Nainen 37 v: Kivet pään päällä ja jalkapohjissa tuntuivat luovan ympärilleni energiakehän.

⁶⁸ ”Kivien avulla hoidettava usein kokee muun energian voimakkaampana. Ilmeisesti hän aistii helpommin konkreettisen esineen kehollaan, alkaa kuunnella sen vaikutusta, ja huomaa energian muuttuvan. Sekä kiven että energian johdosta.”

⁶⁹ ”Ehkä yleisimmin työskentelen vuorikristallin kanssa. [...] Sen avulla voi kirkastaa energioitaan tai esim. tilojen energiaa. [...] Kannan säännöllisesti, oikeastaan joka päivä, kristallikorua kaulallani. Se tuntuu vahvistavan energiakenttäni ja auttaa kommunikoimaan muiden samanhenkisten ihmisten kanssa.”

⁷⁰ Kysyessäni haastateltavalta, miten hän näkee hoidon vaikutuksen, hän kertoo muun muassa näkevänsä joskus ihmisen energiakentän eli auran, jos tämä rentoutuu ihan täysin, ja jos hän on myös itse sopivassa tilassa. Haastateltava toteaa näkevänsä, miten asiakkaan valoisuus lisääntyy ja millaisia värejä hänen ympärillään liikkuu.

⁷¹ Haastateltava viittaa vahvistumiseen ainakin viidellä eri tavalla tai viidessä eri yhteydessä.

⁷² Haastateltava viittaa vahvistumiseen ainakin kahdessa eri yhteydessä. Toisessa näistä maininnoista hän puhuu hyvin yleisellä tasolla siitä, että graniittikallioilla makaaminen auringossa antaa voimaa.

⁷³ ”Vahvistaneet oloa henkisesti. Vahvistaneet henkistä minuutta.”

⁷⁴ Kirjoittaja kokee hoitojen vaikuttavan ”Rentouttavasti, lataavasti eli voimia palauttavasti”.

⁷⁵ Kirjoittaja puhuu voimien keräämisestä.

⁷⁶ Kirjoittaja puhuu voimaannuttamisesta.

⁷⁷ Vastaaja toteaa kvartsi-vuorikide-kristalli -kiven toimivan kanavana käyttäjän ja henkisten auttajien välillä sekä lataavan, puhdistavan ja virkistävän.

⁷⁸ Hoitaja kertoo asiakkaidensa yhteisiä kokemuksia olevan muun muassa virkistyminen ja tarmokkuus.

⁷⁹ ”Henkiset kivut voidaan paremminkin eheyttää henkisellä hoidolla.”

⁸⁰ Kirjoittaja puhuu palauttavasta ja eheyttävästä hoidosta ja hoitojaksosta.

⁸¹ Kirjoittaja puhuu turvasta.

⁸² ”Kivet käsissä toivat turvallisuuden tuntua”. (Nainen 37 v).

⁸³ Kirjoittaja viittaa tunnetiloihin yleisesti: ”Koen myös että tietty kivi helpottaa esimerkiksi fyysistäkin kipua. Olen kuitenkin sitä mieltä että ihminen on kokonaisuus ja tunnetilat on helpompi hoitaa kivien avulla ajoissa.”

⁸⁴ Hoitaja puhuu asiakkaidensa tunnetiloista melko yleisesti: ”Nainen 41 v vatsaan kertyneet tunnetilat poistuivat. 2. käyntikerta sydämeen kertyneet tunnetilat lähtivät pois” ja ”Nainen 34 v tunki kehon olevan eri tasoissa, kahden viikon raivo-/henkinen puhdistus ja elämättä elävien tunteiden käsittely ja niistä irtautuminen, ymmärtäminen ja hyväksyminen, rankka 2. hoitokerta kyseisten tunnetilojen kehomuistista irrottaminen ja vapauttaminen, mieli avautui, prosessoit vielä ja tuntee 3. hoitokerran tarpeuden.”

⁸⁵ ”käytän kiviä kun kolottaa, kun olen surullinen, iloinen...”

⁸⁶ Hoitaja kertoo hoidettavien yhteisiä kokemuksia olevan ilo ja rakkaus.

⁸⁷ Tietokoosteessa iloon viitataan kahdessa kohdassa: ”...kolmannella hoitokerralla on huomattava energianlisäys ja mielialan iloisuus” ja ”Hoidettavat kokevat [...] onnellista oloa, iloista mieltä...”

⁸⁸ Kirjoittaja mainitsee ostamastaan ruusukvartsista, että sen tehtävänä on hoitaa ja helliä murheellista sydäntä ja ottaa murheet itselleen.

⁸⁹ Kirjoittaja kertoo: ”Esim. jos minulla olisi sydänsuruja laitan ruusukvartsin sydänchakran päälle ja annan vaikuttaa hetken siinä.”

⁹⁰ ”Toinen kivi joka on kulkenut luokseni, on vaaleanpunainen kalsedoni, joka auttaa avaamaan sydäntä rakkaudelle”

⁹¹ Mies.